

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZE YÖNETİMİ BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YAZAR EVİ MÜZELERİ: SAİT FAİK
ABASIYANIK MÜZESİ ÖRNEĞİ

HAFİZE ASLAN
2501130742

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ A. GÖKÇE KILIÇ

İSTANBUL – 2019

TEZ ONAY SAYFASI

	T.C. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS TEZ ONAYI	
---	--	---

ÖĞRENCİNİN;

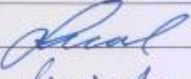
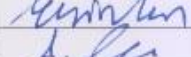
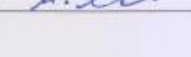
Adı ve Soyadı : HAFİZE ASLAN Numarası : 2501130742

Anabilim Dalı /
Anasanat Dalı / Programı : MÜZE YÖNETİMİ Danışmanı : DR.ÖGR. ÜYESİ A.GÖKÇE KILIÇ

Tez Savunma Tarihi : 27.05.2019 Saati : 09:30

Tez Başlığı : YAZAR EVİ MÜZELERİ: SAİT FAİK ABASIYANIK MÜZESİ ÖRNEĞİ

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜ'NE** OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF.DR. FETHİYE ERBAY		KABUL
2- PROF.DR. ESİN CAN		KABUL
3- DR.ÖGR. ÜYESİ A.GÖKÇE KILIÇ		KABUL

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF.DR. SEHBAN KARTAL		
2- - DOÇ.DR. SEVTAP DEMİRCİ		

ÖZ

YAZAR EVİ MÜZELERİ: SAİT FAİK ABASIYANIK MÜZESİ ÖRNEĞİ

HAFİZE ASLAN

Yazar Evi Müzeleri: Sait Faik Abasıyanık Müzesi Örneği başlıklı tezde yazarla ziyaretçi arasında köprü olan yazar evi müzelerinin birbirleri ile karşılaştırılması yapılarak Sait Faik Abasıyanık Müzesi'nde sergilenen nesnelerin kazandığı kimlik irdelenmiştir.

Bu kapsamda İstanbul'daki tescilli 3 yazar evi müzesi, Avrupa'dan 6 yazar müzesi, misyon, koleksiyon ve sergileme açılarından karşılaştırılmıştır.

Tez çalışmasında Uluslararası Müzeler Komitesi (ICOM) tarafından oluşturulan tarihi ev müzesi tanımlarına dayanarak, nesnenin kimliği incelenmiştir. Bu kapsamda 2009 yılında gerçekleştirilen restorasyon çalışması sonrasında 2013'te tekrar ziyarete açılan Sait Faik Abasıyanık Müzesi örneğinde yazar evi müzelerinde objelerin sosyolojik anlamda taşıdığı metaforlar açıklanmaya çalışılmış ve müze ev içinde sergilenen objelerin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: müze ev, yazar evi müzeleri, edebiyat müzeleri, Sait Faik Abasıyanık, Sait Faik Abasıyanık Müzesi, yazar-obje ilişkisi.

ABSTRACT

WRITERS' HOUSE MUSEUMS: AN EXAMPLE OF SAİT FAİK ABASIYANIK MUSEUM

HAFİZE ASLAN

In this master's thesis titled "Writers' House Museums: An Example of Sait Faik Abasıyanık Museum", the identity and presence of the items from Sait Faik Abasıyanık Museum has been handled by making a comparison with each other, between author museums which are bridges between visitors and the authors themselves.

In this context, three licensed author house museums in İstanbul and six more from abroad was compared in terms of mission, collection and exhibition.

In this work, the identity of the object was examined by using the definitions of historical house museums identified by ICOM (International Council of Museums). In this regard, an assessment was made through the example of Sait Faik Abasıyanık Museum, which was under renovation since 2009 until its reopening in 2013, for the museum house objects. Sociological and metaphorical reflections of aforesaid objects was also aimed to be explained.

Key words: author house, author house museum, literary museums, Sait Faik Abasıyanık Museum, author-object relationship.

ÖNSÖZ

“Yazar Evi Müzeleri: Sait Faik Abasıyanık Örneği” adlı tez çalışmamda katkılarından dolayı başta tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi A. Gökçe Kılıç olmak üzere, İstanbul Üniversitesi Müze Yönetimi Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Fethiye Erbay’a ve Dr. Öğretim Üyesi Güner Sağır’a teşekkür ederim.

Ayrıca benden hiçbir zaman desteğini esirgememiş, yoluma ışık olan Prof. Dr. Eva Şarlak’a, Prof. Dr. Hacer Ansal’a, eğitime verdiği önemle her zaman yanımda olmuş aileme, arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Tezimin yerinde araştırma süresince sabırla sorularımı yanıtlayan Sait Faik Abasıyanık Müzesi’nin eski müdürü Sn. Canan Cürgen’e, Müze Müdürü Yeşim Temel’e ve Müze Uzmanı Gürkan Şakrak’a ayrıca teşekkür etmek isterim.

Tezimi tamamlama aşamasında beni destekleyen iş arkadaşlarım ve yöneticilerime başta İş Bankası Müzesi Müdürü Sn. Ayşe Özel olmak üzere, Müdür Yardımcısı Ayşegül Okan’a, Eğitim ve Etkinlik Yöneticisi İrem Sanıvar’a, Arşiv Yöneticisi Fulya Kardeş’e ve Koleksiyon Yönetici Cihan Çolak’a teşviklerinden ötürü minnettarım.

Çalışmamın odak noktası Sait Faik Abasıyanık’ı saygıyla anmak isterim. Bu bağlamda müze ve ziyaretçi arasında bir köprü görevi gören nesnenin kazandığı kimliğin irdelendiği yüksek lisans tezimin diğer araştırmacılara faydalı olmasını temenni ederim.

HAFİZE ASLAN
İSTANBUL, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM MÜZE KAVRAMININ İNCELENMESİ

1.1. Müze Kavramı.....	6
1.2. Müze Türleri.....	7
1.2.1. Koleksiyonuna Göre Müzeler	8
1.2.1.1. Arkeoloji Müzeleri	8
1.2.1.2. Sanat Müzeleri.....	9
1.2.1.3. Tarih Müzeleri	10
1.2.1.4. Etnografya Müzeleri	11
1.2.1.5. Bilim Müzesi	12
1.2.1.6. Endüstri Müzeleri	13
1.2.1.7. Teknoloji Müzeleri	15
1.2.2. Bağlı Oldukları Kurumlara Göre Müzeler	15
1.2.2.1. Devlet Müzeleri	15
1.2.2.1.1 Bakanlığa Bağlı Müzeler	15
1.2.2.1.2. Belediyeye Bağlı Müzeler	17
1.2.2.2. Özel Müzeler	18
1.2.2.3. Üniversite Müzeleri	20
1.2.3. Coğrafi Özelliklerine Göre Müzeler.....	21
1.2.3.1. Açık Hava Müzeleri	21
1.2.4. Ziyaretçi Türlerine Göre Müzeler	22
1.2.4.1. Çocuk Sanat ve Gençlik Müzeleri.....	22
1.2.5. Ekonomik Yapılarına Göre Müzeler	23

1.2.6. Kuruluş Şekillerine Göre Müzeler	23
1.2.6.1. Anıt Müzeler.....	24
1.2.6.2. Müze Evler	24
1.3. Müze Ev Kavramı	25

İKİNCİ BÖLÜM

AVRUPA VE TÜRKİYE'DEN YAZAR EVİ MÜZELERİ ÖRNEKLERİ

2.1. Avrupa'dan Müze Evi Örnekleri.....	31
2.1.1. Shakespeare Müzesi	31
2.1.2. Çehov Evi Müzesi	36
2.1.3. Dante Evi Müzesi	40
2.1.4. Victor Hugo Müze Evi	45
2.1.5. Charles Dickens Müze Evi	48
2.1.6. Franz Kafka Müzesi	50
2.2. Türkiye'den Yazar Müzeleri Örnekleri.....	54
2.2.1. Aşiyân Müzesi	54
2.2.2. Orhan Kemal Müzesi	56
2.2.3. Fetih Cemiyeti Yahya Kemal Beyatlı Müzesi.....	57
2.3. Avrupa ve Türkiye Müze Örneklerinin Değerlendirmesi	58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YAZAR EVİ MÜZESİ OLARAK SAİT FAİK ABASIYANIK MÜZESİ

3.1. Mekanların Bilinirliğinin Artmasında Edebiyat Faktörü	62
3.2. Yazarlar için Mekânın Önemi	65
3.3. Sait Faik Abasıyanık'ın Hayatı	68
3.3.1. Yazarın Edebi Kişiliği	73
3.3.2. Yazarların Gözünden Sait Faik	76
3.4. Sait Faik Abasıyanık Müzesi	78
3.5. Sait Faik Abasıyanık Müzesi'nin Yazar-Obje İlişkisi Açısından İncelenmesi... 84	
3.6. Avrupa ve Türkiye Müze Ev Örneklerinin Sait Faik Abasıyanık Müzesi ile Karşılaştırılması	114
SONUÇ VE ÖNERİLER	116
KAYNAKÇA	124

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo1: Müzelerin Sergileme Unsurlarının Karşılaştırılması	115
---	-----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1: İstanbul Arkeoloji Müzeleri Dış Görünüm	9
Şekil 1.2: İstanbul Modern Sanat Müzesi İç Mekan Görünümü	10
Şekil 1.3: Ayasofya Müzesi Dış Görünüm	11
Şekil 1.4: Ankara Etnografya Müzesi.....	12
Şekil 1.5: Natural History Museum (Doğa Tarihi Müzesi) İç Mekan Görünüm.....	13
Şekil 1.6: Rahmi Koç Müzesi’nde Sergilenen Kalender Makinesi	14
Şekil 1.7: Canada Agriculture and Food Museum (Kanada Tarım ve Besin Müzesi)	14
Şekil 1.8: Harbiye Askeri Müzesi Dış Görünüm.....	16
Şekil 1.9: Demiryolu Müzesi’nde Makinist Vagonu	17
Şekil 1.10: İtfaiye Müzesi’nde Sergilenen Söndürme Araçları	18
Şekil 1.11: İstanbul Lale Müzesi İç Görünüm.....	19
Şekil 1.12: Sakıp Sabancı Müzesi Dış Görünüm.....	20
Şekil 1.13: II. Beyazıt Hamam Müzesi İç Görünüm	21
Şekil 1.14: Hollanda Açık Hava Müzesi’nden Bir Görünüm.....	22
Şekil 1.15: Brooklyn Children’s Museum (Brooklyn Çocuk Müzesi) İç Görünüm .	23
Şekil 1.16: Kariye Müzesi Dış Görünüm	24
Şekil 2.1: Shakespeare’in Doğduğu Evin Dış Görünümü	30
Şekil 2.2: Shakespeare’in Annesinin Çocukluğunun Geçtiği Evin Dış Görünümü ..	31
Şekil 2.3: Anne Hathaway’in Çocukluğunun Geçtiği Evin Dış Görünümü.....	31
Şekil 2.4: Anne Hathaway’in Çocukluğunun Geçtiği Evin Dış Görünümü.....	32
Şekil 2.5: Hall Craft Dış Görünümü	33
Şekil 2.6: Çehov Evi Müzesi	35
Şekil 2.7: Çehov Anı Okulu	35
Şekil 2.8: Çehov’un Karakterlerinin Dünyası Sergisinden Bir Görünüm	36
Şekil 2.9: Çehov Müzesi Posta Okulu	37
Şekil 2.10: Çehov Müzesi Posta Okulu	37
Şekil 2.11: Dante Müzesi’nin Dış Görünümü	39
Şekil 2.12: Dante Müzesi 1. Kat 1. Oda	40

Şekil 2.13: Dante Müzesi'nden İç Mekan Görünümü	40
Şekil 2.14: Dante Müzesi'nden 1. Kat, 3. Oda	41
Şekil 2.15: Dante Müzesi'nden 1. Kat, 4. Oda	42
Şekil 2.16: Dante Müzesi'nden 2. Kat, Video Gösterim Odası.....	42
Şekil 2.17: Dante Müzesi'nden 3. Kat, İlahi Komedi Kitabı.....	43
Şekil 2.18: Victor Hugo Müzesi'ndeki Salon.....	44
Şekil 2.19: Victor Hugo Müzesi'ndeki Kırmızı Salon	45
Şekil 2.20: Victor Hugo Müzesi'ndeki Yatak Odası	45
Şekil 2.21: Charles Dickens Müzesi, Viktoria Dönemi Yemek Odası.....	47
Şekil 2.22: Charles Dickens Müzesi'ndeki Dickens'ın Rüyası Tablo.....	48
Şekil 2.23: Franz Kafka Müzesi'nde Yazarın Hayatını Anlatan Oda	50
Şekil 2.24: Franz Kafka Müzesi'ndeki Kafka'nın Günlüğü.....	50
Şekil 2.25: Franz Kafka Müzesi'ndeki Telefon Seslerinin Bulunduğu Oda	51
Şekil 2.26: Franz Kafka Müzesi'ndeki Kırmızı Işıklı Koridor.....	52
Şekil 2.27: Aşiyen Müzesi'nin Dış Görünümü	53
Şekil 2.28: Orhan Kemal Müzesi'nden bir görünüm	54
Şekil 2.29: Fetih Cemiyeti Vakfı Yahya Kemal Beyatlı Müzesi'nden İç Mekan Görünümü.....	56
Şekil 3.1: Sait Faik Abasıyanık Müzesi Dış Görünüm.....	84
Şekil 3.2: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Aynalı Portmanto	86
Şekil 3.3: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Misafir Odası	87
Şekil 3.4: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun Hediye Ettiği Testi	88
Şekil 3.5: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Mercan Usta Tablosu	89
Şekil 3.6: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Yemek Odası.....	91
Şekil 3.7: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Ahşap Makrome Örme Sandalye	92
Şekil 3.8: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Ahşap Makrome Örme Masa.....	92
Şekil 3.9: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Yazarın Yatağı	94
Şekil 3.10: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Yazarın Çalışma Masası	95
Şekil 3.11: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Yazarın Babasına Ait İstiklal Madalyası	96
Şekil 3.12: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'nde Yazarın Nüfus Cüzdanı.....	96

Şekil 3.13: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Yazarın Lise Diploması	97
Şekil 3.14: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Yazara Ait Üniversite Kimliği	97
Şekil 3.15: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Yazara Ait Eğitim İçin Pasaport	98
Şekil 3.16: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Yazara Ait Bavul	99
Şekil 3.17: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Yazarın Hikayeleri	100
Şekil 3.18: Medarı Maişet Motoru Hikayesi'nin Müsveddeleri	101
Şekil 3.19: Mark Twain Ödülü	102
Şekil 3.20: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Yazarın Tren Bileti ve Sağlık İçin Aldığı Pasaportu	102
Şekil 3.21: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Yazara Ait Sağlık Raporu	103
Şekil 3.22: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Kitap Odası	104
Şekil 3.23: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Ara Güler'in Çektiği Fotoğrafın Bez Baskısı	105
Şekil 3.24: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Yazara Ait Şapka	105
Şekil 3.25: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Sait Faik Abasıyanık Hikaye Ödülleri 106	
Şekil 3.26: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Yazara Ait Balıkçılık Malzemeleri	107
Şekil 3.27: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Mektup Odası	109

KISALTMALAR LİSTESİ

A.e.	: Aynı Eser
Age	: Adı Geçen Eser
Çev	: Çeviren
DEM HIST	: International Committee for Historic House, demeures historiques
ICOM	: The International Concil of Museums - Uluslararası Müze Konseyi
ICML	: International Conference of Literary
MS	: Milattan Sonra
UNESCO	: United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim Kültür Kurumu)
vb	: Ve Benzeri
yy	: Yüzyıl

GİRİŞ

Maddeyi, müziği, sözcüğü, ritmi işleyerek ona şekil veren, bunları olduğundan başka bir şeye dönüştürerek onu eser yapan kişiye sanatçı denir.¹ Sanatçı, toplumda ortaya koyduğu eserle var olan, yaratıcılığıyla insanları etkileyen ve bakış açısıyla dahil olduğu topluluğa yön verebilme becerisine sahip kişidir.² Sanat eserleri çağdan çağa aktarılırken onu ortaya koyan kişi de yapıtıyla birlikte ölümsüzleşmiş olur. Kalıcı olmanın en etkili yollarından biri de edebiyattır.

Yazın sayesinde benlik kazanan edebiyatçılar, kitaplarıyla aynı zamanda unutulmaz olmayı başarmışlardır. Onlar günlük hayatta kullanılan sıradan bir olayı, yaklaşımı, anlatımı, üslubu, betimleme yetisi ve kurgusuyla bambaşka bir yere taşıyarak eser yapar. Yüzyıllar önce yazılmış, türlerinin ilk örneklerini oluşturan bugün Dünya Klasikleri olarak adlandırılan kitaplar dizisinin, günümüzdeki popülerliği edebiyatın kalıcı yönünün bir kanıtıdır. O eserlere duyulan ilgi doğrudan sanatçıya da atfedildiğinden, onlar gelmiş geçmiş en ünlü yazarlar olmayı başarmıştır. Çağdan çağa popülerliği artan bu güçlü kalemlerin yaşam öyküleri her dönemde toplumun ilgisini çekmiş, onların yaşamlarına duyulan merak giderek artmıştır.

Sanatçıların hayatına duyulan ilgi ve onlara verilen değer onların yaşam alanlarını da değerli kılmış, yaşadıkları evler müzeye dönüştürülmeye uygun görülmüştür. Müzelerin en önemli misyonu var olanı koruma ve yarınlara ulaştırmaktır. Aslında ev, insanın ihtiyaç duyduğu temel mekân, mahrem alandır.³ Kişiyi istediği zaman dış mekândan soyutlayan, çevresel faktörlerden koruyan evin, içinde yaşayan bireylerin yansıması olarak algılanması doğaldır. Bu anlayıştan yola çıkılarak günümüzde hem sanatçı müzeleri, hem edebiyat müzeleri kapsamında yeni kavramlara ihtiyaç duyulmuş, dünya genelinde müze ev kavramı ortaya çıkmıştır. Müze evler bu anlayıştan yola çıkılarak açılmaya başlamıştır. Anton Çehov'un öncüsü olduğu durum hikâyesinin Türkiye temsilcisi, hikâyelerinin odağına insanı koyan, dünya çapında ünlü Sait Faik Abasıyanık Türk Edebiyatı için ölümsüz yazarlardandır.

¹ Ernest Fischer, **Sanatın Gerekliliği**, (Çev. Cevat Çapan), 1995 İstanbul: Paye Yayınları, s. 21.

² Age, s. 22.

³ Neslihan Varol Akçe, **Sanatçı Müzeleri: Müzeolojik Bağlamda Bir Değerlendirme ve Türkiye için Model Önerisi**, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul: 2011, s. 4- 10.

Bugün İstanbul'un Adalar ilçesine bağlı Burgaz Ada'daki Sait Faik Abasıyanık'ın bir dönem yaşadığı ev müzeye dönüştürülmüştür. Amerika Birleşik Devleti Mark Twain Derneği'nin de onur ödülüne layık gördüğü, farklı üslubuyla Türkiye'de önemli bir değer olan Sait Faik Abasıyanık'ın çocukluğundan itibaren farklı birçok şehirde yaşamasına rağmen Burgaz Ada'yla özdeşleşmesi, yazar evi müzelerinin detaylı incelenmemiş oluşu dikkat çekici bulunmuştur. Bu bağlamda Sait Faik Abasıyanık Müzesi edebiyat müze ev kavramını ele almak için araştırma konusu olarak seçilmiştir.

Bu çalışma, yazarın eşyalarının sergilendiği müzeden yola çıkarak hikâyelerinde nesneye yaklaşımını ele almayı amaçlar. Sanatçılar, bir durumu ya da olguyu kurgulayarak, hayal gücüyle harmanlar. Sanatçının herhangi bir nesneye anlam yüklemesi, sıradan bir olayı farklı bir bakış açısıyla değerlendirmesi, yani malzemeyi esere dönüştürmesi onu toplumda bir değer yapar. Sait Faik Abasıyanık emeğe duyduğu saygıyla bezediği yazılarında günlük hayatta kolaylıkla karşılaşılabileceği insanların sıradan öykülerine değinir. Hikâyelerinde nesneye yüklediği his ve anlamla, o eşyadan bahsetmese hikâye eksik kalacak hissine kapılmayı kaçınılmaz kılar. Dolayısıyla, müze evlerde sergilenen, yazarın hayatına tanıklık eden, günlük hayatında kullanıldığı eşyalara bambaşka bir misyon yüklenmiş olur. O eşyalar salt nesne olmanın ötesine geçer ve ziyaretçinin yazarla bağ kurması yolunda bir köprü görevi üstlenir. Eşyanın ve evin yaşanılan döneme ve eşyayı kullanan kişiye dair ipuçları vermesi müzeciliğin kavramsal ve işlevsel gelişimi yönünde önemli bir adım sayılabilir. Müze evler, topluma bir bakış açısı kazandırması, fikir vermesi ve kitaplardaki mekân, eşya, ev, bahçe, yaşam vb. temaları yazarın gözünden algılama ve anlamlandırma yönleriyle oldukça önemlidir. Bu bağlamda, yazarın hikâyelerinden yola çıkılarak müzede sergilenen eşyalar değerlendirilmiş, müzecilik anlayışı içerisinde ele alınmıştır. Edebiyat müzelerinin önce ziyaretçi sonra toplum için önemi bu yöntemle irdelenmiştir.

Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde metodoloji anlatılmış, amaç, kapsam açıklanarak, genel kavramlar tanımlanmaya çalışılmıştır.

Birinci bölüm, “Müze Kavramının İncelenmesi” başlığı adı altında müze tanımsal ve kavramsal olarak ele alınmıştır. Müze çeşitleri ve yazar müze evleri açıklanmıştır.

İkinci bölüm Avrupa’dan ve Türkiye’den Yazar Evi Müzeleri başlığıyla, Avrupa’dan Shakespeare Müzesi, Anton Çehov Müzesi, Dante Müzesi, Victor Hugo Müzesi, Charles Dickens Müzesi, Franz Kafka Müzesi ve İstanbul’daki tescilli yazar müzeleri Aşyan Müzesi, Orhan Kemal Müzesi ve Yahya Kemal Beyatlı Müzesi incelenmiş, müze evler misyon, koleksiyon, sergileme açılarından karşılaştırılarak, benzerlik ve farklılıklar saptanmıştır.

Üçüncü bölümde, “Bir Yazar Müzesi Olarak Sait Abasıyanık Müzesi” başlığı altında, edebiyat, yazar kavramları, turizm, kültür ve sanat olgularıyla edebiyat müzelerinin yeri irdelenmiştir. Sait Faik Abasıyanık evinin müzeye dönüşüm süreci anlatılmıştır. Yazarın çocukluğundan beri yaşadığı birçok şehre rağmen Burgaz Ada’daki evin seçilmesi önemlidir. Dolayısıyla, bu evin müzeye dönüşüm aşamaları da dikkate değer bulunmaktadır. Bu amaçla evin bağışı sonrasında müze için alınan kararlar ve uygulanışı incelenmiş ve belgeler paylaşılmıştır. Sait Faik Abasıyanık’ın yaşam öyküsü üç başlık altında incelenmiştir: Sait Faik Abasıyanık’ın Hayatı, Edebi Kişiliği ve Yazarların Gözünden Sait Faik. İnsanlar toplumda hayranlık duyulan kişilerin kendiyile benzer ya da farklı yönlerini algılamak ister. Bu onlarla bağ kurmak için oldukça önemlidir. Bu bağlamda yazarın hayatı araştırılarak kronolojik olarak aktarılmıştır.

Ulaşılan kaynaklar, yapılan gözlemler, incelenen belgeler, yapılan araştırmalar neticesinde verilere ulaşılmıştır. Müze evlerin sürdürülebilirliği açısından kültürel önemi ve topluma katkısının gerekliliği sonuç kısmında vurgulanmaya çalışılmıştır.

Tez çalışması, yerinde inceleme ve kütüphane araştırması olarak gerçekleştirilmiştir. İlk olarak konuyla ilgili kapsamlı bir literatür taraması yapılmış, ulaşılan kaynaklar üzerinden faal edebiyat müzeleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu aşama sonrası alan çalışılmasına geçilmiştir. Çalışma, belgelerin incelenmesi, alanın fotoğraflanması

olarak planlanmıştır. Yerinde inceleme ve resmi belgelere ulaşmak amacıyla önce İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden alınan yazı ile Darüşşafaka Cemiyeti'ne başvurulmuştur. Burgaz Ada'da yer alan Sait Faik Abasıyanık Müzesi Çarşamba-Pazar günleri 10.30-18.00 saatleri arasında ziyarete açık olduğundan, araştırma için bu gün ve saatler seçilmiştir. Müzenin Darüşşafaka Cemiyeti'ne bağlı olması nedeniyle bazı belgeler cemiyetin merkez ofisi olan Maslak'ta yer aldığından müze müdürüyle iletişime geçilerek randevu alınmıştır. Bu doğrultuda, müzenin bağlı olduğu Darüşşafaka Cemiyeti'nde belgelere ulaşılmış, Sait Faik Abasıyanık Müzesi'nde fotoğraflar çekilmiştir.

İkinci olarak, müzecilik alanındaki yerli ve yabancı akademik kaynaklardan yararlanılmıştır. Sait Faik Abasıyanık Müzesi başta olmak üzere Shakespeare Müzesi, Dante Müzesi, Charles Dickens Müzesi, Franz Kafka Müzesi araştırılmış, Yahya Kemal Beyatlı Müzesi, Orhan Kemal Müzesi, Aşyan Müzesi ziyaret edilmiş, yazarlara ait eşyaların sergilenmesi benzerlikler ve farklılıklar açısından incelenmiştir. Sait Faik'in kitapları, konu hakkındaki diğer yayınlar, müze kataloglarında ve çevrimiçi erişime açık dergi, makale, tez gibi yayınlar incelenmiş, sırayla kaynak olarak gösterilmiştir. Bahsi geçen müzeler ziyaret edilmiş, yerinde inceleme yapılmış, müze yetkilileriyle görüşülerek iletişime geçilmiş ve kaynaklara ulaşılmıştır.

Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ni de içine alan İstanbul'daki yazar müze evleri hakkında farklı lisansüstü tez çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu tezlerde; dünyadaki müze, galeri anlayışından yola çıkarak Türkiye'deki müze evler ve devamında İstanbul'daki yazar müze evleri genel hatlarıyla irdelenmiş, müze ziyaretleri hakkında anketler aktarılmıştır.

Adı ve odak noktası “Yazar Evi Müzeleri: Sait Faik Abasıyanık Müzesi Örneği” olan bu tezde ise yürütülen diğer tezlerden farklı olarak 2009 yılında yapılan restorasyon sonrası müzenin yeniden açıldığı 2013 tarihi itibarıyla gerçekleşen sergilemeden yola çıkılarak, Sait Faik Abasıyanık Müzesi'nde sergilenen nesneler yazarın hikayelerindeki betimlemelerle incelenmiştir. Yazarın nesneye bakış açısı,

hikâyelerinde eşyaya kazandırdığı kimlik irdelenmeye çalışılmıştır. Dünyadaki ve Türkiye’deki yazar müze evlerinin benzerlikleri ve farklılıkları ortaya konmuştur. Sait Faik Abasıyanık Müzesi’nin yazarın hayatına tanıklık edişi, eşyaların yazarın hayatındaki yeri ve çevresel faktörlerin Abasıyanık’ın yazın hayatındaki yerin algılanması amaçlanmıştır. Bunun için yazarın kitapları incelenmiş, hikâyeleri okunarak eşyalar, yazarın hikâyelerinde nesneyi ele aldığı çerçevede incelenmiştir. Bu bağlamda hikâyelerden direkt alıntılar yapılarak nesne, yazarın nesneyle kurduğu ilişki, edebiyat, yazar ve mekân temaları üzerinden irdelenmiştir. Nesnelerle hikâyeler arasında bir köprü görevi gören müzeyi yazarın hikâyelerinden yola çıkarak toplumda yazar müze evlerinin yeri ve önemi saptanmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MÜZE KAVRAMININ İNCELENMESİ

Bu bölümde Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM)'un müze tanımlamalarına yer verilecektir.

1.1. Müze Kavramı

Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) müzeyi;

“İnsan ve yaşadığı çevrenin somut ve somut olmayan mirasını inceleme, eğitim ve zevk alma amacıyla toplayan, koruyan, araştıran, ileten ve sergileyen, toplumun ve gelişiminin hizmetinde, halka açık, kâr düşüncesinden bağımsız, sürekliliği olan bir kurumdur.”⁴

şeklinde tanımlamaktadır. Bu kavram, 1946 yılından günümüze kadar değişime uğramış, gelişerek kendini yenilemiştir.

1951 yılına gelindiğinde ise tanım:

“Müze kelimesi, kültürel değere sahip nesnelerin ve örnekleri üzerinde araştırma yapan, koruyan, toplumun zevk ve eğitimini güçlendirme amacıyla sergileyen sürekliliği olan kurumları ifade eder. Sanatsal, tarihsel, bilimsel ve teknolojik koleksiyonlar ile botanik bahçeler ve hayvanat bahçeleri de bu tanıma girer. Kalıcı sergi alanları olan kütüphane ve arşivler de tanım kapsamındadır.”⁵

olarak gelişmiştir.

⁴ Çevrimiçi: <https://icomturkey.org/tr/icoma-g%C3%B6re-m%C3%BCzenin-tan%C4%B1m%C4%B1,1.5.2019>

⁵ Çevrimiçi: <https://icomturkey.org/tr/icoma-g%C3%B6re-m%C3%BCzenin-tan%C4%B1m%C4%B1,1.5.2019>

1961 yılında ise müze tanımı,

“Müze, kültürel ve bilimsel önem taşıyan eser koleksiyonlarını, eğitim, çalışma ve insanlığın estetik hazzı için toplayan, koruyan, araştıran, ileten ve sergileyen, halka açık, toplumun ve toplumun gelişiminin hizmetinde olan kâr amacı gütmeyen kalıcı bir kuruluştur.”⁶

Olarak tanımlanmış olup o dönemde hala gelişme halindedir.

1974’te ise müze;

“Toplumun ve gelişimin hizmetinde olan, halka açık, insana ve yaşadığı çevreye dair tanıklık eden malzemeler üzerinde araştırma yapan, bu malzemeleri toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda araştırma, eğitim ve zevk alma doğrultusunda sergileyen kâr amacı gütmeyen sürekliliği olan bir kurum.”⁷

olarak tanımlanmış ve müzenin etkileşimin toplumun gelişimi üzerindeki etkisi vurgulanmış.

2007 yılına gelindiğinde ise müze özerk bir kurum olarak kabul edilerek bağımsız kabul edilmiş ve tanım güncel halini aşağıdaki şekilde almıştır:

“Toplumun ve gelişimin hizmetinde olan, halka açık, insana ve yaşadığı çevreye dair tanıklık eden somut ve somut olmayan malzemeler üzerinde araştırma yapan, bu malzemeleri toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve zevk alma doğrultusunda sergileyen kâr amacı gütmeyen bağımsız sürekliliği olan bir kurum.”⁸

1.2. Müze Türleri

Müzeler, koleksiyon içeriğine, kuruluş şekillerine, müze yönetim otoritelerine, ziyaretçi kriterlerine, coğrafik bölgesel özelliklerine göre 6 grupta toplanabilir.⁹

⁶ Çevrimiçi: <https://icomturkey.org/tr/icoma-g%C3%B6re-m%C3%BCzenin-tan%C4%B1m%C4%B1,1.5.2019>

⁷ Çevrimiçi: <https://icomturkey.org/tr/icoma-g%C3%B6re-m%C3%BCzenin-tan%C4%B1m%C4%B1,1.5.2019>

⁸ Çevrimiçi: <https://icom.museum/en/>, 1.05.2019.

⁹ Fethiye Erbay, **Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası**, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009, s. 540.

1.2.1. Koleksiyonlarına Göre Müzeler

Müzelerin koleksiyonlarına göre tasnif edilebileceği görüşünden yola çıkılarak aşağıdaki şekilde sıralama yapılmıştır.

1.2.1.1. Arkeoloji Müzeleri

Arkeolojik geçmişi içinde barındıran, arkeolojik bulguları koruyan ve sergileyen, çeşitli medeniyetlere ait eserlerin sergilendiği müzelerdir.¹⁰ Arkeolojik açıdan zengin bir ülke olan Türkiye’de Arkeoloji Müzeleri oldukça yaygındır.

İstanbul Arkeoloji Müzeleri, 1883 yılında Osman Hamdi Bey tarafından kurulmuş olup coğrafik, kronolojik ve tarihsel bir düzenlemeye sahiptir. İstanbul Arkeoloji Müzeleri, zengin koleksiyonu açısından önde gelen arkeoloji müzelerinden biridir. 1992 yılında “Yılın Müzesi” seçilen müzenin koleksiyonunda 73.275 tablet, 575.000 sikke ve geri kalanı arkeolojik eser olmak üzere yaklaşık 750.000 eser ve 1.958 adet el yazması bulunmaktadır.¹¹

¹⁰ Fethiye Erbay, **Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası**, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009, s. 540.

¹¹ Çevrimiçi: <http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr> / 1.5.2019.

Şekil 1.1: İstanbul Arkeoloji Müzeleri Dış Görünüm.

Kaynak: <http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr/TR-202450/istanbul-arkeoloji-muzeleri.html>, 27.5.2019

1.2.1.2 Sanat Müzeleri

Sanatsal açılarından değer atfedilen eserlerin, tarih, sanatçı ya da tema bakımından gruplandırılarak sergilendikleri müzelerdir.¹² İstanbul Modern Sanat Müzesi 2000 yılında kurulmuştur. Müzenin koleksiyonu; resim, heykel, enstalasyon ve videodan oluşmaktadır.¹³

¹² Fethiye Erbay, **Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası**, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009, s. 541.

¹³ Çevrimiçi: <https://www.istanbulmodern.org/1.5.2019>.

Şekil 1.2: İstanbul Modern Sanat Müzesi İç Mekan Görünümü.

Kaynak: <https://www.istanbulmodern.org/>, 27.5.2019

1.2.1.3. Tarih Müzeleri

Bir olguyu toplumsal ve tarihsel açıdan inceleyen bu kapsamdaki müzeler, belirli bir tarihe, döneme ev sahipliği yapmış mekânı coğrafi, siyasi ve ekonomik unsurlar açısından ele alır. ¹⁴Ayasofya Müzesi bu türe örnektir. 1935 yılında müze olarak açılan Ayasofya, 916 yıl kilise, 482 yıl cami olarak kullanılmıştır.¹⁵

¹⁴ Fethiye Erbay, **Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası**, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009, s. 541.

¹⁵ Çevrimiçi: <https://ayasofyamuzesi.gov.tr/1.5.2019>.

Şekil 1.3: Ayasofya Müzesi Dış Görünümü.

Kaynak: <https://ayasofyamuzesi.gov.tr/tr/dmd%C4%B1%C5%9F-mekan>, 27.5.2019

1.2.1.4. Etnografya Müzeleri

Toplumların farklı dönemlerdeki yaşam şekillerine ışık tutan ilişkili farklı dönemlerin etnografik belleğini yansıtmayı hedefleyen müzelerdir.¹⁶ Ankara Etnografya Müzesi bu açıdan Türkiye'deki en zengin koleksiyona sahip müzelerden birisidir. Atatürk'ün 1938-1953 yılları arasında mezarının bulunduğu müze, aynı zamanda Türk İslam eserlerinin de zengin bir koleksiyonun yer aldığı bir mekandır.

17

¹⁶ Fethiye Erbay, **Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası**, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009, s. 541.

¹⁷ Çevrimiçi: <https://www.kulturportali.gov.tr/> 1.5.2019.

Şekil 1.4: Ankara Etnografya Müzesi ön cephe görünümü.

Kaynak: <http://www.etnografyamuzesi.gov.tr/>, 27.5.2019

1.2.1.5. Bilim Müzeleri

Doğada bulunan gündelik hayatta erişilemeyen, taş, fosil özel minerallerin sergilendiği müzeler doğayla, coğrafyanın ve canlıların evrimiyle ilgili bilgi aktarmayı amaçlar.¹⁸ Bu alanda en önde gelen müzelerden biri olan Londra Doğa Tarihi Müzesi, 80 milyondan fazla obje sergilenmektedir.¹⁹

¹⁸ Fethiye Erbay, **Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası**, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009, s. 541.

¹⁹ Çevrimiçi: <https://www.nhm.ac.uk/> 1.5.2019.

Şekil 1.5: Natural History Museum (Doğa Tarihi Müzesi-Londra, İngiltere) İç Mekan Görünüm.

Kaynak: Aslı Gökçe Kılıç Kişisel Arşiv, 2019.

1.2.1.6. Endüstri Müzeleri

Fabrika maden ve santral gibi bulundukları bilim kollarına göre ayrıışan fabrikalar, endüstriyel ve bilimsel tarihe ışık tutan müzelerdir.²⁰ Rahmi Koç Müzesi, demir yolu, denizcilik, havacılık, kara ulaşımı, buharlı ve dizel motorlar gibi konuları kapsaması dolayısıyla endüstri müzelerine örnek gösterilebilir.²¹

²⁰ Fethiye Erbay, **Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası**, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009, s. 541.

²¹ Çevrimiçi: <http://www.rmkmuseum.org.tr/koleksiyon/>, 1.5.2019.

Şekil 1.6: Rahmi Koç Müzesi'nde sergilenen kalender makinesi.

Kaynak: <http://www.rmkmuseum.org.tr/koleksiyon/makineler>, 27.5.2019

Kanada'daki Canada Agriculture and Food Museum (Kanada Tarım ve Besin Müzesi) bu kapsamın içinde yer alan müzelere örnek teşkil eder.²²

Şekil 1.7: Canada Agriculture and Food Museum (Kanada Tarım ve Besin Müzesi).

Kaynak: <http://www.winesofcanada.com/mead.html>, 25.5.2019

²² Çevrimiçi: <https://bees.techno-science.ca/>, 1.5.2019.

1.2.1.7. Teknoloji Müzeleri

1990'lı yılların başlarında internet kullanımının yaygınlaşmasıyla ve teknolojinin gelişmesiyle ortaya çıkmış bir kavramdır. Sanal müzeler de teknoloji müzelerine örnek verilebilir. Günümüzde dünyada ve Türkiye'de birçok müze bu kapsamda kendi web sitesinde ya da farklı mecralarda verdiği izinlerle ziyaretçinin erişimini müze kapısının ötesine taşımaktadır.

1.2.2. Bağlı Oldukları Kurumlara Göre Müzeler

Müzeler, bağlı oldukları kurum, kuruluş ya da şahıslar tarafından sınıflandırılabilir.²³

1.2.2.1. Devlet Müzeleri

Korunması gerekli görülen eski eserleri koruma altına almak ve sergilemek için kurulan müzelerdir. Devlet müzeleri bakanlığa ya da belediyelere bağlı olmak üzere iki gruba ayrılır.²⁴

1.2.2.1.1. Bakanlıklara Bağlı Müzeler

Türk Silahlı Kuvvetleri Genelkurmay Başkanlığı'na bağlı askeri müzeler de bu grup içerisinde incelenebilir. Her toplumun askeri zaferlere gönderme yapmak, ordusunu ihya etmek, gazi, şehit ve liderlerini onurlandırmak amaçlı koleksiyonlarını sergilediği bu müzeler savaşta kullanılan nesnelerin ya da askeri araçların gelişiminin gözlemlenmesi için önemli bir fırsat sunar. Harbiye Askeri Müzesi bu müze türüne örnek gösterilebilir. 1453'te askeri araçların toplandığı koleksiyonu zaman içerisinde çağdaş müzecilik anlayışıyla ele alınarak Aya İrini'den Harbiye'ye taşınmış ve 10 Şubat 1993'te ziyaretçilerine kapılarını açmıştır.²⁵

²³ Fethiye Erbay, **Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası**, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009, s. 541.

²⁴ Fethiye Erbay, **Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası**, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009, s. 541.

²⁵ Çevrimiçi: <http://www.askerimuze.tsk.tr/1.5.2019>.

Şekil 1.8: Harbiye Askeri Müzesi Dış Görünüm.

Kaynak: <http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr/TR-165466/askeri-muze.html>,
27.5.2019

Bu tip müzelere bir diğer örnek olan İstanbul Sirkeci garı içinde yer alan TCDD Demiryolu Müzesi'nde 300 adet kültür varlığı sergilenmektedir.²⁶

²⁶ Çevrimiçi: <http://www.tcdd.gov.tr/>, 1.5.2019.

Şekil 1.9: Demiryolu Müzesi’nde Makinist Vagonu.

Kaynak: <http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr/TR-165665/tcdd-istanbul-demiryolu-muzesi.html>, 25.5.2019

1.2.2.1.2. Belediyelere Bağlı Müzeler

Belediye tarafından desteklenebilen ve denetlenebilen, genellikle halkı bilgilendirmek amacıyla kurulan müzelerdir.²⁷ İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne bağlı İtfaiye Müzesi bu müze türlerine örnek gösterilebilir.

²⁷ Fethiye Erbay, **Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası**, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009, s. 540.

Şekil 1.10: İtfaiye Müzesi'nde Sergilenen Söndürme Araçları

Kaynak: <http://itfaiye.ibb.gov.tr/tr/itfaiye-muzesi.html>, 25.5.2019

1.2.2.2. Özel Müzeler

Kuruluşu devlet tarafından onaylanan özel müzelerdir. Vakıflara ait müzeler bu grupta yer alır.²⁸ Bu müzeler, sahipleri tarafından bir kurum ya da kuruluşa bağışlanmış benzer nitelikteki eserlerin sergilendiği alanlar olabilir. Örneğin, Osmanlı'da önemli bir simge olan lalenin kullanıldığı eserlerin bulunduğu Lale Müzesi, Lale Vakfı'na ait lalenin biyolojik, tarihsel ve kültürel öneminin aktarıldığı bir müzedir.²⁹

²⁸ Fethiye Erbay, **Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası**, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009, s. 542.

²⁹ Çevrimiçi: <https://www.ilav.org/>, 1.5.2019.

Şekil 1.11: İstanbul Lale Müzesi İç Görünüm.

Kaynak: <https://www.ilav.org/haber.php?haber=istanbul-lale-muzesi-acildi&no=36>,
27.5.2019

Koleksiyonundaki eserlerin yönetimi ve söz hakkının koleksiyonerde olduğu müzelerdir. Özel koleksiyoncuların, kendisinin oluşturduğu ya da kendisine ait olan eserlerin sergilendiği, halka mal olmuş kişilerin hayatlarından kesitler barındıran sergi alanlarıdır. Sabancı Müzesi de bu türdeki müzelere örnek verilebilir.

Şekil 1.12: Sakıp Sabancı Müzesi Dış Görünüm.

Kaynak: <https://www.sabanci.com/tr/sabanci-toplulugu/sakip-sabanci-muzesi>,
27.5.2019

1.2.2.3. Üniversite Müzeleri

Araştırma, eğitim ve bilimsel inceleme amaçlarını bir çatıda toplamayı hedefleyen üniversitelere bağlı olan müzelerdir.³⁰ İstanbul Üniversitesi bünyesindeki II. Bayezid Hamam Müzesi bu müze tipine bir örnektir.³¹

³⁰ Fethiye Erbay, **Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası**, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009, s. 542.

³¹ Çevrimiçi: <http://muzeyum.istanbul.edu.tr/> 1.5.2019.

Şekil 1.13: II. Beyazıt Hamam Müzesi İç Görünüm.

Kaynak: <http://turkhamamkulturu.istanbul.edu.tr/tr/haber/hamam-sergisi-636746955091259658-4300660078004C00670038006400300044005A0038003100>, 27.5.2019

1.2.3. Coğrafi Özelliklerine Göre Müzeler

Topografik açıdan sınırlandırılmış, bölgenin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimini gösteren müzelerdir.³²

1.2.3.1. Açık Hava Müzeleri

Açık hava müzeleri, ilgili dönemin yerleşim düzenini, konutlarını, ekonomisini ve teknolojisini gösteren çeşitli yapı tiplerini koleksiyonunda bulundurmaktadır. Koleksiyonları; binalar, çiftlikler ve kiliselerden oluşan açık hava müzelerinin yanı sıra arkeolojik kaynaklara dayandırılarak inşa edilen arkeolojik rekonstrüksiyonları yapılarında bulunduran arkeolojik açık hava müzeleri de, bu müze çeşidinin bir

³² Fethiye Erbay, **Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası**, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009, s. 544.

türünü oluşturmaktadır.³³ Hollanda Açık Hava Müzesi (Netherlands Open Air Museum) bu müzelere örnek gösterilebilir.

Şekil 1.14: Hollanda Açık Hava Müzesi'nden Bir Görünüm.

Kaynak: <https://openluchtmuseum.nl/en/ride-tram>, 27.5.2019

1.2.4. Ziyaretçi Türlerine Göre Müzeler

Hedef kitlesine göre sınıflandırılan müzelerdir.³⁴

1.2.4.1. Çocuk Sanat ve Gençlik Müzeleri

Çocukların ve gençlerin kişisel gelişiminin yanı sıra müzede öğrenme anlayışının yaygınlaşması için farklı yaş gruplarına göre tasarladıkları müzeler bu kapsamda değerlendirilmektedir.³⁵ Amerika'da bulunan Brooklyn Çocuk Müzesi, bu türde

³³ Aslı Gökçe Kılıç, "Açık Hava Müzeleri", **Turizm Ansiklopedisi**, Detay Yayıncılık, 2019, s. 11.

³⁴ Fethiye Erbay, **Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası**, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009, s. 540.

³⁵ Fethiye Erbay, **Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası**, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009, s. 540.

kurulan ilk müze olmaktadır. Çocuk müzeleri içerisinde bahsi geçen müze dokunulabilir müze olarak tanımlanmaktadır.³⁶

Şekil 1.15: Brooklyn Children's Museum (Brooklyn Çocuk Müzesi) İç Görünüm.

Kaynak: <https://www.wheretraveler.com/new-york-city/brooklyn-childrens-museum>, 27.5.2019

1.2.5. Ekonomik Yapılarına Göre Müzeler

Bu grupta yer alan müzelerde belirleyici unsur paradır. Müzelerin ekonomik yapıları yönetim şekillerine ve koleksiyonlarına göre değişmektedir.

1.2.6. Kuruluş Şekillerine Göre Müzeler

Kuruluş amacı müze olarak belirlenmese de zaman içindeki değerlerle müzeye dönüştürülen yapılardır.³⁷

³⁶ Çevrimiçi: <https://www.brooklynkids.org/1.5.2019>.

³⁷ Fethiye Erbay, **Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası**, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009, s. 542.

1.2.6.1. Anıt Müzeler

Müze amacıyla inşa edilmemiş ancak zamanla değeri artmış cami, kilise saray gibi eski eser özelliğine sahip yapıların dönüştürülmesiyle işlev kazanan müzelerdir. İstanbul'daki önemli anıt müzelerden biri de Kariyer Müzesidir. Eski Yunanca'da kent dışı (kırsal alan) anlamındaki Khora kelimesi Kariye olarak Türkçeleştirilmiştir.³⁸

Şekil 1.16: Kariye Müzesi Dış Görünüm.

Kaynak: <http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr/TR-165653/kariye-muzesi.html>, 27.5.2019

1.2.6.2. Müze Evler

Mimarisi ya da içinde yaşamış olan kişi dolayısıyla korunması gerekli mekanlar, konaklar bu kapsamda değerlendirilir. Tezin konusunu oluşturan Sait Faik Abasıyanık Müzesi müze ev kapsamına girer ve yazarın yaşadığı yer olması dolayısıyla korunmaya değer bir mekan özelliği taşımaktadır. Sait Faik Abasıyanık Müzesi 22 Ağustos 1959 yılında açılmış, 2009 yılında güçlendirme, restorasyon ve

³⁸ Çevrimiçi: <http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr/TR-165653/kariye-muzesi.html>, 27.5.2019.

konservasyon çalışmaları nedeniyle kapanmış, 2013 yılında çağdaş müzecilik anlayışıyla ele alınarak yeniden açılmıştır.³⁹

1.3. Müze Ev Kavramı

Tarihsel olaylarla öne çıkan yöneticiler, kültüre yön veren politikacılar gibi eserleriyle toplumda bir etki yaratan sanatçılar da toplumda göz önündedir. Başarılarıyla ya da ortaya koyduklarıyla toplumu bir şekilde etkileyen bu kişilerin içinde yaşadığı mekânlar, salt ev olmanın ötesinde görülebilir ve diğer bireylerin yaşam alanlarına oranla dikkat çekici bulunulabilmektedir. Çünkü ev, bireyin ait ve kendi olduğu en özel yaşam alanıdır. Tıpkı “Aslan yatağından belli olur.” deyimindeki gibi aslında ev kişiyi hem dış dünyadan soyutlayan, hem de kendi içinde çevreleyen özel bir mekândır.

Herhangi bir ev, seçilmiş obje, kullanılan materyal ve tercih edilen renklerle o evde yaşayanlar hakkında fikir verebilir. Doksanlar sonrası ev, mimari bir yapı olmanın ötesinde insana dair derin araştırmalar için önemli bir kavram olarak ele alınmaya başlanmıştır. Mimar Carole Després,

“Konutun biçimi, iç dekorasyonu ve eşyaları insanların kendilerini nasıl gördüklerini, evdeki diğer insanlarla, arkadaş ve yabancılarla nasıl bir ilişki içinde olduklarını açık ve etkili bir biçimde gösterir.” Sınırları belirleme noktasında ise “Ev kavramı, güvenlik ve kontrol, bireyin fikir ve değerlerinin yansımaları, konut üzerinde etki sahibi olma ve değiştirebilme, kalıcılık ve süreklilik, aile ve arkadaş ilişkileri, aktivite merkezi, dış dünyadan kaçıp sığınılan yer, bireysel statü göstergesi, maddi/fiziksel yapı ve sahip olunan yer olgularına referansla genel bir sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.”

şeklinde kategorilendirilir.^{40 41}

Her insanın sığındığı bir liman olan ev, belli bir üne sahip kişiye ait olduğunda bir cazibe merkezine dönüşür; salt apartman dairesinden, ya da mahalledeki herhangi bir

³⁹ Çevrimiçi: <http://saitfaikmuzesi.org/>, 1.5.2019.

⁴⁰ Eser Düzcan, “Türkiye’deki Güncel Konut Araştırmalarında “Ev” Olgusu”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2012, s.10.

⁴¹ “The Meaning of Home: Literature Review and Directions for Future Research and Theoretical Development”, **Journal of Architectural and Planning Research**, 1991.

konuttan daha dikkat çekici bulunur. Çünkü sanatçıların sahip olduğu ün, meraklı gözleri onların özel yaşamlarındaki ayrıntılar için kilit nokta olan evlerine çevirir. Genelde sanatçılar yaşamını yitirdikten sonra ailesi tarafından, herhangi bir mirasçı belirlenmediyse kültürel girişimlerle evleri koruma altına alınır. Sanatçıların kişisel eşyalarının bulunduğu, gündelik hayatlarından ipuçları barındıran yaşam alanları, kültürün bir parçası sayılarak, çeşitli kurumlar tarafından restore edilerek korunmaya ve gelecek nesillere aktarılmaya uygun görülebilmektedir.

Yazarların bir dönem hayatını sürdürdüğü evler başta olmak üzere, roman, hikâye vb. yazın türlerinde adı geçen yerlere duyulan ilgi bu bölgelerin ziyaret edilmesine sebep olur. Edebiyatın bir bölgenin yerli ve yabancı turist çekerek bir cazibe merkezine dönüşmesine edebi kültür turizmi denir. Edebiyat, edebiyatçılar sayesinde ünlenen yerleşim alanları potansiyel ziyaretçisini aşar, bölge dışında bilinirliği artmaya başlar.⁴² Edebiyatçıların bir dönem yaşadığı müzeye dönüştürülen evler, bölgenin ziyaret edilmesi ve bilinirliğin artmasında önemli bir rol oynar. Edebi kültür turizmi ülkelerin şehirlerin tanıtımı için önemli bir adımdır. Öyle ki UNESCO 2004 yılında Yaratıcı Şehirler Ağı adında Kültürel Çeşitlilik Küresel İttifak kapsamında bir program başlatmıştır. İttifak kapsamında temaya göre şehirlerin dağılımı yapılmıştır. Bu temalardan biri de edebiyattır.

Turizmin gelişmesi, gelişmiş ülkelerde kültür bilimi üzerine araştırmaların başlamasına neden olmaktadır. Bu sayede genellikle birbirine uzak alanlar olarak kabul edilen kültür, turizm ve edebiyat farklı boyutlar kazanarak birbirini beslemeye başlar. Bir başka deyişle kültür turizminin sınırlarının belirlenmesi ve çeşitlenmesi, edebiyata yeni bir işlev kazandırırken, edebiyatın gelişimine de olanak sağlar.⁴³

Bu bağlamda yazar evleri de gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Sanatçıların yaşadığı evlerin düzenlenmesiyle oluşturulan müzeler, onların günlük hayatlarından

⁴² Alpaslan Alişaoğlu, Mehmet Narlı, “Edebi Miras Turizmi ve Türkiye’de Edebi Mekânlar”, **Bilig**, Sayı 60, 2012, s. 2-4.

⁴³ Nebi Özdemir “Turizm ve Edebiyat”, Milli Folklor, sayı 82, 2009, s. 32.

izler taşıyan mekânlar olması yönüyle müzeciliğe yeni bir soluk olarak müze ev kavramı ortaya çıkar.

Karabük Üniversitesi Arkeoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Sümer Atasoy’a göre “Müze evler, mimarisi ve içinde yaşayan şahsiyet nedeniyle korunması gereken yapılardır.” Halkbilimci Dr. Mehmet Önder’e göre ise “Müze evler, tarihi ve mimari yönden korunması gereken konak ve evlerdir.”⁴⁴

Müze evler sanatçıyla bütünleşen, onların yaşadıkları alanlardır. Fakat sanatçının, doğup büyüdüğü yerler dışında, yaşamının bir bölümünü geçirdiği yerler veya çalışma atölyeleri de benzer kapsamda incelenebilir. Bu tip müzeler oluşturulma açısından üç kategoride incelenebilir: Sanatçının kendisinin müzeleştirdiği, sanatçının ailesinin müzeleştirdiği ve kurumlar tarafından müzeleştirilen.⁴⁵

Son yıllarda müze evlerin sayıca artmasıyla, ulusal ve uluslararası kültür komitelerince yeni tanımlamalara ihtiyaç duyulmuştur. ICOM bünyesinde 1998 yılında DEMHIST kurulmuştur.⁴⁶ DEMHIST müze evlerin yönetimi ve korunması konusunda çalışmalar gerçekleştirilmektedir. DEMHIST’e göre müze ev: “Günümüzde halka açılmış, geçmişte mesken olan tarihsel yapıların, orijinal mobilyaların tarihi, kültürel koleksiyonlarını gösteren, ünlü yaratıcıların ruhunu yansıtan ve güçlü bir şekilde bir topluluğun tarihsel anılarına bağlı, özel bir müze çeşidi” olarak tanımlanır. Bu kapsam geliştirilerek ICOM’a bağlı ICLM (International Committee for Literary Museum: Uluslararası Edebiyat Müzeleri Komitesi) kurulmuştur. ICLM edebiyat müzeleriyle ilgili çalışmalar yapmaktadır. Edebiyat Müzelerine ait kriterleri belirleyen ICLM’nin temel amacı edebiyat müzeleri için sergileme, yayınlar, eğitim gibi aktiviteler sağlamaktır.⁴⁷

⁴⁴ Tomur Atagök, “Çağdaş Müzeciliğin Anlamı; Müze ve İlişkileri”, YTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1999, s. 131-179.

⁴⁵ Elif Çiğdem Artan, “Saklama ve Sunma Arasında Bir Zihniyet”, **Genç Sanat**, 2014, Nisan 2014, s. 4.

⁴⁶ <http://demhist.icom.museum/en>, 1.5.2019.

⁴⁷ Çevrimiçi: <https://icom.museum/en>, 1.5.2019.

DEM HIST'in kurucusu Rosanna Pavoni, ICOM'un belirlemiş olduğu müze evlerin beş ayrı kategoriden oluştuğunu aktarmıştır:

1. Sanatçı devlet adamı gibi önemli şahsiyetlere ait evler (Atatürk Müze Evi, Mozart Evi Müzesi)
2. Yöresel veya bulunduğu bölgeye has özellikleri yansıtmaları sebebiyle müzeleştirilmiş evler (Karabük'teki Safranbolu Evleri vb.)
3. Bir bölgede öne çıkan kişilerin evleri (Adam Mickiewicz Müzesi, Sait Faik Abasıyanık Müzesi vb.)
4. Saraylar: (İstanbul'daki Beylerbeyi Sarayı, Dolmabahçe Sarayı vb.)
5. Önemli olayların geçtiği mekânlar (Mudanya Mütarekesi Evi Müzesi vb.)⁴⁸

Müze evler sanatçıların yaşamının yansıması olması yönüyle aynı zamanda Sosyal bilimler için de önemli veri alanları olarak kabul edilebilir. Edebi eserle karşılaşan okuyucu aslında yazarla buluşur, yazarın anlattığı karakterleri tanımaya çalışır. Bu durum sosyal bilimlerin laboratuvarı kabul edilebilir.⁴⁹

Doğa bilimlerinin aksine bu sayede kişi başkasını anlama fırsatı bulur.⁵⁰ Müze ev ziyaretleri başkasının hayatını anlama ve empati anlamında önemli sosyal deney ortamlarındandır. Araştırmaya, yazara erişmeye imkân veren sanatçı evleri toplumsal kültüre yeni bir soluk getirmesi yönüyle gün geçtikçe daha anlamlı mekânlar haline gelir. Yine sosyal bilimler özellikle de sosyoloji, psikoloji, edebiyat bölümleri müze evler için yaratıcılığın araştırılması açısından mühim bilim alanlarıdır. Müze evler psikoloji bilimi açısından alanlarda yapılan araştırma ve incelemeler için, bulgularla birlikte yaratıcılık, sanatçı benliği için yeni tanımlamaları ortaya çıkarabilme potansiyeline sahip mekânlardır.⁵¹ Başka bir deyişle yaratıcı bireylerin genellikle kendilerine eş kişilerle çelişki halinde olması, herhangi bir grupta azınlıkta kalması bu durumun onları yalnızlığa itmiş olabilme ihtimalinden yola çıkarak yazarın bir

⁴⁸ Çevrimiçi: bursakulturturizm.gov.tr/TR-94265/mudanya-mutareke-evi-muzesi.html, 1.5.2019.

⁴⁹ <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/1468-0033.00306>, 1.5.2019.

⁵⁰ Vedat Taşdelen, Edebiyat Eğitimi: Hermeneutik Bir Yaklaşım, **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı 169, 2006, s 42-55.

⁵¹ Alexandre Vexliard, Yaratıcılık Teorileri ve Eğitim, Araştırma Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Dergisi, Cilt 4, 1966, s. 110.

insanı sevmekle başlar görüşüne karşın insanlardan kaçışının gözlenmesi psikolojik açıdan ele alınabilir.

Müzeeye dönüştürülen evler içinde edebiyat/yazar müze evleri önemli bir yer tutar. Dünyanın çeşitli ülkelerinde ünlü yazarlar adına edebiyat evleri, müzeler, müze evler vardır. Victor Hugo, Dante, Dostoyevski, William Shakespeare gibi dünya çapında ünlü edebiyatçıların eserlerinin ve yaşamına dair ayrıntıların sergilendiği müzeler örnek gösterilebilir.

Edebiyat müze evleri bulunduğu kentin sanat kültürünü yansıtırken, aynı zamanda sanata ve sanatçıya verilen değer açısından da önem taşır. Bu müzelerin koleksiyonlarında güncel yayınlar, kitaplar, çeşitli özel kalemler, divit, not defterleri, gözlükler, daktilolar, mektuplar, el yazısı taslaklar kadar antika olarak değer kazanan eski el yazmaları, basma eserler de sergilenir. Bunun yanı sıra edebiyat, estetik kültürünün yaşanışı ve geliştirilişi açısından sanatçının, gün geçtikçe popülerleşmesiyle doğru orantılı olarak edebiyat müzeleri sayıca artmaktadır. Örneğin, William Shakespeare İngiltere için bir değer olmanın ötesinde bir marka olarak görülür. Tiyatrolar, hediyelik eşyalar, kitapçılar ve otelleriyle adeta Shakespeare sanayisi oluştururken, yazarın doğduğu kasaba için Shakespeare Müzesi gibi yakıştırılmalar yapılır.⁵²

Kültürel birikim ve bunun sonucu olan edebi üretim yönüyle oldukça zengin bir ülke olan Türkiye’de de sanatçı/yazar müze evleri gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Sait Faik Abasıyanık Müzesi, Fetih Cemiyeti Yahya Kemal Beyatlı Müzesi, Aşçıyan (Tevfik Fikret Evi) Müzesi Türkiye’deki başarılı yazar müze evi örneklerindendir.

Özetle, edebiyat dokunduğu her alanı dikkat çekici yapan bir sanat türü olmasının ötesinde müzecilik alanında da önemli bir yerdedir. Son yıllarda sanatçıların hayatlarından kesitler sunulan müzeler de rağbet görmektedir. Şahıs evlerinin müzeleştirilmesi genellikle sanatçıların kullanmış olduğu eşyalardan oluşturulan bir

⁵² Çevrimiçi: http://ndlondon.com/wp-content/uploads/2012/06/hayat_Stratford.pdf/, 1.5.2019.

koleksiyonun sergilenmesi esasıyla gerçekleşir. Sergileme esnasında objelerin ziyaretçiye mümkün olduğunca orijinaline uygun olarak, müdahale edilmeden sunulması amaçlanır. Yerinde sergileme, objelerin sanatçının merak edilen hayatına etkisini saptamak açısından önem taşıır.

İKİNCİ BÖLÜM

AVRUPA VE TÜRKİYE'DEKİ YAZAR MÜZE EV

ÖRNEKLERİNİN İNCELENMESİ

Tezin bu bölümünde Avrupa ve İstanbul'daki tescilli yazar evi müzeleri hakkında bilgi verilmiştir.

2.1. Avrupa Müze Ev Örnekleri

Tez çalışması kapsamında incelenmek üzere Avrupa'dan yazar evi müzeleri seçilmiştir. İngiltere'deki Shakespeare Müzesi, Rusya'daki Çehov Müzesi, İtalya'daki Dante Evi Müzesi, Fransa'daki Victor Hugo Müzesi, İngiltere'deki Charles Dickens Müzesi ve Çek Cumhuriyeti'ndeki Franz Kafka Müzesi araştırılmış, bu müzelerdeki koleksiyonun yapısı gözlemlenmiştir. Yazar evi müzelerindeki sergileme benzerlik ve farklılık açısından incelenmiştir.

2.1.1. Shakespeare Birthplace Trust (Shakespeare Müzesi, Warwickshire/İngiltere)

İngiliz şair, oyun yazarı ve oyuncu olan William Shakespeare, 1564 yılında Stratford-upon-Avon'da doğmuştur. Shakespeare'in 38 oyun, 154 sone ve 2 uzun öykü-şiir yazdığı bilinmektedir. Yazarın doğduğu, kardeşleriyle birlikte büyüdüğü, evliliğinin 5 yılını geçirdiği ev müzeye dönüştürülmüştür. Yazarın babasının üst sınıfa mensup (belediye başkanı, tüccar) olması sebebiyle yazar, maddi olanakları iyi bir hayat sürmüş ve ayrıcalıklı bir eğitim alma şansına sahip olmuştur. Shakespeare, 18 yaşında Anne Hathaway ile evlenmiş, üç çocuğu: İki kızı ve bir oğlu olmuştur. İkiz çocuklarından erkek olan Hamnet 11 yaşında vefat ettiğinde yazar, Hamlet eserini yazmıştır. Bağışlarla idaresi sağlanan Shakespeare Müzesi ziyarete 1847 yılında açılmıştır. Shakespeare Müzesi, Shakespeare Birthplace (Shakespeare'in Doğduğu Ev), Mary Arden's Farm (Mary Arden'in Çiftliği), Anne Hathaway's

Cottage (Anne Hathaway’ın Kır Evi), Shakespeare’s New Place (Shakespeare’ın Yeni Mekânı), Hall’s Croft (Küçük Çiftlik) olmak üzere 5 bölümden oluşmaktadır. Shakespeare Birthplace, William Shakespeare’in doğduğu evdir.⁵³

Şekil 2.1: Shakespeare’in Doğduğu Evin Dış Görünümü.

Kaynak: <https://www.shakespeare.org.uk/>, 27.5.2019.

Mary Arden’s Farm, yazarın annesinin çocukluğunu geçirdiği evdir. Mary’nin babası tarafından inşa edilen bu çiftlik evi Mary’nin yaşadığı dönemdeki gibi işletilmeye devam etmektedir. Bu çiftlik evi, bitki örtüsü, hayvan sesleri ve koku ile ziyaretçilere farklı bir deneyim sunmaktadır.

⁵³ Çevrimiçi: [shakespeare.org.uk/explore-shakespeare/shakespedia/william-shakespeare/](https://www.shakespeare.org.uk/explore-shakespeare/shakespedia/william-shakespeare/), 1.5.2019

Şekil 2.2: Shakespeare'in Annesinin Çocukluğunun Geçtiği Evin Dış Görünümü.

Kaynak: <https://www.shakespeare.org.uk/>, 27.5.2019.

Anne Hathaway Cottage yazarın karısının doğduğu çiftlik evidir. Burası, 1892 yılında Shakespeare Birthplace Trust tarafından satın alınmıştır.

Şekil 2.3: Anne Hathaway'in Çocukluğunun Geçtiği Evin Dış Görünümü.

Kaynak: <http://americanfriendsofsbt.org/about-the-shakespeare-birthplace-trust/>, 27.5.2019.

New Place Shakespeare'in ünlü olduktan sonra satın aldığı 1597 yılından vefatına kadar yaşadığı evdir. Shakespeare'in ayak izlerinin bulunduğu orijinal geçit burada bulunmaktadır.

Şekil 2.4: Anne Hathaway'in Çocukluğunun Geçtiği Evin Dış Görünümü.

Kaynak: <http://americanfriendsofsbt.org/about-the-shakespeare-birthplace-trust/>, 27.5.2019.

1949'da Shakespeare Birthplace Trust tarafından satın alınan Hall Croft ise Shakespeare'in büyük kızı Susanna'nın evlendikten sonra doktor olan eşi John Hall ile yaşadığı evdir. John Hall, tedavilerinde değerli taşları bitki ve hayvan özlerini tercih etmiştir. Hall'un baktığı vakalardan bahsettiği ve tedavi yöntemlerini anlattığı 1657 yılında yayınlanan diğer doktorlar için popüler olan bir kitabı da vardır.

Şekil 2.5: Hall Craft Dış Görünümü

Kaynak: <http://americanfriendsofsbt.org/about-the-shakespeare-birthplace-trust/>, 27.5.2019

Müzenin bulunduğu Warwickshire bölgesi Shakespeare köyü gibi bir görünümündedir. Müze koleksiyonu, yazarın eşyaları, kitaplar, fotoğraflar ve belgelerden oluşmaktadır. Müze evin içinde Shakespeare'in yazdığı tiyatro oyunları oynanmaktadır. Müzeye gelen ziyaretçiler isterlerse yazarın oyunlarını sahnede de izleyebilmektedir.⁵⁴

⁵⁴ Çevrimiçi: <https://whichmuseum.com/england/stratford-upon-avon/shakespeares-birthplace-and-the-shakespeare-centre>

2.1.2. Chekhov House Museum (Çehov Evi Müzesi, Moskova/Rusya)

Anton Pavlovich Çehov 1860 yılında Rusya'nın güney kıyılarındaki Taganrod'da doğmuştur. Realist akımı yazarlarındandır. Aynı zamanda doktor olan yazar birçok hastayı gönüllü tedavi eden ve koleraya karşı mücadele etmiş bir doktordur. Sait Faik Abasıyanık'ın da içinde bulunduğu durum hikâyesinin başarılı bir temsilcisidir. 1940 yılında kurulan müze, İkinci Dünya Savaşı nedeniyle kapanmış ancak 29 Haziran 1944'te Anton Pavlovich Çehov Bölge Müzesi bağımsız bir kurum olarak kurulmuştur. Restorasyon çalışmaları 1950'de başlamış, Anton Çehov'un doğumunun yüzüncü yılı olan 29 Ocak 1960'ta tamamlanmıştır. Aynı yıl, Rusya Sovyet Federalist Sosyalist Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu kararıyla, Müzeye Çehov Devlet Edebiyat Anıt Müzesi statüsü verilmiştir.

Müze, 4 bölümden oluşmaktadır: Chekhov Memorial School (Çehov Anı Okulu), The Museum-Mansion Lopasnya Conception (Lopasyna Konseptli Müze Konağı), Museum of Chekhov Letters, Post and Telegraph Office (Posta Mektup Telgraf Müzesi), Melikhovo School (Melikova Köy Okulu).

Müzedede yazarın günlük hayatında kullandığı eşyalar, kitapları, yazarın hayatına tanıklık eden nesneler sergilenmektedir.

The Museum Mansion Lopasnya Conception (Müze Ev) 18.-19. yy federal öneme sahip bir koleksiyona sahiptir. Müze misafirhane, mutfak, hamam, yangın söndürme istasyonu ve tıbbi laboratuvarlardan oluşmaktadır. Koleksiyon, ailenin tarihini yansıtan kişisel eşyalardan oluşmaktadır. Müze kompleksi içinde St. Anne Kilisesi bulunmaktadır.⁵⁵

⁵⁵ Çevrimiçi: <http://en.chekhovmuseum.com/museum/branches/>, 27.5.2019.

Şekil 2.6: Çehov Evi Müzesi.

Kaynak: <http://en.chekhovmuseum.com/museum/branches/museum-estate-lopasnya-conception/>, 1.5.2019.

Chekhov Memory School (Çehov Anı Okulu) 1897 yılında Çehov tarafından yaptırılmıştır. 2006 yılından beri Çehov Stüdyo Tiyatrosu ile eş zamanlı çalışmakta ve burada Çehov'un oyunları oynanmaktadır.

Şekil 2.7: Çehov Anı Okulu.

Kaynak: <http://en.chekhovmuseum.com/museum/branches/memorial-chekhov-school-novosilky/>, 1.5.2019.

Çehov karakterlerinin dünyası çok çeşitlidir. Ayrıca Çehov Uluslararası Tiyatro Okulu'nu işletmektedir. Günümüzde Çehov Karakterlerinin Dünyasında adlı edebi sergiye ev sahipliği yapmaktadır.

Şekil 2.8: Çehov'un Karakterlerinin Dünyası Sergisinden Bir Görünüm.

Kaynak: <http://en.chekhovmuseum.com/museum/branches/museum-estate-lopasnya-conception/1.5.2019>.

Posta Telgraf Ofisi Müzesi, Eski Lopasnya Posta, Mektup ve Telgraf ofisi binasıdır. Posta Telgraf Merkezi'nin 820 yıllık tarihini, yönetim yapısını ve faaliyetlerini anlatmaktadır.⁵⁶

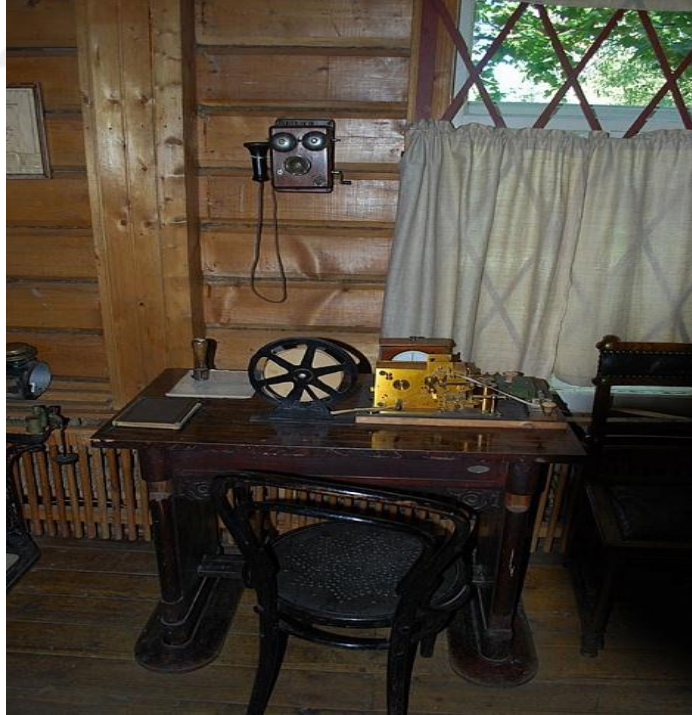
⁵⁶ Çevrimiçi: <http://www.russianmuseums.info/M466>, 27.5.2019.

Şekil 2.9: Çehov Müzesi Posta Okulu.

Kaynak: <http://en.chekhovmuseum.com/museum/branches/the-museum-of-letters-of-a-p-chekhov-post-and-telegraph-office-senior-lopasnya/>, 1.5.2019.

Şekil 2.10: Çehov Müzesi Posta Okulu'ndan bir görüntü.

Kaynak: <http://en.chekhovmuseum.com/museum/branches/the-museum-of-letters-of-a-p-chekhov-post-and-telegraph-office-senior-lopasnya/>, 1.5.2019.

2.1.3. Dante's House Museum (Dante Müze Evi, Floransa, İtalya)

İtalyan sanatçı ve siyasetçi Dante Aligheri 1265 yılında doğmuştur. En ünlü eseri İlahi Komedyadır. Kitap, cennet, cehennem ve araf adını verdiği üç ciltten oluşmaktadır. İtalya kadar dünya için de önem atfedilen Dante'nin resmi, metal 2 avroların ön yüzünde yer almaktadır. 9 yaşındayken aşık olduğu Beatrice'in yazarın şiire yönelmesindeki etki olduğu bilinmektedir. 12 yaşındayken ailesinin baskısıyla Floransa'da tanınmış bir ailenin kızı olan Gemma di Manetto ile evlenmiş, evliliğin kutsallığına inanmış fakat mutlu bir evlilik yaşamamıştır. 22 yaşında Floransa'da bir şövalyeye evlenen Beatrice ise 24 yaşında ölmüştür. Bu durumun Dante'nin hayatındaki dönüm noktalarından biri olduğu düşünülmektedir. 24 yaşında savaşa katılmış ve kamu görevi de almak istemiştir. Köklü ve asil olan Aligheri ailesi ileri dönemde aristokratik önemini de kaybetmiştir.⁵⁷

Aligheri ailesinin 13. yüzyıldan kalma evi St. Martino Kilisesi yakınlarındaki bölgede yer aldığı için 20. yy'ın başlarında Belediye İdaresi burada bir ev inşa ettirerek Dante'ye ithaf etmiştir.

⁵⁷ Feridun Timur, **Dante Alighieri, Hayatı, Sanatı, Eserleri**, İstanbul 1954, s. 5.

Şekil 2.11: Dante Müzesi'nin Dış Görünümü.

Kaynak: <https://www.florenceartmuseums.com/dante-house-museum/>, 1.5.2019.

1 Haziran 1994'te halka açılan müze 3 kattan oluşmaktadır. Dante'ye ait eşyalar, fotoğraflar ve videolarla desteklenerek oluşturulmuş müze kronolojik olarak düzenlenmiştir.⁵⁸ Müzenin amacı ziyaretçilerine Dante'nin yaşamı ve eserleri hakkında bilgi vermektir. 2002 yılında restorasyonu başlayan yapı 27 Eylül 2005 tarihinde çağdaş müzecilik anlayışıyla düzenlenerek ziyaretçilerine kapılarını açmıştır. İlk katta, Dante'nin gençlik yıllarına değinilmekte ve bu anlatım vaftizinin anlatıldığı belgeselle desteklenmektedir.⁵⁹

Dante'nin de ilgisinin olduğu tedavi yöntemlerinin anlatıldığı ilk odada, iksir ve merhemlerin yapımında kullanılan bitkilerin, çiçeklerin, minerallerin bilgileri ve bu malzemelerin nasıl yapıldığını anlatan bir sergileme vardır.

⁵⁸ Çevrimiçi: <https://www.museocasadidante.it/en/1.5.2019>.

⁵⁹ Çevrimiçi: <https://www.museocasadidante.it/en/1.5.2019>.

Şekil 2.12: Dante Müzesi 1. Kat 1. Odadan bir görünüm.

Kaynak: <https://www.museocasadidante.it/museo/primo-piano/>, 1.5.2019.

İkinci oda Floransa'nın tarihi savaşlar, mücadeleler, bölünmeler konuları anlatılmaktadır. Yazarın şehir hayatı, siyasi ve askeri seçimlerdeki duruşu betimlenmektedir.

Şekil 2.13: Dante Müzesi'nden İç Mekan Görünümü.

Kaynak: <https://www.museocasadidante.it/museo/primo-piano/>, 1.5.2019.

Üçüncü oda, Floransa'nın ekonomi tarihine, ticaret yapısına odaklanmaktadır. Şehrin ticaret yolları, kuyumculuk sanatı anlatılmaktadır; altın ve gümüş sikkeler, mücevher yapımında kullanılan aletler burada sergilenmektedir.

Şekil 2.14: Dante Müzesi'nden 1. Kat, 3. Oda.

Kaynak: <https://www.museocasadidante.it/museo/primo-piano/>, 1.5.2019.

Birinci kattaki son odada ise Dante'nin katıldığı Campaldino Savaşı anlatılmaktadır. Campaldino Savaşı'nda görevlendirilen iki ordunun dioraması bulunmaktadır. Müzenin bu bölümünde bu muharebeye gönderme yapan plastik model ve o zaman kullanılan silahların replikası sergilenmektedir Savaş sadece Dante'nin katılması yönüyle değil Toskana'nın bugünkü halini etkilemesi yönüyle de dikkat çekicidir.

Şekil 2.15: Dante Müzesi'nden 1. Kat, 4. Oda.

Kaynak: <https://www.museocasadidante.it/museo/primo-piano/>, 1.5.2019.

İkinci kattaki ilk odada 1301 yılındaki yazarın sürgün edildiği dönemde kaleme aldığı yazıları sergilenmektedir. İkinci odada yatak, sandık ve Aligheri ailesine ait kıyafetler sergilenmektedir. Üçüncü odada İlahi Komedyâ Gustave Dore tarafından yapılan resimlerle canlandırılmıştır.

Şekil 2.16: Dante Müzesi'nden 2. Kat, Video Gösterim Odası.

Kaynak: <https://www.museocasadidante.it/museo/secondo-piano/>, 1.5.2019.

Üçüncü katta mücevher ve kürk detaylı el işi soylu kıyafetlerin reproduksiyonlarının yanı sıra İlahi Komedyâ'nın da yer aldığı kitaplar yer almaktadır.⁶⁰

Şekil 2.17: Dante Müzesi'nden 3. Katta sergilenen İlahi Komedyâ Kitabı.

© Camillo Balossini

Kaynak: <https://www.museocasadidante.it/museo/terzo-piano/>, 1.5.2019.

2.1.4. Victor Hugo Museum (Victor Hugo Müzesi, Paris, Fransa)

1802 yılında Paris'te doğan Victor Hugo şair, roman ve oyun yazarıdır. En ünlü Fransız yazarlarından biri olan Hugo, Romantik akımı temsilcilerindendir. Notre Dame'ın Kamburu ve Sefiller en önemli eserlerindendir. Gençliğinde aşık olan Hugo çocukluk aşkıyla gizlice sözlenmiş, annesiyle yakın ilişkilerinden dolayı annesinin ölümünün ardından evlenmiştir. 25 Ekim 1832'de Victor Hugo, karısı ve dört çocuğu ile Places des Vosges'de bulunan otelin ikinci katına yerleşmiştir. Bu ev hayatı boyunca sürekli taşınan Hugo'nun 1822'de Adèle Foucher ile evliliğinden beri 5. evi olup ve 1848'e kadar en uzun süre kaldığı mekân olmuştur. Kızının öldüğünü gazeteden öğrenen yazarı bu haber çok sarsmış ve şiirlerinde acısını betimlemiştir. En ünlü şiiri “Demain” kızının kabir ziyaretini anlatır. Müze, yazarın kişisel eşyaları sergilenmekte olup, eserlerinde oluşan yazarın yaşadığı dönem hakkında bilgi vermektedir. *Deeds and Word*'un yayınlandığı 1875 yılında Hugo'nun hayatı

⁶⁰ Çevrimiçi: http://www.museumsinflorence.com/musei/Dante_house.html, 1.5.2019.

“Sürgünden önce”, “Sürgün”, “Sürgünden Sonra” olmak üzere üç döneme ayrılmıştır. Müze de bu evrelere göre düzenlenmiştir.⁶¹

Sergi yazarın aile yaşantısının, çocukluğunun anlatıldığı antreyle başlar. Burada aile portreleri ve ilk yazıları yer almaktadır.

Şekil 2.18: Victor Hugo Müzesi’ndeki Salon.

Kaynak: <http://www.maisonsvictorhugo.paris.fr/en/museum-collections/place-des-vosges-apartment-visit>, 1.5.2019.

Müzedeki dikkat “Kırmızı Salon” Victor Hugo’nun yaşadığı dönemde Edebiyat, sanat ve siyaset çevrelerindeki ağırlama odaları gibi düzenlenmiştir. Duvarlarda ise Louis Boulanger ve Auguste de Chatillion tarafından yapılan aile portreleri bulunmaktadır. “Yazarın Yatak Odası” yazarın son yıllarını geçirdiği eşyaları, yatağı, yazı masası sergilenmektedir.

⁶¹ Çevrimiçi: maisonsvictorhugo.paris.fr/en/museum-collections/place-des-vosges-apartment-visit, 1.5.2019.

Şekil 2.19: Victor Hugo Müzesi'ndeki Kırmızı Salon.

Kaynak: <http://www.maisonsvictorhugo.paris.fr/en/museum-collections/place-des-vosges-apartment-visit>, 1.5.2019.

Şekil 2.20: Victor Hugo Müzesi'ndeki Yatak Odası.

Kaynak: <http://www.maisonsvictorhugo.paris.fr/en/museum-collections/place-des-vosges-apartment-visit>, 1.5.2019.

2.1.5. Charles Dickens Museum (Charles Dickens Müzesi, Londra, İngiltere)

Charles John Huffam Dickens 1812’de İngiltere’nin Portsmouth şehrinde doğmuştur. Victoria döneminin en iyi romancılarından biridir. Roman dışında kısa öyküler de ortaya koymuştur. Dickens içine kapanık utangaç olarak tanımlanabilecek bir yazardır. Yazarın babasının iflası ve borçları nedeniyle hapishaneye girdiğinden, Dickens 12 yaşındayken ayakkabı boyası imalathanesinde çalışmıştır. Yoksulluk ve çocukluk anıları onu derinden etkilemiştir. Adalet ve adaletsizlik kavramlarını fazlaca sorgulamıştır. Yazarı derinden etkileyen bu deneyimleri yazılarında canlanmış, Dickens, yoksulların, sakatların, hizmetkarların, sıradan insanların da gerçek ve önemli insanlar olduklarını yazılarına yansıtmıştır. Dickens ilhamını sokaklardan almıştır, hayatı hareket içinde geçmiştir. Gazetecilik yapmış, sokaklardaki hayatları romanlarına taşımıştır. Dickens’ın romanları biter bitmez sahneye uyarlanmış bu durum da ününe ün katmıştır. Biyografi yazarı Simon Callow, Charles Dickens’ı şöyle betimler:

“Kitaplarını yazarken ayağa fırlarlar ve aynaya bakardı, yüzündeki ifadeyi inceler hemen not alırdı. Çünkü bu onun için bir performanstı. Tıpkı bir oyuncu gibi yazdığı ifadelerle bürünürdü. “Dickens’ı iten güç hayatın bazı insanlara adaletsizliği karşısındaki duyduğu öfkeydi. Her zaman ezilenler ve sosyal çevrelerden dışlananların sözcülüğünü yaptı.”⁶²

Stefan Zweig, Dickens’ı “yaşadığı dönemin İngiltere’sinin cisimleşmiş gereksinimidir.” Şeklinde tanımlamış, onun kitaplarındaki karakterleri ise;

Dickens insanların hepsi mütevazıdır; Tanrım, ne istiyor bunlar? Yılda 100 pound, sevimli bir eş, bir düzine çocuk, dostlar için dostça donatılmış bir masa, Londra civarında, penceresi yeşil bir manzaraya bakan, küçük bir bahçe içinde bir kır evi ve bir avuç mutluluk... Onların ideali sıradan bir burjuva idealidir.

şeklinde betimlemiştir.⁶³

⁶² Çevrimiçi: <https://www.bbc.com/news/av/entertainment-arts-16883569/simon-callow-celebrating-dickens,1.5.2019>.

⁶³ Çevrimiçi: <http://www.karabatakdergisi.com/gezi/charles-dickens-muzesi,1.5.2019>.

İngiltere'nin başkenti Londra'da bulunan Charles Dickens Müzesi İngiliz yazarın evlendikten 1 yıl sonra taşındığı ve 1837'den 1839'a kadar yaşadığı evdir. Dickens karısıyla birlikte bu evde yaşadığı esnada on çocuklarının en büyük ikisi bu evde dünyaya gelmiştir. Charles Dickens ailesi büyüdüğünden maddi gücü arttıkça daha büyük evlere taşınmıştır. Bu ev Charles Dickens'ın yaşadığı ve günümüze ulaşmış tek evdir. Müzede yazarın kullandığı eşyalar, mobilyalar, çalışmaları ve tabloların yanı sıra İngiliz burjuva yaşantısını betimler bir sergileme vardır. 1925'te müzeye dönüştürülen ev, 2010 yılında çağdaş müzecilik anlayışıyla ele alınarak restore edilmiştir.

Şekil 2.21: Charles Dickens Müzesi, Viktoria Dönemi Yemek Odası.

Kaynak: <https://dickensmuseum.com/pages/about-us>, 1.5.2019.

Müze koleksiyonu; Dickens'ın kullandığı kişisel eşyalar, nadir baskı eserler, el yazmaları, tablolar, mobilyalardan oluşmaktadır. Yine yazarın portesi olan Ressam Robert William Buss tarafından yapılan Dickens' Dream (Dickens'in Rüyası) tablosu sergilenmektedir. Dickens bu evde yaşadığı dönemde Oliver Twist, Bay Pkvik'in Serüvenleri kitaplarını yazmıştır.⁶⁴

⁶⁴ Çevrimiçi: <https://dickensmuseum.com/>, 1.5.2019.

Şekil 2.22: Charles Dickens Müzesi’ndeki Dickens’ın Rüyası Tablosu.

Kaynak: <https://dickensmuseum.com/pages/about-us>, 1.5.2019.

2.1.6. Franz Kafka Museum (Franz Kafka Müzesi, Prag, Çek Cumhuriyeti)

20. yy edebiyatının önemli figürlerinden olan ve yazar fantastik unsurları realist akımla harmanlayarak sürrealist karakterler yaratan Franz Kafka 1883 yılında doğmuştur.⁶⁵ Taşra emekçi sınıfından gelen babasının üstünde kurduğu baskı içine kapanık ve duygusal bir çocukluk geçirmesine sebep olmuştur. 15 yaşlarında yazmaya başlamış, üniversite eğitimine kimya bölümünde devam etmiştir. Babasının karşı çıkmasıyla henüz iki hafta geçmeden Hukuk Fakültesi’ne başlamıştır. Alman filolojisi ve sanat dersleri de alan Kafka, Hukuk eğitimini tamamlamıştır. 1910’dan ölümüne dek tüm yazılarını Günlük adlı yapıtında toplamıştır. Yalnızlık hissinin onu yazmaya sevk ettiğini söylemiştir. Oldukça özgün eserler veren Kafka’nın iki önemli başyapıtı “Yargı” ve “Değişim/Dönüşüm”dür. Yargı, yazarın sekiz saatte tamamladığı eseridir; konusu düğün arifesinde babasının direktifiyle intihar etmesi üzerinedir. Bu iki eserinde de ortak tema ailenin yaşam üzerindeki etkisini saptamak üzerinedir. Diğer eserleri de otorite ve baskının olduğu yerde başarıya ulaşmanın

⁶⁵ Çevrimiçi: <https://kafkamuseum.cz/en/>, 1.5.2019.

imkânsız olduğu üzerinedir.⁶⁶ Kafka, ortak arkadaşlarının toplantısında Milena Jesenska ile tanışır, eserlerini Çekçe'ye çevirmesi konusunda konuşurlar. Aslında evli olan Milena ve Kafka birbirlerinden etkilenir, “Milena’ya Mektuplar” eseri de bu iletişimin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Kafka gelen mektupları yakarken, Milena saklamıştır. Bu sayede mektuplar günümüze ulaşmıştır. Milena’nın da Kafka’nın da tüberkülozdan öldüğü bilinmektedir.

Kafka Müzesi, 2005 yılında Vltava Nehri’nin yakınlarında Herget Brickworks Apartmanı’nda açılmıştır. Müzedeki kalıcı sergi Existential Space (Varolan Uzay) ve Imaginary Topography (Hayali Topografya) adlı iki bölümden oluşmaktadır.

Kalıcı sergi 1883-1924 yılları arasındaki dünyayı anlatır. Daha önce görülmeyen Kafka’nın ilk çalışmaları, mektuplar, günlükler, el yazmaları, fotoğraflar, çizimler yer almaktadır. Sergide görsel, işitsel öğeler, sergiye özel oluşturulmuş müzik ve 3 boyutlu sistemlerle zenginleştirilmiş etkili bir sunum vardır. Çek Cumhuriyeti’nde bulunan Kafka Müzesi’nde, yazarı oldukça yansıtan bir sergileme tercih edilmiştir. Müze ses efektleri kullanılarak durağan yazar evi müzesi havası dağıtılmıştır.

Varolan Uzay, yazarın hayatına odaklanmaktadır. Yazarın hayat öyküsü nasıldı, kent yazarın hayatını nasıl etkiledi ve onun hayatını nasıl şekillendirdi, yazarın dönüşüm gücünde kentin etkisi nelerdi gibi sorulara cevap vermektedir. Biyografik ve kronolojik olayların yanı sıra yazarın iç dünyasını betimleyen başlıca çalışmaları bu kısımda yer almaktadır.⁶⁷

⁶⁶ Z. Aslıhan Tokdemir ve Elif Diler, “Franz Kafka ve Die Verwandlung (Değişim) İsimli Eseri”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, sayı 15, s. 5.

Çevrimiçi: https://birimler.dpu.edu.tr/app/views/panel/ckfinder/userfiles/17/files/DERG_11/69-83.pdf, 1.5.2019

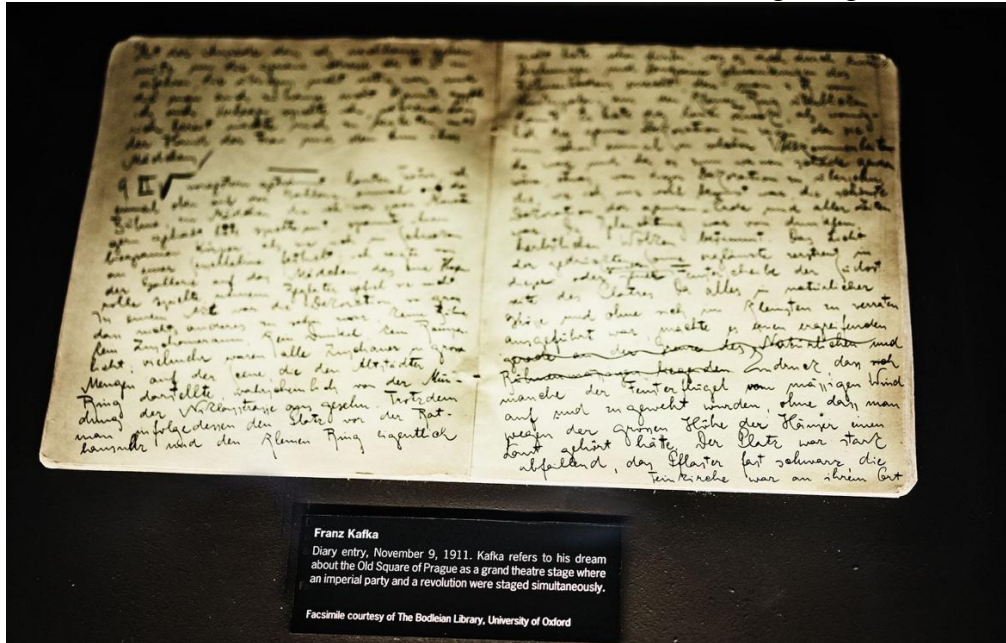
⁶⁷ Çevrimiçi: <https://kafkamuseum.cz/en/>, 1.5.2019.

Şekil 2.23: Franz Kafka Müzesi'nde yazarın hayatını anlatan oda.

Kaynak: <https://kafkamuseum.cz/1.5.2019>.

Şekil 2.24: Franz Kafka Müzesi'ndeki Kafka'nın günlüğü.

Kaynak: <https://kafkamuseum.cz/1.5.2019>.

Hayali Topografya ise Kafka'nın kafasındaki kenti anlatır. Kentin binalar, köprüler veya anıtların yerine hiçbir şeye dönüşümüdür. Çünkü Kafka kitaplarında istisnalar dışında anlattığı yerleri isimlendirmemiştir. O, karakterlerin iç dünyasına yoğunlaşmış kenti değil insanı öne çıkarmayı seçmiştir.⁶⁸

⁶⁸ Çevrimiçi: <https://kafkamuseum.cz/en/1.5.2019>.

Hayali Topografya kısmında telefonların bulunduğu bir oda vardır. Burada telefon açana kadar çalmaktadır. Cevap verildiğinde ise Çekçe konuşmalar duyulmaktadır.

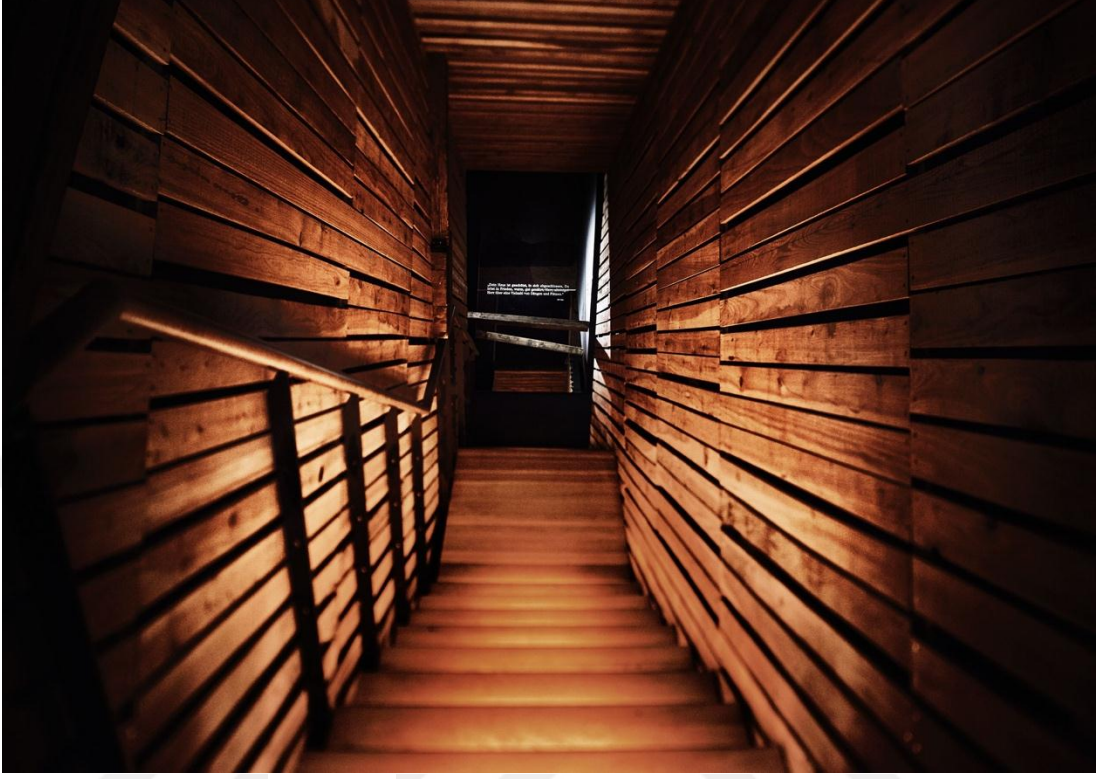
Şekil 2.25: Franz Kafka Müzesi'ndeki telefon seslerinin bulunduğu oda.

Kaynak: <https://kafkamuseum.cz/1.5.2019> .

Hayali Topografya bölümünde ışıklandırması kırmızı olan alandan geçilerek diğer bir sergi alanına geçilmektedir. Korku filmlerinden bir sahne gibi olan bu sergileme ziyaretçileri endişelendirebilmektedir. Ancak, Kafka'nın ruh haline uygun farklı bir sergileme olduğu söylenebilir.

Şekil 2.26: Franz Kafka Müzesi'ndeki kırmızı ışıklı koridor.

Kaynak: <https://kafkamuseum.cz/1.5.2019>.

2.2. Türkiye Yazar Müze Evleri Örnekleri

Bu bölümde, İstanbul'daki tescilli yazar müze evleri incelenmiştir.⁶⁹

2.2.1. Aşyan Müzesi (Hisarüstü/İstanbul)

Aşyan Müzesi yazar Tevfik Fikret'in evidir, evin planları yazarın kendi kararları çerçevesinde düzenlenmiş, zevkine göre tasarlanmıştır. Dekorundan peyzajına kadar yazarı yansıtmaktadır. Ev üç katlıdır, bodrum katı yemek odası, mutfak, çamaşırılık ve kilerden oluşmaktadır. Giriş katı salon ve holden ibarettir. Üst katta ise iki oda ve koridor bulunmaktadır. Yazarın yaşadığı dönemde evin bu bölümleri özgün haliyle kullanılmış olup ancak yazarın vefatıyla eşi bir süre bu evde yaşamış sonrasında ev sahipsiz kalmış ve hatta eşyaların birçoğu kaybolmuştur. Hasan Âli Yücel Milli

⁶⁹ Çevrimiçi: <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR-135633/ozel-muzeler.html>, 1.5.2019

Eğitim Bakanı olduğu dönemde belediyeye bu evin satın alınması fikrini sunmuştur.

70

1940 yılında belediye tarafından satın alınan ev 1945 yılında Edebiyat-ı Cedide Müzesine dönüştürülmüştür. Ayrıca kaybolan eşyaların bulunması için çalışmalar yapılmıştır. Evin eşyaları ahşap ağırlıklıdır. Önceleri Tevfik Fikret ve Abdülhak Hamid Tarhan'ın eşyaları ile Edebiyatı Cedide üyelerinin fotoğraf ve kişisel eşyaları bir araya getirilerek oluşturulmuştur. 1959 yılında ise Şair Nigar Hanım'ın kitapları ve arşivi müzeye dahil edilmiştir. Her ne kadar Tevfik Fikret'in evi olsa da müze bir kişiyi yansıtmamaktadır. Kişisel bir mekândan ziyade edebiyat kütüphanesini andırmaktadır. Ancak, dönemin seslerinin olduğu sesli rehber cihazlarıyla ile yaratılan etki ziyaretçiyle yazar arasında köprü kurmayı başarmaktadır.⁷¹

Şekil 2.27: Aşıyan Müzesi'nin Dış Görünümü.

Kaynak: <http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr/TR-165467/asiyan-muzesi.html>, 1.5.2019.

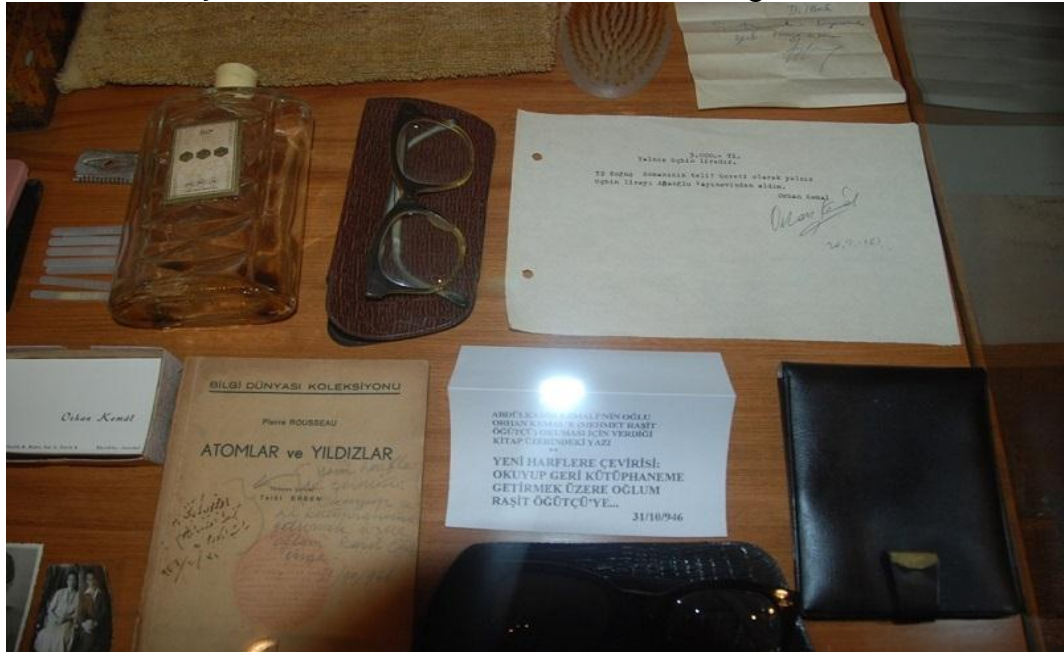
⁷⁰ Çevrimiçi: <http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr/TR-165467/asiyan-muzesi.html>, 1.5.2019

⁷¹ Çevrimiçi: hurriyet.com.tr/seyahat/turk-siirinin-mabedi-asiyan-muzesi-40724839, 1.5.2019

2.2.2. Orhan Kemal Müzesi (Beyoğlu/İstanbul)

Asıl adı Mehmet Raşit Ögütçü olan yazar Orhan Kemal 15 Eylül 1914'te Adana'da doğmuştur. Romancı yönüyle tanınan yazar şiir, tiyatro ve hikaye gibi farklı türlerde de eserler ortaya koymuştur. Eserlerinde ağırlıklı olarak Adana'daki toprak işçilerini, varoş bölgelerdeki fabrika çalışanların ele alan yazar askerliğini yaparken Maksim Gorki ve Nazım Hikmet kitapları okumak suçundan 5 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. 1958'de Kardeş Payı adlı öyküsüyle Sait Faik Hikaye Armağanı almıştır.⁷² Beyoğlu'nda bulunan Orhan Kemal Müzesi, Orhan Kemal'in anısını yaşatmak amacıyla kurulmuştur. Yazar ait özel eşyalar, kitaplar, fotoğrafların bulunduğu müzenin yanında İkbâl Kahvesi yer alır. Yazarın yaşadığı dönemde müdavimi olduğu, yazılarının birçoğunu kaleme aldığı, öğrencileriyle ve arkadaşlarıyla buluştuğu aynı isimli kahvehane oğlu tarafından müzenin yanında açılmıştır. Kahvehanede aynı zamanda yazarın kitapları satılmaktadır.⁷³

Şekil 2.28: Orhan Kemal Müzesi'nden bir görünüm.

Kaynak: <http://www.smartbeyoglu.com/firma/24317/orhan-kemal-muzesi.html#pid=4>, 1.5.2019.

⁷² Çevrimiçi: <https://www.sozcu.com.tr/2014/yazarlar/soner-yalcin/orhan-kemal-611234/1.5.2019>.

⁷³ Çevrimiçi: <http://www.smartbeyoglu.com/firma/24317/orhan-kemal-muzesi.html>, 1.5.2019.

2.2.3. Fetih Cemiyeti Yahya Kemal Beyatlı Müzesi, Fatih/İstanbul

Yazar Yahya Kemal Beyatlı Üsküp'te 2 Aralık 1884'te doğmuştur. İlköğrenimini Üsküp'te görmüştür. Yazarın annesi verem nedeniyle hayatını kaybetmiştir, bu ölüm yazarı derinden etkilemiştir, babasıyla ise mesafeli bir ilişkisi olduğu bilinmektedir. Orta öğrenimi için 1902 yılında İstanbul'a gönderilmiştir. Yazar, 1903 yılında okuduğu Fransızca kitapların da etkisiyle Fransa'ya kaçmıştır. Sorbonne Üniversitesi Siyaset bölümüne kaydolduğu sırada, Tarih alanında araştırmalar yapan yazar, tiyatroyla ilgilenmiştir. Ancak, derslerine zaman ayıramadığı için daha ilgisini çektiğini düşündüğü Edebiyat alanına yöneldiyse de mezun olamamıştır. Fakat, Fransa'da kendini geliştiren yazar İstanbul'a döndüğünde Darüşşafaka'da Tarih ve Edebiyat öğretmenliği yapmıştır. Kurtuluş Savaşı sonrası İzmir'den Bursa'ya gelen Mustafa Kemal Atatürk'ü karşılama ekibinde yer almıştır. 19 Eylül 1922'de Darülfünun Edebiyat toplantısında Atatürk'e fahri doktora verilmesini teklif etmiş ve teklifi oy birliğiyle kabul edilmiştir.⁷⁴

Yazarın Park Otel'deki odasında kalmış kişisel eşyalarının, fotoğraflarının ve kitaplarının sergilendiği müze, 1961 yılında halka açılmıştır.

Yahya Kemal yaşarken hiçbir kitabı yayınlanmamış ancak ondan geriye kalan mektuplar, müsveddeler neticesinde titiz bir çalışma yapılarak müzelerin koruma misyonuyla Beyatlı'nın kitapları edebiyata kazandırılmıştır. Bu durum, müzelerin toplumsal hayata katkısının somut bir örneğidir. Fatih'te bulunan müze İstanbul Fetih Cemiyeti'ne bağlıdır.⁷⁵

⁷⁴ Yahya Kemal, *Çocukluğum, Gençliğim, Siyasi ve Edebî Hâtıralarım*, İstanbul Fetih Cemiyeti, 7. Baskı, İstanbul 2015.

⁷⁵ Çevrimiçi: <http://www.istanbulfetihcemiyeti.org.tr/1.5.2019>.

Şekil 2.29: Fetih Cemiyeti Vakfı Yahya Kemal Beyatlı Müzesi'nden İç Mekan Görünümü.

Kaynak: <http://www.istanbulfetihcemiyeti.org.tr/galeri.php?galeri=10/>, 4.5.2019.

2.3. Avrupa ve Türkiye Müze Örneklerinin Değerlendirmesi

Araştırılan müzelerde koleksiyonu öne çıkaran, yazarla doğrudan ilişkilendirilen ya da dikkat çekilmek istenen detaylar gözlemlenmiştir. Yazar müze evlerinin koleksiyonu genellikle yazarların yaşamına tanıklık eden eşyaların, fotoğrafların, belgelerin ve kitapların oluşturduğu müzelerdir. Aynı zamanda yazarın yaşadığı dönemin özelliklerini yansıtmaları açısından önemli veri alanları olan müzeler ses, ışık, canlandırma kullanımıyla daha etkili sunum alanlarına dönüştürülebilmektedir. Örneğin, Shakespeare Müzesi bulunduğu bölgenin çevresini de etkilemiştir. Bu müzenin yanında Shakespeare Center bulunmaktadır. Burası, dönem kıyafetleri ve makyajlarıyla yazarın yaşadığı dönemden insanların canlandırıldığı, yazarın hayatını anlatan videonun yayınlandığı ve yazarla ilgili bilgilendirici broşürlerin dağıtıldığı müzeyi besleyen yapıda bir alandır. Ayrıca müze içinde Shakespeare'in oyunlarının ortaya konması müzeyi yaşayan bir yere dönüştürme konusunda önemli görülmektedir.

Çağdaş müzecilik anlayışıyla ele alındığında müzenin önemli işlevlerinden biri eğitimidir. İncelenen müzeler arasında en öne çıkan müze örneğinin Çehov Müzesi

olduğu görülmüştür. Çehov Müzesi bünyesindeki Çehov Anı Okulu 1897 yılında müze tarafından yaptırılmıştır. Ayrıca müze, 2006 yılından günümüze Çehov Stüdyo Tiyatrosu ile eş zamanlı çalışmakta ve Çehov'un oyunlarının sahnelenmesine olanak sağlamaktadır. Aynı zamanda müze, Çehov Uluslararası Tiyatro Okulu'nu da işletmektedir. Müzenin bir eğitim alanına dönüşmesinde devlet politikaları kadar yazara atfedilen değer de ön plana çıkmaktadır.

Dante Müze Evi, yazarın hayatının yanı sıra yaşadığı kent ve dönemle ilgi de bilgi vermektedir. Floransa'nın tarihi, ekonomik hayatı, eczacılık bilimi gibi ziyaretçisini yazarın yaşadığı dönemin koşulları hakkında da bilgi vermektedir. Bu durum da müzenin öğretici yönünü destekler niteliktedir.

Yazar müzelerinin bir diğer önemli işlevinin de yazarın yaşadığı dönemi yansıtması olup Victor Hugo Müzesi de yazarın yaşadığı dönemi yansıtmaktadır. Müze Victoria Dönemi Fransa'sından bir bölüm gibidir. Gotik tarz mobilyalar, bordo ve altın renginin gösterişli tarzıyla Victoria Dönemi'ne göndermeler yapılmıştır.

Charles Dickens Müzesi de Dickens Müzesi gibi İngiliz Victoria Dönemi'nin gösterişli halini yansıtmaktadır. Müzeyle ilgili en dikkat çekici detay ev müzeye dönüştürülürken yazar biraz önce evden çıkmış hissinin yakalanması olmuştur. Bununla eş zamanlı olarak da Bloomsbury sokaklarında "Sanki biraz önce evden çıkan" Dickens'ın şehirdeki izini sürebilirsiniz." anlayışından yola çıkılarak "Dickensian London Walks" adıyla *Dickens tarzı Londra yürüyüşleri* düzenlenmektedir.⁷⁶ Dickens'ın ilham aldığı sokaklarda yürüyüş yaparak onun romanlarında yaşamış gibi hissetmek için yapılan bu düzenleme, müzenin bulunduğu bölgeyle etkileşimini arttırmaktadır.

Yazarın karmaşık ruh halini yansıtan Kafka Müzesi 3 boyutlu sistemleri, ses ve ışıkla etkili hale getirmiş müzelerden biridir. Müzede en dikkat çekici unsur renklerin

⁷⁶ Çevrimiçi: <http://www.karabatakdergisi.com/gezi/charles-dickens-muzesi>, 1.5.2019.

kullanımıdır. Yazarın kasvetli ruh halini koyu renk boyalı duvar boyalarıyla etkili hale getirmiştir.

Avrupa Müzeleri'nin genellikle devletin de desteğiyle daha fazla imkana sahip olduğu bu imkanları da sergilerin daha etkili olabilmesi için yakın dönemde çağdaş müzecilik anlayışıyla tekrar ele aldığı görülmektedir.

Aşiyen Müzesi konumuyla yazarın hikâyelerini yazarken aldığı ilhamı yansıtmaktadır. Yazarın yaşadığı dönemin seslerinin olduğu sesli rehber cihazlarıyla ile yaratılan etki ziyaretçiyle yazar arasında köprü kurmayı başarmaktadır. Ancak müze, Tevfik Fikret'in evi olsa da tamamıyla bir kişiyi yansıtmamaktadır. Kişisel bir mekândan ziyade edebiyat kütüphanesini andırmaktadır.

Yahya Kemal Müzesi müzenin koruma misyonuna örnek teşkil etmektedir. Yazarın yaşarken hiçbir eseri yayınlanmamış ancak ondan geriye kalan mektuplar, müsveddeler neticesinde titiz bir çalışma yapılarak yazıları edebiyata kazandırılmıştır. Bu durum, müzelerin toplumsal hayata katkısının somut bir örneğidir.

Orhan Kemal Müzesi Avrupa müzelerinde olduğu gibi dışarıyla etkileşimi yönüyle dikkat çekmektedir. Yazarın yaşadığı dönemde müdavimi olduğu, yazılarının birçoğunu kaleme aldığı, öğrencileriyle ve arkadaşlarıyla buluştuğu İkbâl Kahvesi isimli kahvehane oğlu tarafından müzenin yanında açılmıştır. Kahvehanede aynı zamanda yazarın kitapları satılmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİR YAZAR EVİ MÜZESİ OLARAK SAİT FAİK ABASIYANIK MÜZESİ

Tezin ana konusunu oluşturan Sait Faik Abasıyanık Evi'nin müzeye dönüşüm aşaması yazarın hayatı, edebi kişiliği, hikâyeleri, sergilenen nesneler yönüyle irdelenmiştir.

İnsan sosyal bir varlıktır ve doğduğu gün itibariyle karakterini şekillendiren dünya ile karşı karşıyadır. İnsanın karakteri içine doğduğu coğrafya ve o coğrafyanın kültürüyle şekillenir. Her çevrenin kendine özgü bir yapıya sahip olması, her bireyin çevreyle etkileşiminin farklı sonuçlar doğurmasında en önemli etkidir. İnsanın bir toplulukta birey olarak anlam kazanması ait olduğu kültürü özümsemesiyle doğru orantılıdır. Çünkü kültür, bireyi herhangi bir topluluğa dahil eden, kendine has alışkanlıkları, gelenek ve göreneklere içinde barındıran bir yapıdır ve bu yapının sürekliliği yeni nesillere aktarımıyla mümkündür. Kültür insanı ortak bir paydada buluşturur ve kültürün gelişimi yine kişinin kendinden kattıklarına bağlıdır. Yani, kültür etkileşimle var olan ve bir toplulukla anlam kazanan canlı bir yapıdır.⁷⁷

Bugün, arkeolojik buluntular neticesinde ilk insanların avcı toplayıcı olduğunu bilmekteyiz. Onların yaşadığı yerler, yaptıkları araç gereçler, yerleşik hayata geçişin başlamasıyla da evcilleştirdiği hayvanlar ve kültüre aldığı bitkiler gibi birçok bilgiyi kalıntılar ya da mağara duvarlarına çizdiği resimler sayesinde öğrenmekteyiz. Görüldüğü üzere, insan var olduğu günden bu yana yaşadığı mekâna kendinden izler bırakır. Bu insanın çevreyle kurduğu ilişkiyi, iz bırakmanın insanda bir çeşit güdü olduğunu kanıtlar.⁷⁸

Kâğıt kaleme sahip her insanın yazar, müzik aletine sahip herkesin virtüöz, boya ve

⁷⁷ Nazan Düz, "Çevrenin Sanatçı Yaratıcılığına Etkileri ve Sanat Eğitimi", **Akademik Bakış Dergisi**, Sayı 19, Mart 2010, s.2.

⁷⁸ Taşçıoğlu, Melike, **Bir Görsel İletişim Platformu Olarak Mekân**, İstanbul: Yem Yayın, 201, s.7-10.

tuvalet sahip her kişinin ressam olamadığı aşikârdır. İnsanı sanatçı yapan şey eserin ruhudur. Sanatın hangi alanında olursa olsun sanatçı bir zanaatkâr gibi sözcüklere, maddeye, ritme, performansa şekil verir ve onu esere dönüştürür⁷⁹ Yani sanatçı içinde bulunduğu dünyayı, eserlerine yansıtan kişidir ve o iz bırakma konusunda herhangi bir bireye oranla bir adım öndedir. Kişisel mekânlar müze olduğunda mekan bir ayna gibi orada yaşamış kişiyi yansıtacaktır.

3.1. Mekânların Bilinirliğinin Artmasında Edebiyat Faktörü

Tarih yazıyla başlar ifadesi yazılı her şeyin gelecek için aynı zamanda bir belge niteliğinde olduğunu gösterir. Yazın dolayısıyla edebiyat, kalıcı olmanın en ölümsüz yollarından biridir. Yazar Isabel Allende, “Günlerin Getirdiği” adlı kitabında “Yazışmamız sayesinde iki kez yaşamış olacağım” şeklinde bir ifade kullanmıştır.⁸⁰ Aslında yazarların eserleri okundukça yazarlar da bir nevi yaşamaya devam eder. Bu sayede onlar topluma silinmez bir iz bırakmayı başarırlar.

MS.448 yılına uzanan gezi yazıları, seyahat ve yazının harmanı olmasının ötesinde tarihsel anlamda önemli belgeler olarak da kabul edilir. İlk edebi ürünlerin gezi yazılarıyla ilgili olması da bu savı destekler niteliktedir.⁸¹ Yazılı edebiyattan önce sözlü edebiyatta dahi gezip görmenin, gezginlerin anlatıldığı hikâyelerin sıradanlığın önüne geçme noktasında dikkat çekici olduğu, geçmişten bugüne gerek sözlü gerekse yazılı edebiyatın ve seyahat eyleminin birbirlerini beslediğinden bahsedilebilir.⁸² Bunlar ilgili olduğu coğrafyaya kültürel açıdan da katkıda bulunur.

Sanatçılar ilham aldığı kenti, memleket konularını işlediği, hasret duygularını yansıttıkları eserleriyle yazın hayatına etki ederler. Siyasi nedenlerle yaşadığı topraklardan sürülen sanatçılar, memleket hasretleriyle harmanladığı yazılarıyla

⁷⁹ Gözde Emekli, “Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm”, **Ege Coğrafya Dergisi**, Sayı 15, 2006, s. 52.

⁸⁰ Zuhal Yeniçeri, “Benlik, Bellek ve Edebiyat”, **Başkent Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü Dergisi Pivolka**, 2012, Sayı:23, s. 1.

⁸¹ Nebi Özdemir “Turizm ve Edebiyat”, **Milli Folklor**, sayı 82, 2009, s. 32.

⁸² A.e., s.36.

tanınıp okunan yazarların yaşadığı ya da eserlerinde işlediği yerler de merak uyandırabilir. Çeşitli edebiyat ödüllerine layık görülen bu yazarların eserlerinde farklı medeniyet sentezlerine rastlanırken, kent temasının da vurgulandığı görülebilir ve bu durum dolaylı olarak seyahate neden olabilmektedir.⁸³ Bu eserler duygu yüklü olmalarıyla hem yazarı hem okuyucuyu içine alan bir yapıya sahiptir.

Edebiyatın sosyal hayata en önemli etkilerinin başında bilinirlik gelir. Edebiyat sayesinde tarihi yerlerin bilinirliği artar. Bazen tarihsel öğeler de kullanılarak, bir kurguyla oluşturan edebiyat eserleri, imparatorlukları konu aldıkları yazın türleriyle okuyucuyu mekâna çekebilme açısından kilit nokta olabilir. Okuma ve seyahat arasında etkileri herkeste eş zamanlı olarak ortaya çıkmayan bir ilişki vardır. Okunan bir kitabın kısa veya uzun vadede seyahate neden olabileceği gibi, seyahat edilen yer, merak uyandırarak sonrasında okuma ve araştırma alışkanlığını tetikleyebilir.⁸⁴

Kurulduğu şehirlerle özdeşleşen imparatorluklar, kentin bilinirliğini arttırırken aynı zamanda ziyaretçiyi bölgeye çeker. Birçok şehirde arkeolojik eserler, tarihi yapılar bakanlıklarca koruma altındadır. Bu tarihi mekânlar ve müzeler turistlerin gezi rotasında genellikle ilk sıralarda yer almaktadır. Müzecilik ve kültür-sanat alanında yapılan araştırmaların bu durumu pekiştirdiği söylenebilir.⁸⁵ Bireylerin kültürel amaçla yaptığı gezilerin artması turizm ve müzelerin gelişimi açısından önem arz eder.

Edebiyatın doğrudan veya dolaylı olarak gezme eylemini etkilemesi, edebi eserlerde adı geçen yerler, edebiyatçıların doğdukları veya yaşadıkları yerlerle bağdaşması insanların o mekânları merak etmesine yol açar. Örneğin Victor Hugo, Notre Dame'ın Kamburu adlı eserinde Notre Dame Killisesi'nden bahseder, eserin popülerleşmesi kilisenin restore edilmesinde önemli bir etken olur. Gabriel Garcia Marquez Yüzyıllık Yalnızlık adlı kitabında betimlediği fantastik Macondo Köyü

⁸³ A.e., s.41.

⁸⁴ A.e., s.33

⁸⁵ Mustafa Serdar Sezer, "Türkiye Turizm Sektöründe Müze Turizminin Payının Değerlendirilmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kamu Yönetimi Bilim Dalı, Ankara, 2010.

esinlendiği, aslında yazarın çocukluğunun geçtiği Aracataca'dır. Yine Orhan Kemal, eserlerinde; Taşköprü, Seyhan Nehri, Kuru Köprü, Kale Kapısı gibi Adana'ya özgü yapılardan bahseder. İstanbul aşığı olarak bilinen yazar Yahya Kemal Beyatlı Boğaziçi köylerini “İki taraf çiçek demeti gibi köyler, o köylerde küçük çarşılar, ağaçlar altında kahveler, güzel dar yollar heva vü hevesin elinden çıkmış bir üslûbda yalılar, hasılı zamandan başka bir kimsenin ibdâ edemeyeceği bir güzellik” şeklinde anlatır. Görüldüğü üzere yazarlar hikâyelerinin temeline oturttuğu kentler ve bu kentlere özgü nüansları eserlerine yansıtır ve bahsi geçen bölgelerin bilinirliğinin artmasına neden olur.

Edebi eserlerdeki mekânların merak edilmesi sadece gerçek mekânlar için değil kurgu mekânlar için de önemli olmuştur. Böylelikle, edebiyat kurmaca müzelerde de hayat bulabilmektedir. Orhan Pamuk'un Masumiyet Müzesi kurmaca müzeye örnek gösterilebilir. Romanda betimlenen objelerin masal havasında sunumuyla farklılık yaratan Masumiyet Müzesi, aslında kurgulanan bir mekânı görünür kılar. Bu, edebiyat müze ilişkisinin de çağdaş müzecilik anlamında da modern bir örneğidir. Orhan Pamuk, “Masumiyet Müzesi” adlı kitabında ‘Müzeler için Mütevazı Manifesto’ olarak adlandırdığı 11 maddelik bir manifesto yayınlamıştır. Orhan Pamuk özetle, birey hikâyelerinin önem kazanması gerektiğini savunur. Son yıllarda bireye odaklanan müzelerin yaygınlaşması, Orhan Pamuk'un yaklaşımını destekler niteliktedir.⁸⁶

Bir neslin kendinden sonraki nesle bıraktığı şeyler bütününe miras denir. Mirasın kültürel boyutu; kültür turizmi, edebi kültür, edebi miras gibi kavramlar birbirlerini doğrudan ve dolaylı olarak etkiler. Yeni bir yaklaşım olarak ortaya çıkan “edebi miras turizmi” hem edebiyatı, hem mekânı, hem de turizmi içine alır. Bu kavram; edebi kişiler, onların yaşam alanı ve eserlerin geçtiği yerleri kapsar. Nasıl C. Baudelaire'in eserlerinden Paris; J. Joyce'un eserlerinden Dublin, Kavafis'in şiirlerinden İskenderiye ve Yahya Kemal'in eserlerinden İstanbul öğreniliyor, tanınıyor, keşfediliyorsa, bu şehirleri yazılan eserler sayesinde keşfederek ziyaret

⁸⁶ Selmin Kuş: Edebiyat ve müze: bir roman ve müze olarak Masumiyet Müzesi”, Yeditepe Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010

edenler, sözü edilen şehirleri tanırken yazarlardan da izler aramaya başlar.⁸⁷

Geçmişe ait izler barındıran müzeler, günümüzü daha iyi algılamak açısından bir köprü görevi görür. Kapsamları ve konuları gelişmekte olan müzeler, Arkeoloji Müzeleri, Sanat Müzeleri, Tarih Müzeleri, Etnografya Müzeleri, Doğa Müzeleri, Sanayi Müzeleri, Askeri Müzeler gibi genel kollara ayrılır. Gün geçtikçe sayısı artan, içerik açısından gelişen müzelerden biri de yazar müze evleridir. Bu müzeler, genelde yazarın yaşadığı, hayatının bir dönemini geçirdiği mekânların müzeye dönüştürülmesi esasıyla oluşturulduğundan müze ev olarak da anılır.

3.2. Yazarlar için Mekânın Önemi

Bu bölümde, tezin konusunu oluşturan Sait Faik Abasıyanık gibi birçok sanatçının yaşadığı Adalar'dan adaların bu sanatçılara etkisinden ve edebi hayatımıza katkısından söz etmenin asıl tez konusuna geçmeden önce bahsetmenin yararlı olacağı düşünülmüştür. İstanbul'un Adalar ilçesinde birçok yazarın dönemlik ya da kalıcı olarak kullandığı evler vardır.

Adalar, İstanbul'daki yazar müze evlerinin yoğun olduğu bölgelerdendir. Prens Adaları olarak da bilinen Adalar ilçesi, İstanbul Boğazı'nın güney ağzı ve İzmit Körfezi'nin arasında kalmaktadır. Bostancı, Maltepe, Kartal sahilinin karşısında alan Adalar ilçesi, 9 adadan oluşmaktadır: Büyükada, Heybeliada, Burgaz ada, Kınalı Ada, Sedef Adası, Yassı Ada, Sivri Ada, Tavşan Adası ve Kaşık Adası.⁸⁸

Prens Adaları'nın ilk yerleşiminin Bizans dönemine dayandığı bilinmekle birlikte, o dönemdeki birçok gözden uzak yer gibi, genelde sürgün, inziva yeri olarak kullanılmıştır. Dolayısıyla, bu dönemde nüfusun büyük bir kısmını, din adamları ve balıkçılar oluşturmaktadır. 1453'te İstanbul'un fethinden sonra Adalar Osmanlı'nın

⁸⁷ Alpaslan Alişaoğlu ve Mehmet Narlı, "Edebi Miras Turizmi ve Türkiye'de Edebi Mekânlar", **Bilig**, Sayı 60, 2012, s. 2-4.

⁸⁸ Ceyhan Akyol ve Okan Akyol, **Prens Adaları (İstanbul) Kıyı Balıkçılık Av Araçları**, İzmir: 2011, s. 1.

egemenliğine girmiştir. Osmanlı döneminde ada halkı etnik çeşitliliğe sahiptir. I. Dünya Savaşı ve Cumhuriyet sonrası Rum halkını büyük ölçüde kaybeder ve buradaki canlılık 1930 yıllarında iyiden iyiye kaybolur. 1930'lu yıllarının sonlarına doğru devlet ileri gelenlerinin, yüksek bürokrasinin tercih etmesiyle yeniden canlanır.⁸⁹ İstanbul'un günlük gezilerinin başında yer alır. Tahrip edilmemiş ve doğallığını korumuş olması yönüyle Adalar, şehre yakın ama ulaşımın sınırlı olmasından ötürü özel alanlar olarak kabul edilebilir.

Birçok yerli ve yabancı sanatçı için ilham kaynağı olan Adalar, Türk Edebiyatı için büyük bir önem taşır. İlk roman yazarlarından Şemseddin Sami 19. yüzyıl sonu eserlerinde Adalar'dan söz etmeye başlamıştır. 1989 yılında Araştırmacı- yazar Pars Tuğlacı Adalar üzerine kapsamlı bir çalışmanın ürünü olan “Tarih Boyunca İstanbul Adaları” eserinde Türk Edebiyatında Adalar konusunu irdelemiştir.^{90 91}

Yazar Murat Koç Adaların yazarlar için etkisine “Adalar genel atmosferi itibarıyla yazarların romantizmini arttırır ve onları şairane duygu ve düşüncelere sevk eder.” şeklinde bir yorum getirmiştir.⁹² Çeşitli yazın türlerinde Adalar kitaplardaki karakterler için bir kaçış ve sığınma mekânı olmuştur. Kitaptaki karakterler istemediği bir durumla karşılaştığında Adalar'a gitmeyi seçer. Şehirle arasına mesafe koyan karakterlerin olayları daha doğru bir gözle görme ve değerlendirme imkânı elde ettiği yansıtılır. Şiirlerde Adalar tabii güzelliği dolayısıyla fon olurken aynı zamanda, aşka ve hatıralar için yegâne mekân olarak ön plana çıkar.

Yazar Abdülhak Şinasi Hisar için ada pastoral bir cümbüştür: “Büyükada'da tabiat bütün çiçekleri açmış bir bahçe, tekmil ağaçları, güzel bir çam ormanı ve şehir içinden geçen bahçeyle çam korusu yollarıdır.”⁹³ Tarih boyunca adalar, yazarlar için esinlenilen alanlar olmanın da ötesinde kendi ifadelerince şehri terk edip yaşamak istenilen yerleşim alanları olmuştur.

⁸⁹ Selin Karsan, Burgazada Kentsel Sit Koruma Örneği, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul: 2007, s. 11.

⁹⁰ Çevrimiçi: <http://salom.com/18> Şubat 2017.

⁹¹ Pars Tuğlacı, Pars **Tarih Boyunca İstanbul Adaları-2**, İstanbul: Say Yayınları, 1992.

⁹² Murat Koç, **Yeni Türk Edebiyatı'nda İstanbul Adaları**, İstanbul: Eren, 2010, s. 7.

⁹³ Çevrimiçi: <http://earsiv.sehir.edu.tr/>, 1.5.2019.

Cumhuriyet döneminde çoğunlukla yazarlar ve politikacılar İstanbul'daki Prens Adaları'na rağbet eder. Politikacı Fethi Okyar, yazar Ziya Gökalp, Melih Cevdet Anday, Yahya Kemal Beyatlı, Reşat Nuri Güntekin, Yakup Kadri Karaosmanoğlu bir dönem Büyükkada'da, politikacı İsmet İnönü, yazar Aziz Nesin, Hüseyin Rahmi Eyüboğlu, Ahmet Rasim, besteci Yesari Asım Arsoy, çevirmen Zeyyat Selimoğlu Heybeliada'da belli dönem yaşamış ünlü simalardır.

Burgaz Ada, Türk Edebiyatının önemli kalemlerinden Sait Faik Abasıyanık'ın bir dönem orada yaşadığı ve kendisi ile özdeşleşen ev hem “Yazar Müzeleri” hem de “Edebiyat Müzeleri” kapsamında incelenebilir. Yazar evlerinin müzeye dönüştürüldüğü örneklerden biri de İstanbul'un, Prens Adaları olarak bilinen Adalar ilçesine bağlı Burgaz Ada'da yer alan ve hatta Burgaz Ada ile özdeşleşen Sait Faik Abasıyanık Müzesi'dir.⁹⁴

Burgaz Ada'nın Sait Faik'in adası olarak anıldığı hatta günümüzdeki ününü yazara borçlu olduğu da söylenebilir. “Haritada Bir Nokta” adlı kitabında adayı,

“Romanlar yüzünden adaları sevdiğimi pek ummuyorum ama belki de o yüzdendir. Haritada ada görmeyeyim. İçimdeki dostluklar, sevgiler, bir karıncalanmadır başlayıverir. Hemen gözlerimin içine bakan bir köpek, hemen, az konuşan, hareketleri ağır, elleri çabuk, abalar giymiş bir balıkçı, yırtık bir muşamba kokusuyla beraber küpeşte tahtaları kararmış, boyası atmış ağır ve kaba bi sandal, sandalın peşini bırakmayan bir kuş, ağ, balık, pul, sahilde harikulade çocuklar, namuslu kulübeler, kırlangıç ve dülger balığı haşlaması, kereviz kokusu, buğusu tüten kara bir tencere, ufukları dar sisli bir deniz...”

olarak betimler.⁹⁵ Yazar, Burgaz Ada'nın simgesi durumuna gelmiş, ada ile adeta özdeşleşmiştir. İskelede Sait Faik Abasıyanık'ın bir heykeli bulunur. Öykülerinde, balık, martı, Rum balıkçı, Laz bakkal gibi adaya has pek çok ayrıntıya rastlanılabilir.

Adaya vapurla yanaşırken görülebilen ve adanın en büyük tarihi yapısı olan Aya Yani Kilisesi'nin hemen arkasında olan yazarın evi müze olarak düzenlenmiştir. Sait

⁹⁴ Tuncay Öztürk, “Sait Faik Hikâyeciliğinde Merkez ve Taşra Arasında Bir Kaçış Olarak Ada”, **Turkish Studies** - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 6/4, Türkiye, 2011, s 1-4.

⁹⁵ Sait Faik Abasıyanık, *Son Kuşlar*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015, s.65.

Faik Abasıyanık'ın derinlemesine betimlediği Burgaz Ada'nın yazma tutkusunu kamçıladığından söz edilebilir:

“Orada, dört tarafı denizlerle çevrili yerde insanların büyük sağlam dostluklar, sağlam adaleler, namuslu günler ve gecelerle birbirlerine sokulmalarını, yardımlaşmalarını buyuran rüzgarlar, fırtınalar, deniz canavarları, kayaları, günlerce haftalarca dalgalara ancak tabiatın buyurduğu şekilde yaşanabileceğini; sıkı ve sağlam adalelerin çelimsizlere yardım için; keskin aklın daha kör, daha mülayim daha gürültüsüz ve yavaş akla, hatta akılsıza arkadaşlık için verildiğini; çorbanın çorbasızlarla taksim edilmek için mis gibi koktuğunu öğreten, belki de öğretmeden öyle iyi, öyle mübarek anadan doğulduğunu hayal ettiren bir düşünceyle haritalardaki maviliklerin ortasında, kocaman kıtaların kenarlarındaki büyük denizlerin bir tarafına kondurulmuş adalara bakar, kurar dururdum.”⁹⁶

3.3. Sait Faik Abasıyanık'ın Hayatı

Yazar, 18 Kasım 1906'da Adapazarı'nda dedesinin evinde dünyaya gelir. Sait Faik'in annesinin adı Makbule, babasının adı Mehmet Sait'tir. Yazara Ramazan bayramının ilk günü doğduğu için Arapça kutlu, uğurlu anlamına gelen “Sait” ve dedesinin ismi “Mehmet” eklenerek “Mehmet Sait” adı verilir. Yazar, sonraki yıllarda adına babasının adı Faik'i ekleyip, Mehmet'i atarak Sait Faik adını kullanmaya başlar. Yazarın ismine babasının ismini eklemesi babasına atfettiği değeri gösterdiğinden önemli bir ayrıntıdır. Buna ek olarak, Sait Faik'in soyadına gerek duyulmaksızın adıyla marka olan yazarlardan olduğu söylenebilir.

1910 yılında yazarın babası Mehmet Faik'in tayini Karamürsel'e çıkınca, aile Karamürsel'e yerleşirler. 1913 yılında ise aile tekrar Adapazarı'na döner ve Sait Faik, Rehber-i Terakki'de okula başlar. Sait Faik'in anne ve babası 1920'de Yunan işgali nedeniyle önce Düzce'ye, ardından Bolu'ya ve son olarak Hendek'e göç eder. Babaannesi ve dedesiyle kalmaya başlayan Sait Faik ise eğitimini Adapazarı İdadisi'nde sürdürür. 1924 yılında ailece İstanbul Şişli'ye göç etmelerinin ardından Sait Faik İstanbul Erkek Lisesi'ne kaydolur.⁹⁷

Sait Faik, ilk öyküsü olan “İpek Mendil”i ödev olarak yazdığı İstanbul Erkek

⁹⁶ A.e., s.102.

⁹⁷ Sevengül Sönmez, **A'dan Z'ye Sait Faik**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2007, s. 9.

Lisesi'nden, 1925 yılında sınıfça öğretmenlerine yaptıkları bir şaka nedeniyle atılır. Okuldan atıldıktan sonra Bursa'ya dönen ve Bursa Erkek Lisesi'ne kayıt olan yazar, 1928 yılında buradan mezun olduktan sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne girer.

Okulun yanı sıra hikâye denemeleri yapan Sait Faik'in ilk yazısı "Uçurtmalar" 9 Aralık 1929'da Milliyet gazetesinde yayımlanır. Öğrenimi sürerken sıkılmaya başlayan Sait Faik, bölümde aldığı Uygurca derslerinde zorluk çekmesinin de eklenmesiyle babasının isteğiyle 1931 yılında İsviçre'ye ekonomi öğrenimine gönderilir.⁹⁸ Sait Faik burada da sıkılınca kısa sürede Fransa'nın Grenoble şehrine geçer. Sait Faik'in Grenoble'de Fransızca kursuna gitmek istemesiyle başlayan süreç, Grenoble Üniversitesi'nde Edebiyat Fakültesi'ne uzanır. Orada üç dönem Edebiyat öğrenimi görür. Fransa'da geçirdiği üç yılın sanatçı kişiliği üzerinde derin etkileri olur.⁹⁹ Avrupa'ya okumaktan çok gezmeye gittiğini de ifade eden Sait Faik, özellikle yazar Andre Gide'nin eserleri olmak üzere Fransızca çeviriler yapar. Buradaki eğitimi süresince Fransa'da geçirdiği yıllarda Paris, Strassburg, Lion, Marsilya kentlerinde bulunur, yazları İstanbul'a döner.¹⁰⁰

Yazarın babası Mehmet Bey yağ iskelesinde arkadaşıyla ortak bir ticaret evi açar ve burada çalışmak üzere oğlu Sait Faik'i çağırır. Yazar, babasının çağrısı dolayısıyla 1933 yılında Fransa'dan dönüp işin başına geçse de iflas nedeniyle iş yerinin kapanması uzun sürmez. Sonrasında kendini tam anlamıyla yazmaya veren Sait Faik, İstanbul Halıcıoğlu'nda Ermeni Yetim Lisesi'nde Türkçe öğretmenliğine başlar. Yazarın derslere sürekli geç kalışı, öğrenciler üzerinde hâkimiyet kuramaması okul yönetiminden uyarı almasına neden olur. Sait Faik, kısa sürede öğretmenliği de bırakıp gazeteciliğe, adli muhabirliğe başlar.¹⁰¹

"Abasızzadeler" olarak bilinen aile, soyadı kanunun çıkmasından sonra Sait Faik'in isteğiyle "Abasıyanık" soyadını alır. 1938 yılı ağustos ayında Burgaz Ada'daki köşk

⁹⁸ Ali Avni Öneş, "Sait Faik Hayatı ve Eserleri", **Yenilik Dergisi**, 1954, s. 244.

⁹⁹ Muzaffer Uyguner, **Sait Faik**, Ankara: Bilgi Yayın.

¹⁰⁰ Perihan Ergün, **Sait Faik 90 Yaşında**, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1996, s16.

¹⁰¹ A.e., s.96.

satın alınır, aynı yıl 29 Ekim günü yazarın babası vefat eder. Yazarın annesi Makbule Abasıyanık ile birlikte yazları Burgaz Ada'da, kışları Nişantaşı'nda yaşamaya devam ederler.¹⁰²

Yazar, 1940 yılında çıkardığı “Şahmerdan” kitabının içinde bulunan, 1937 yılında Kurun Gazetesi, 1940 yılında Varlık Dergisi'nde yayınlanan “Çelme” adlı öyküsü nedeniyle, halkı askerlikten soğuttuğu iddiasıyla askeri mahkemeye verilir. Sait Faik Abasıyanık, 10 Eylül 1940'ta duruşmaya katılmak üzere annesi Makbule Abasıyanık ile Ankara'ya gider. Dönemin edebiyatçılarından Orhan Veli Kanık'ın da arasında bulunduğu birçok kişi yazara destek olur. Varlık Dergisi Yayınları sahibi Yaşar Nabi Nayır da destek olmak için dönemin Genelkurmay Adli Müşaviri Münir Paşa'yla irtibata geçer.¹⁰³ Diğer yazarların verdiği desteğin aksine Peyami Safa, Sait Faik'i Marksçıların arkasına takılmakla suçlar.¹⁰⁴ Bu olayların sonucunda Makbule Abasıyanık, Sait Faik'in yazarlığa devam etmesine başına bela açmaktan başka bir işe yaramadığını savunarak karşı çıkar.¹⁰⁵

Yaşadığı tatsız olaylar nedeniyle yazma eyleminden soğuyan Sait Faik, 1943 yılında gazeteciliği bırakarak Burgaz Ada'ya yerleşir. Sait Faik, yazma arzusuna gem vuramayınca, balıkçıları, ada insanlarının kendi halindeki yaşamlarını anlatan öyküler yazmaya başlar.¹⁰⁶

1941 yılında Yeni Mecmua Dergisi'nde 19 bölüm olarak yazmış olduğu “Medar-ı Maişet Motoru” adlı eserini 1944 yılında kitap olarak bastırmaya karar verir fakat yayın evleri yazarın bu fikrine sıcak bakmaz. Annesinden aldığı parayla kitabını bastırmak isteyen yazara Yokuş Kitap Evi sahipleri Agop Arad ve Burhan Arpad yardımcı olur. “Medar-ı Maişet Motoru”, 1944 yılında yazarın ilk romanı olarak yayınlanır ancak Bakanlar Kurulu kararıyla toplatılır. “Medar-ı Maişet Motoru, kahramanların rahat etmek için hapse girdiğinden bahseden bir hikâyedir. Hikâye

¹⁰² A.e., s.10.

¹⁰³ A.e., s.64.

¹⁰⁴ Perihan Ergün, **Sait Faik 90 Yaşında**, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1996, s. 16.

¹⁰⁵ A.e., s.18.

¹⁰⁶ Hilmi Yücebaşı, **Bütün Cepheleriyle Sait Faik: Hayatı, Hatıraları, Eserleri**, İnkılap ve Aka, İstanbul, 1964, s.45.

işlediği konu nedeniyle hoş karşılanmaz ve hatta bu nedenle yazar hapis cezasına çarptırılır. 1949 yılında bir konuşmasında hikâyesini, gerçek hayattaki maddi sıkıntıya dikkat çektiği ve dolayısıyla hayatı tozpembe görmediğinden ötürü hapis parası ödediğini söyleyerek açıklar.¹⁰⁷

Yurt dışındaki bohem hayatının sonuçları, öğrencilik yıllarında başlayan alkol alışkanlığı, düzensiz hayat sağlık sorunlarına zemin hazırlar. Çeşitli hastalık belirtileri gözlemlenen yazara, burnundan kan gelmesiyle başlayan süreçte, çeşitli sağlık tetkikleri yapılarak 1944 yılında siroz teşhisi konur. Hastalık teşhisi sonrasında Sait Faik'in alkolü bıraktığı, alkollü toplantılara katılmadığı ve hatta arkadaşlarıyla buluştuğunda gazozu, ayrıntı tercih ettiğinden bahsedilse de, yazarın yalnız kaldığında alkole devam etmesinin hastalığının ilerlemesine neden olduğu da rivayet edilir. Sait Faik sağlık durumu kötüleşince 1951 yılında Fransa'ya tedavi olmaya gider. Paris'e gitmesinde ve tedavi sürecinde yazar Samet Ağaoğlu ve amcası maddi manevi destek olur.¹⁰⁸

Sait Faik, tedavisinin zorlukları ve İstanbul'dan uzakta öleceği düşünceleriyle Paris'te yalnızca 5 gün kalarak İstanbul'a döner. Paris yolculuğundan sonra içine düştüğü umutsuzluk onu yazmaya itmiş olmalıdır ki “Havada Bulut, Kumpanya ve Havuz Başı” kitaplarını yazar ve yayınlatır. Yazılarında ölüm teması görülmeye başlanan Sait Faik, bu süreçte resim sergileri, şiir toplantıları, tiyatro gibi sanatın çeşitli dallarını ilgiyle takip eder. Sait Faik kültürel aktivitelerin yanı sıra yazmayı da sürdürür. 1952 yılında “Son Kuşlar” kitabı yayımlanır.

Son kitabının yayımı sonrası daha önce Türkiye'den yalnızca Mustafa Kemal Atatürk'e onur üyeliği veren Amerika Birleşik Devleti Mark Twain Derneği 1953 yılında çağdaş edebiyata yapmış olduğu katkılardan dolayı Sait Faik Abasıyanık'a da bu ödülü layık görür. Bazı çevreler eleştirse de yazar bu ödülü sevinerek alır.¹⁰⁹ Ödülün ardından yazar “Demek ki şimdiden sonra dünya çapında bir hikâyeciyi

¹⁰⁷ Sait Faik Abasıyanık, **Açık Hava Otel**, Ankara: Bilgi Yayın Evi, 1980, s. 279.

¹⁰⁸ A.e., s. 174.

¹⁰⁹ A.e., s. 131.

anmak için kurulmuş bir cemiyete dünyanın dört bucağından kendi halinde hikâyeciler de seçilecek.” açıklamasını yapar.¹¹⁰

Sait Faik, zaman zaman soğuk içine kapanık algılanmış olsa da arkadaş toplantılarında edebiyat dünyasından kişilerle bir anda dost olduğu da görülmüştür. Örneğin Sait Faik ile Bedri Rahmi Eyüboğlu’nun tanışması şu şekilde olmuştur: Sait Faik Abasıyanık ile Cahit Sıtkı Tarancı’nın dışarıda olduğu bir akşam oturdukları yere içinde Bedri Rahmi Eyüboğlu’nun da bulunduğu kalabalık bir grup gelir. Sait Faik Abasıyanık’ın çağdaşı Bedri Rahmi Eyüboğlu, aynı zamanda Güzel Sanatlarda hocalık yapan bir yazardır. Tarancı, Abasıyanık’a yanlarına gitmeyi teklif eder ve tanışırlar. Tanışmalarının akabinde on dakika içinde kırk yıllık dost gibi olan Eyüboğlu ve Abasıyanık, diğerlerini orada bırakıp çıkıp gidecek kadar kaynaşır. Tanışmaları bu şekilde başlayan iki yazarın dostlukları ölene kadar devam eder.

Çeşitli edebiyat matinerlerini takip eden Sait Faik Abasıyanık, Fazıl Hüsnü Dağlarca’nın teşvikiyle 1954’te Darüşşafaka Lisesi’nde düzenlenen bir edebiyat matinesine katılır ve ortamdan çok etkilenir. Bu edebiyat matinesinden sonra o zaman İstanbul’un Fatih semtinde bulunan Darüşşafaka’yı gezer. Orada eğitim gören çocuklarla ilgilenen Sait Faik onları çok takdir eder. Eve döndüğünde annesi Makbule Abasıyanık’a yaşadığı günün etkisiyle mal varlıklarını, babası hayatta olmayan çocuklara çok güzel imkânlar sağladığını gördüğü Darüşşafaka Cemiyeti’ne bağışlamaktan söz eder.¹¹¹

Hastalığı gün geçtikçe ağırlaşan yazar güçsüz düşer. 5 Mayıs 1954’te kriz geçiren ve yemek borusunda kanama başlayan Sait Faik, Şişli Marmara kliniğine kaldırılır. Bu süreçte kan kaybı artan yazara beş gün boyunca kan verilir. Krizlerin etkisiyle gücünü yitiren yazar, 11 Mayıs 1954’te vefat eder.¹¹²

¹¹⁰

Çevrimiçi: http://www.cumhuriyet.com.tr/koseyazisi/273235/Sait_Faik_icin_yasamin_anlami.html, 1.5.2019

¹¹¹ Çevrimiçi: <http://saitfaikmuzesi.org/darussafaka-ve-sait-faik/>, 1.5.2019

¹¹² Çevrimiçi: http://www.dogakoleji.k12.tr/fileadmin/user_upload/Haberler/pdfler/dogal-dergi-bostanci.pdf, 1.5.2019

Yazarın annesi Makbule Hanım, yazarın ölümünden sonra, 8 Kasım 1954'te hazırladığı vasiyetinde mal varlıklarının çoğunu, yazarın eserlerinin telif haklarını ve Sait Faik Abasıyanık Müzesi yapılması koşuluyla Burgaz Ada'daki köşkü Darüşşafaka Cemiyeti'ne bırakır. Darüşşafaka Cemiyeti, 1964 yılında intikal eden bu vasiyete titizlikle sahip çıkarak, Sait Faik Abasıyanık Müzesi adıyla 22 Ağustos 1959'da halka açılan müze evin bakım, onarım gibi sorumluluklarını üstlenir. Vasiyetinde, oğlunun adına her yıl bir hikâye armağanı verilmesini şartına da koşmuş olan Makbule Hanım'ın bu isteği de 1964'ten bu yana Darüşşafaka Cemiyeti tarafından yerine getirilmektedir.¹¹³

3.3.1. Yazarın Edebi Kişiliği

Türk Edebiyatı'nın önemli kalemlerinden Sait Faik Abasıyanık, insan ve doğa sevgisiyle özdeşleşen, güçlü yazım tekniğiyle ün kazanmış olmasına rağmen kendi halinde oluşuyla dikkat çeken bir yazardır. Abasıyanık'ın öykülerinde deniz, doğa, balıkçılar, balıkçı kahveleri, çocuk, emektar insanlar, kuşlar, çiçekler sık rastlanan unsurlardır. Yaşadığı, her yerde gözlemlediği, anlattığı ya da anlatmaya değer gördüğü insanlar toplumun içinden karakterlerdir. Türk hikâyeciliğine yeni bir boyut kazandıran Sait Faik, şiir türüyle başladığı yazın hayatında gerek yabancı gerek Türk birçok yazardan etkilendiğini, hepsinin etkisinde kaldığını ifade ederken, Andre Gide ile kendini bulduğundan bahseder.^{114 115}

Öykülerinde insan ve doğa sevgisi belirginliğinin Andre Gide ile benzeşmesi ise bunun en açık kanıtıdır.¹¹⁶ Yazar hemen her hikâyesinde emekle oluşan hayata ve emekçi insana duyduğu saygıyı dile getirir. Kitaplarındaki karakterleri yaşadıkları çevreye uygun olarak ele alır, düşünce ve hayallerini aktarırken kullandığı dil süsten uzak samimi ve doğaldır. *Gülen Erdal Abasıyanık'la bir röportajında:*

¹¹³ A.e., s.74.

¹¹⁴ Ali Gültekin ve Lale Çaklı, "Sait Faik Abasıyanık ve Andre Gide'de İnsan ve Doğa Sevgisi", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 6, 2005, s. 118.

¹¹⁵ M. Fatih Andı, "Sait Faik Abasıyanık'ın Şiirleri", **İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri**

¹¹⁶ A.e., s.59.

“Niçin hep denizden ve balıkçılardan bahsedersiniz?” demesi üzerine Sait Faik, “Adada oturuyorum. Denizi pek çok severim, balıkçıları da öylesine. Balıkçı kahvesine gider otururum. Oraya çeşitli balıkçılar gelir, ben onlarla ahabplık eder, kayıklarıyla denize çıkar, onları avlamağa çalışırım.”

*şeklinde cevabı bu durumu kanıtlar niteliktedir.*¹¹⁷

Günlük konuşma dilini, argoyu, halk söyleyişini hikâyelerinde işlemiştir. Betimlemedeki başarısı, konu çeşitliliği, sanat kaygısından uzak günlük dili benimsemesi, alışlagelen giriş, gelişme, sonuç kalıbına uymayan ve tüm bu özellikleriyle durum hikâyesi niteliğindeki öyküleriyle kendi standardını belirlemiş ve bu çizgide gelişmiş bir yazardır. Özlem, yalnızlık, aşk, dostluk, zenginlik-yoksulluk, sınıf ayrılıkları, insan, doğa gibi konulara değinmiştir.

Otoriter ebeveynlerinin aksi bir karakter olan Sait Faik’in, onlara duyduğu hürmet hissedilir şekilde yazılarına yansımıştır. “Teşekkür” adlı hikâyesinde babasını,

“Babam hasta idi babam ne adamdı bilir misiniz? Dağ gibi bir adamdı. Güzel bir adamdı. Mavi gözleri vardı. Demir gibi kolları vardı. Başı dimdik yürürdü. Hassastı. Temiz, çok temiz giyinirdi.”

şeklinde tanımlar. Hikâyeden de anlaşıldığı gibi babasına duyduğu saygı ve sevgi sonradan babasının adını alacak kadar yoğundur.¹¹⁸

Yazın hayatına başladığı ilk zamanlarda “Ben Ne Yapayım” adlı hikâyesinde,

*“Yazı yazmayı iş saymıştım, başka iş yapmamaya karar vermiştim. Şimdi iki lira şu yazımdan alıyorum. İleride kim bilir başka gazetelere de yazar, geçinirim. Ömrüm oldukça genç muharrir olarak kalmayacağım ya! Gazetelere bir buçuk liraya hikaye, adliye röportajı yazdım. Küçük bir iradım var, eski zamanda ana oğul bize yetiyordu, şimdi devede kulak oldu. Daha birkaç sene dişimi sıkacağım. Kim ne derse desin!.. Yalnız yazımla geçinmek kararını kafamdan kimse sökemez.”*¹¹⁹

¹¹⁷ Güven Taneri Uluköse, Sait Faik: Prens Adaları'nın Dünya Edebiyatına Armağanı' Babil Yayınları, s. 56.

¹¹⁸ A.e., s.35.

¹¹⁹ A.e., s.14.

şeklinde ifade ettiği gibi, son nefesine kadar içindeki yazma arzusuna karşı koymamış yazmasaydım deli olacaktım diyecek kadar mesleğine tutkuyla bağlı bir yazardır.¹²⁰

Sait Faik’in yazın hayatında seçmiş olduğu en belirgin tema sevgi olmasına rağmen, sevgiyle korku temasını bir arada işlediği “Sevmek Korkusu” adlı bir hikâyesinde sevgiyi;

“Sevmekten korkuyorum. Başka arzular, ihtiraslarla atıldığım yolda beni avare ve çırılçıplak, başı her manada boş bırakacak yalnız bir şey olduğunu biliyorum ve ondan karanlıktan, riyadan, zulümden, hürriyetsizlikten korkar gibi ürküyorum.”

şeklinde irdeleyişi dikkat çekicidir.¹²¹

Yazarın doğa sevgisini ve bunun bir getirisi olan tabiata burukluğunu anlattığı “Son Kuşlar” hikâyesinde doğa temasını,

“Kuşları boğdular, çimenleri söktüler, yollar çamur içinde kaldı. Dünya değişıyor dostlarım. Günün birinde gökyüzünde güz mevsiminde artık esmer lekeler göremeyeceksiniz. Günün birinde yol kenarlarında toprak anamızın koyu yeşil saçlarını da göremeyeceksiniz. Bizim için değil ama sizin için kötü olacak. Biz kuşları ve yeşillikleri çok gördük. Sizin için kötü olacak. Benden hikayesi...”

diyerek ele alır.¹²²

3.3.2. Yazarların Gözünden Sait Faik

Sait Faik Abasıyanık’ı farklı bir yere koyan, anı, şiir gibi yazın türlerinde yazarı onurlandırarak bahseden yazarlar vardır. Yazın hayatında başarısı kabul gören Sait Faik sanatçıların birçoğu için de ilham kaynağıdır. Bu bölümde çağdaşları gözünden onların sözleriyle Sait Faik Abasıyanık’ın özelliklerinden bahsedilmektedir.

¹²⁰ A.e., s.25.

¹²¹ Sait Faik Abasıyanık, Semaver, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015, s.91.

¹²² Sait Faik Abasıyanık, **Bütün Eserleri**, Ankara: Bilgi Yayınevi, 2001, s.7.

Orhan Veli, Abasıyanık'ın herkes tarafından tanınan ünlü bir yazar oluşuna dikkat çekmiştir:

“Bu yazımda neyi anlatmaya çalışacağım? Sait Faik'i mi? Buna pek lüzüm yok sanıyorum. Öyle ya, adı sanı duyulmadık bir yazar değil ki. (...) Bu yazım, olsa olsa, onun yeni çıkmış bir kitabından haber vermeye çalışacak!”¹²³

Fethi Naci, yazarı edebi açıdan eleştirmiştir: Sait Faik'in Hikayeciliği adlı kitapta Sait Faik hikâyelerinde bir “dil savrukluğu” ve “bol Türkçe yanlışı” olduğu konusunda yaygınlaşmış bir kanı olduğunu belirtiyor” demiştir.¹²⁴

Oktay Akbal Sait Faik'i son görüşünden

“Sait'i son olarak 1 Mayıs 1954 günü Maya'da açılan sergide gördüm. Onun yer üstündeki sayılı günlerinden birini yaşadığımızı nereden bilecektim? Uzun zaman onu sanki o mayıs günü kalkan saat yedi vapuru aldı, bir daha geri getirmede gibi geldi bana. O belki de kendi içinde, hayallerinin derinliğindeki bir dünyada hikayelerini doya doya yaşamıştı. Sait'in bende kalan son anısı da işte böyle şiir, hayal zenginliği, duygu taşkınlığı ile karışık...”¹²⁵

şeklinde bahseder.

Rıfat Ilgaz, Sait Faik'in “Yahu, şu kadar kitabım var, her gün okuyup yazarım. İşsiz adam sayılır mıyım ben!” diye yakındığına şahit olmuştur. Ilgaz, *Sait Faik Pinti miydi?* adlı yazısında ise önemli bir ayrıntıya değinir:

“Severdi annesini. Onun kendisi üzerindeki yargılarına çok önem verirdi. (...) Annesine karşı yapamadığı savunmadığı bana karşı yaparak rahatlardı.” Sait Faik ile yaşadığı bir anısını paylaşmış. Sait Faik'ten “Yaprak” adlı dergide yayınlanmak üzere bir öykü yazması rica ediliyor. Ödemesi peşin. Rıfat Ilgaz elinde parayla Burgazada'ya gidiyor, durumu Sait Faik'e anlatıyor. Sait Faik ilkin parayı almayınca, Rıfat Ilgaz beklenen hikayeyi vermeyecek diye korkuyor. Sait Faik kendisini, annesinin de bulunacağı akşam yemeğine buyur ediyor. “Şu hikaye işini sen yemekte yeniden aç! Parayı çıkar, masanın üstüne koy!.. Yeni çıkacak dergi için hikaye istiyoruz, diye başla!” diyor. Yazdığı hikayeyi de hemen orada veriyor. Akşam yemekte Rıfat Ilgaz konuyu açıyor, parayı da masaya koyuyor. Yemekten sonra Sait Faik “Çok güzel! Anlasın oğlunun bir baltaya sap olduğunu artık! Yazılarımın para getirdiğini!”¹²⁶

¹²³ Çevrimiçi: earsiv.sehir.edu.tr/, 1.5.2019.

¹²⁴ Fethi Naci, **Sait Faik'in Hikâyeciliği**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1998, s. 16.

¹²⁵ Çevrimiçi: <http://earsiv.sehir.edu.tr/>, 1.5.2019.

¹²⁶ Çevrimiçi: <http://cogem.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/311/2017/01/yalvacural222f2.pdf>, 1.5.2019.

diyor. Bu anı ve söylemden yola çıkılarak, yazarın annesinden çekindiği ve annesine kendini ispatlama gayretinde olduğu net bir şekilde görülmektedir.

Fikret Ürgüp, Sait Faik'in sürrealist hikayeler yazışını sahici Sait olmasına bağlamıştır:

“Sahici Sait'i: “O kadar kompleks olan kişiliğini, alışılmış hikayelerle tam olarak açıklayamayan Sait Faik, sanatına da isyan etti. İster anlasınlar, ister anlamasınlar, kendi kendini anlamasına, aydınlatmasına imkan sağlayan sürrealist hikayeler yazdı. Hastalığa, perhize isyanı ile geleneği eski usul hikayeciliğe isyanı birlikte oldu. Alemdeğinde Var Bir Yılan'daki hikayelerde, artık saklanmayan, başkalarının hükümlerinden çekinmeyen, sahici Sait var.”¹²⁷

Sait Faik, göz önünde olanı, ulaşılabilir olanı, sıradan bulunanı anlatışıyla güzelleştirendir. Yazarın farkındalığını etkileyici bir şiirle ele alan şairlerden biri Turgut Uyar'dır. Turgut Uyar şiiriyle, Sait Faik Abasıyanık'ın farkındalığını vurgulamıştır:

“bir adam balık tutuyordu;
sait faik gördü.
bir kız adamakıllı güzeldi;
sait faik gördü.
bir sokakta bir avuç güneş vardı;
sait faik gördü.
bir güzel deniz yayılırdı;
sait faik gördü.
yosma bulutlar vardı bilmezsiniz;
sait faik gördü.
bir güzel yaşamak vardı bilmezsiniz;
sait faik gördü.
şimdi sokaklar boş kaldı;
şimdi temiz defterler boş kaldı;
sait faik öldü.
demek öldü... öldü dediniz öyle mi?
sait faik ölmüş anladınız mı?
sait faik ölmüş anladınız mı?
ben anlamadım.”

Bedri Rahmi Eyüboğlu ise “Son Kuşlar” adlı kitabının sonunda yer verilen yazısında Fethi Naci'nin eleştirisine karşılık Abasıyanık'ı savunur: Bazı yazarların ressamların

¹²⁷ Çevrimiçi: <http://earsiv.sehir.edu.tr>, 1.5.2019.

kalenderliği ve gelişigüzelliğini “Bu kadarını ben de yaparım yahu!” şeklinde eleştirisine karşın, ressamın o gevşekliği, başıboşluğu, o uysallığı hayli zahmetli etütlere borçlu olduğunu anlatıyor.

“Sait’in yazılarındaki o canım kolaylık, o kendiliğinden akış, o kalenderlik de öyle bir kalenderlikti. Şöyle bir çırpıda döktürdüğu bir yazısı olacağını pek sanmıyorum.”¹²⁸

Haldun Taner Sait Faik’in anlatım tarzının yarattığı farktan,

“Türk hikâyeciliğine o zamana kadar hiç benzersiz bir tarz getirdi. Sait Faik, bir konuyu değil, yaşamın bir parçasını işliyordu. Bir tez savunmuyor, bir yaşantıyı yansıtıyordu. (...) Biz ancak o el attıktan sonradır ki, en önemsiz görünen insanların ve şeylerin zevkine eriştik.”

şeklinde bahsetmektedir.

Türk yazarların yanı sıra İngiliz yazar, eleştirmen ve ressam John Berger Adapazarı’nda Çark Gazinosu’nda onları ağırlayan Belediye Başkanı, Berger’ı Sait Faik’in amca oğluyla tanıştırmıştı. O da Berger’a Sait Faik’in Fransızcaya çevrilen öykü kitabını getirmiştir, Berger döndüğünde “Sabaha kadar Sait Faik okudum” diyerek hikâyelerinin sürükleyiciliğini vurgulamıştır.

3.4. Sait Faik Abasıyanık Müzesi

19. yüzyıl sonu yapıları, mimari üslup olarak çeşitliliği ve seçkin örnekleriyle İstanbul’un Adalar ilçesinde bulunur. Adadaki kalıntılar, Bizans döneminden erken Osmanlı dönemine uzanırken 1894 depremi sonrası yerleşim alanı yeniden yapılandırılmıştır. Adalar’daki günümüz yapıları genel itibariyle erken Cumhuriyet dönemine dayanır.¹²⁹ Adalar’da mimaride batı etkilerinin görüldüğu eklektik bir üslup gözlenmesinin yanı sıra Osmanlı mimarisi etkileri de görölür.

¹²⁸ Bedri Rahmi Eyüboğu, **Sait’ten Hatıralar**, Kaynak Dergisi, Haziran 1957, s.1.

¹²⁹ Canan Koca, “Prens Adalarının Ekolojik Özelliklerinin Korunması”, **Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi**, 2013, Sayı:6 s.40.

19. yüzyılda yapılan, bir dönem Abasıyanık ailesinin yaşadığı, bugün Sait Faik Abasıyanık Müzesi olarak kullanılan ev İstanbul'un Adalar ilçesine bağlı Burgaz Ada'da yer almaktadır. Mimarı bilinmeyen yapı, Abasıyanık ailesinden önce ev sahibi olan Dr. Spanudis'ten satın alınır. Açık adresi, Burgaz Adası Mahallesi, Çayır Sokak No:15 olan ev, adanın güneybatısında yer alır. Sahile yakın merkezi konumuyla ve dört tarafının açık olması nedeniyle yapı adaya hâkim konumdadır. Ev, dört bir yanı alçak duvarlarla çevrili bir arazinin üzerinde bulunur, arsaya giriş bir demir kapıyla sağlanmaktadır.

Bahçeye girildiğinde, müzenin giriş yolu üzerinde Sait Faik Abasıyanık'ın heykeli vardır. Yapı dikdörtgen planlı yaklaşık 8,5 m x 11 m boyutlarındadır. Yapının cephesi, kapı ve pencereleri ahşap kaplamadır. Sait Faik Abasıyanık Müze Evi, bodrum kat taş, diğer katlar ahşap olmak üzere, dört katlı ve çift pahlı çatı ile örtülüdür. Binanın katlar arası geçişi ahşap merdivenle sağlanmaktadır. Yüksek girişli olan binaya doğu cephesinden 9 adet basamakla giriş sağlanır. Duvarları ve döşemeleri ahşap olan giriş katı yüksek tavanlı ve ferahdır. Zemin katta; ön cephede kalan, aydınlık, bol ışık alan iki oda günlük yaşama yöneliktir. Dikdörtgen şeklindeki giriş katının sergilemeye ayrılmış sol kısmı ters L şeklindedir. Bu odalar birbirlerine geçişin çift kanatlı kapıyla sağlandığı "Misafir Odası" ve "Yemek Odası"dır. Bu iki odanın bitişiğinde bir adet balkon bulunmaktadır. Sergi yönü soldan "*Misafir Odası*" adlı oda ile başlar. İki kanatlı ahşap bir penceresi olan oda dikdörtgen şeklinde ve dardır. Misafir odasından yemek odasına açılan bir kapı dışında koridordan da giriş yapılacak iki farklı kapı vardır. Dikdörtgen şeklindeki "Yemek Odası"nın toplamda üç penceresi vardır, misafir odasının yaklaşık 2 katı büyüklüktedir. Arka cephede özelleşmiş, giriş holüne açılan bir alan vardır. Günümüzde bu bölümde müze yöneticisine ait bir adet oda ve ıslak hacimli alanlar (tuvalet, banyo) bulunmaktadır.

İkinci katta merdiven sahanlığından ters U şeklinde antreye açılan, sergileme için kullanılan dört oda bulunmaktadır. Merdivenin karşısındaki, güneyde dış cephesinde yer alan ilk oda "Sait Faik'in Yatak Odası"dır. Çift kanatlı iki penceresi bulunan, yüksek tavanlı yatak odası dikdörtgen şeklindedir. Yatak odasının yanında, güneydeki ikinci oda Sait Faik'in yaşam öyküsünün anlatıldığı "Sait Faik'in Yaşam

Öyküsü I” adını taşır. Geniş dikdörtgen şeklindeki bu odanın duvarları mavi renkte boyanmıştır. Sait Faik’in yaşam öyküsü kronolojik olarak yer alırken, duvar kenarlarına yerleştirilmiş cam vitrinler ve rahle şeklindeki vitrinlerde Sait Faik’in hayatına tanıklık eden objeler bulunur. Bu odadan kuzeydeki odaya açılan ikinci bir kapı vardır. Sait Faik’in yaşam öyküsünün anlatılmaya devam edildiği “Sait Faik’in Yaşam Öyküsü II” adlı ilk oda kuzey cephesinde yer alan, balkonlu odanın duvarları sarı renkte boyanmıştır. Burada da duvarda yaşam öyküsü anlatılan çerçeveler, fotoğraflar dışında karşılıklı mavi iki rahle tipi vitrinde Sait Faik’in yazı derlemeleri, müsveddeleri bulunur. Kuzeyde yer alan bu kattaki son oda “Kitap Odası” adlı odadır. Sait Faik adına imzalanmış başka yazarlara ait kitaplar, içinde Fransızca ağırlıklı olmak üzere çeşitli okuma kitapları olan ahşap camlı bir kütüphane bulunur. Diğer katların tekrarı şeklinde konumlandırılmış merdiven holün sağında yer alır ve çatı katındaki koridora çıkar.

Merdiven sahanlığından iki odaya açılan çatı katı normal birinci ve ikinci katın aksine alçak tavanlı ve kullanım alanı dardır. Çatı katında holde dar üçgen formu bir pencere bulunmaktadır. Antrede sol kısımda camlı mavi ahşap vitrin vardır, burada Sait Faik ödülleri sergilenir. Merdivenin karşısında, güneyde yer alan oda “Sait Faik’in Burgazadası” adıyla sergilemeye ayrılır. Duvarları ve yer döşemeleri ahşap olan, alçak tavanlı dikdörtgen şeklindeki bu odada Fransız modeli tek pencere vardır. Odada Sait Faik’in büyütülmüş birkaç fotoğrafının bulunduğu küçük bir oda daha vardır. Arka cephedeki tek penceresi olan oda “Mektup Odası”dır. Sağ ve sol duvar önündeki camlı alanlarda Sait Faik’in göndermiş olduğu ve ona gelen mektuplar ve kartlar sergilenmektedir. Odanın karşısında pencere önünde bir masa, bir sandalye, kalemler ve kâğıtlar ve Sait Faik’in mektup yazma ile ilgili sözleri yer alır. Burada ziyaretçilerin Sait Faik Abasıyanık’a mektup yazmasına olanak veren bir atmosfer vardır.

Bodrum kata zemin kattaki arka cephedeki özel alandan merdivenle inilir. Dikdörtgen bir koridorla başlayan bodrum katı, birinci ve ikinci kata oranla alçak tavanlı ve basıktır. Hol üç odaya açılır. Merdivenin açıldığı koridorun ön cephesinde iki, arka cephesinde iki oda vardır. Arka cephedeki dar kare şeklindeki oda

kütüphanedir, ön cephedeki dikdörtgen şeklindeki iki oda ise etkinlik alanıdır. Zemin kat taştır, yerler seramik kaplamadır. Ön cephedeki ilk oda planda sarnıç olarak yer alan odadır, bu kısım müzeye dönüşüm aşamasında kurutulmuş bugün depo olarak kullanılmaktadır.

Evin genelinde kat planları tuvalet, banyo ve balkonların konumu her katta birbirini tekrar etmektedir. Döşemeler ahşap, yerler lambiri kaplama, tavanlar ahşap kaplamadır. Kapılar ve pencereler ahşaptır. Ahşap tavanlar her odada farklı olmasına karşın özgünlük korunmaktadır. Pencereler giyotin tipidir. Balkonlara açılan kapılar çift kanatlıdır. Evin genelinde güneydeki odalar misafir odası, yemek odası, yatak odası sosyal yaşam odalarıdır ve tavanları işlemelidir, arka cephedeki odalar ise tavan işlemesi olmayan sade odalardır.

Abasıyanık ailesine ait Burgaz Ada'daki ev, yazarın annesi Makbule Abasıyanık tarafından Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ne dönüştürülmesi vasiyet edilerek Darüşşafaka Cemiyeti'ne bağışlanmıştır. Vasiyet tarihi 1959'dur, tescil işlemlerine başlanması 1963 yılını bulur, vasiyetin cemiyete ulaşma tarihi resmi olarak 1964'tür. Darüşşafaka, evi teslim aldığı harap halde olan ev cemiyet tarafından fotoğraflanmıştır. Uzun süre bakımsız kalan evde gerekli onarım ve tamirat çalışmalarının yapılmasının ardından 03.11.1964 tarihi itibarıyla müze cemiyet sorumluluğunda açılmıştır. Burgaz Ada'da bulunan müzenin kontrol altında olması için cemiyet bir müze görevlisi tayin etmiştir. Şadiye Hanım adlı kişi müze görevlisi olarak evde kalır, tamirat işleri için cemiyeti haberdar eder. Şadiye Hanım vefat edene kadar müzede kalır, ardından Şadiye Hanım'ın oğlu bir müze bekçisi olarak annesinden görevi devralır. Müze, 2009 yılına kadar kesintisiz olarak ziyarete açık durumdadır. 2009 yılı itibarıyla restorasyon süreci başlayan müze 2013 yılında yeniden açılır. Artık çağdaş bir müze çizgisi olan Sait Faik Abasıyanık Müze Evi'nin yeni bir çalışma kadrosu vardır: Müze müdürü, müze uzmanı ve güvenlik görevlisi.

2015 yılı Ağustos ayında, ICOM'un, alt çalışma gruplarından biri olan Uluslararası Ev Müzeler ve Tarihi Evler Komisyonu'nun (DEMHIST) Türkiye Çalışma Grubu'nu oluşturmak amacıyla, Haziran ayında Ankara Erimtan Arkeoloji ve Sanat Müzesi'nde

yaptığı ilk toplantısına Türkiye'de örnek bir müze olduğu için davet edilen Sait Faik Müzesi, toplantı sonrası gelişen süreçte ICOM'a kurumsal üye olmuştur.¹³⁰

Müze, 22 Ağustos 1959 yılından bugüne yazar Sait Faik Abasıyanık'ın yaşamına tanıklık etmiş eşyaların bir araya getirildiği, korunduğu ve toplumsal paylaşıma açtığı yazarın yaşam alanını anlatan özel bir müzedir. 1964 yılından itibaren Darüşşafaka Cemiyeti'nin sorumluluğunda yoluna devam eden Müze, açıldığı günden bu yana Türkiye'nin en fazla ziyaret edilen müze evlerinden biridir.

Müzenin Sait Faik Abasıyanık'a ait eşyaların fotoğrafları, mektupları, kartpostalları, eserlerine konu olan sayısız hatırasının izlerini taşıyan nice eşya ve belgenin bütünsel bir öykü oluşturacak şekilde kurgulanan müze, tüm bu birikimin güvenli bir ortamda saklanması, korunması ve gelecek nesillere aktarılması işlevini de üstlenmektedir.¹³¹

Sait Faik Abasıyanık Müzesi iki temel amaca hizmet etme gayesindedir. Birincisi; yazarın yaşam alanına tanıklık eden her türlü nesnel ve belgesel malzemenin bütünsel olarak korunmasıdır. Özenle saklanan ve korunan Sait Faik Abasıyanık'a ait eşyaların yazarın hayatına olduğu kadar, Türk Edebi tarihine de dair yüzlerce iz, müze sistematigi içinde geleceğe güvenle aktarılabilecektir. Müze kurumsallaşmasının diğer bir amacı ise, müzelerin geçmişle gelecek arasında bir köprü olduğunun bilinciyle, yakın geçmişe ya da günümüze ait malzemelerin de aynı sistematikte toplanabilmesinin sağlanmasıdır. Bu bağlamda üretilen koleksiyon yönetimi ve koleksiyon geliştirme politikaları, toplumsal belleğinin sürdürülebilirliğini oluşturmak amacındadır. Aynı zamanda ülkemizdeki benzer örneklerden farklı olarak, günümüzde de devam ettirdiği Sait Faik Abasıyanık Hikâye yarışmasıyla edebiyata yapılan yatırımın zaman içindeki sürekliliğine de örnek teşkil etmeyi hedeflemektedir. Yakın döneme ait, sanat konusu dışında kalan malzemelerin de kültür varlığı olarak benimsenmesine, edebiyat tarihine sahip

¹³⁰ Çevrimiçi: <https://www.darussafaka.org/haberler/sait-faik-muzesi-icom-un-kurumsal-uyesi-oldu>, 1.5.2019

¹³¹ Çevrimiçi: www.saitfaikabasiyanikmuzesi.org/ 1.5.2019.

ıkacak tematik koleksiyonlar geliştirilebilmesine katkı sağlaması da hedefler arasındadır.

İkinci olarak müze, Sait Faik Abasıyanık’a ait yayınlar, dergiler, kitaplar, gazeteler ve Sait Faik Abasıyanık ile ilgili yazılı kaynakların topluma kültürel katkı sağlamayı amaç edinmiştir. Müze, hizmet ettiği toplumun kültürel gelişimi ve aydınlanması için gerçekleştireceği etkinliklerle bölgeye önemli bir katkı sağlamayı amaçlar.

Günümüzde koleksiyonların korunması ve araştırılması kadar sunulan eğitim etkinlikleri aracılığıyla izleyicilerle iletişim kurmak ve izleyicilerin müze koleksiyonlarına ulaşmasını sağlamak müzelerin en önemli görevlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Müze yönetimi, artık iyi yönetilen bütün müzelerin ayrılmaz bir parçası olarak görölmekte, sürekli gözden geçilmekte, değerlendirilmekte ve geliştirilmektedir. Bir müzedeki eğitim hizmetlerinin yapısı, bulunduğu müzeye özgüdür.

Geçmişten günümüze Türkiye’nin edebi gelişimine katkıda bulunan Sait Faik Abasıyanık’ın bu edebi misyonu ile 1964’ten bu yana çocuk ve gençlere yönelik etkinlikler düzenlenmektedir. Bu atölyeler ağırlıklı olarak edebiyatın önemi ve edebiyat alanında farkındalık oluşturulması ve geliştirilmesine yöneliktir.

Oyun ve okuma etkinlikleri eşliğinde çocukların sorgulayarak bakış açılarını genişleten, çocukları kitapların yazarlarıyla buluşturan okuma atölyeleri de düzenlenmektedir.

Etkinlikler, hem okul gruplarına hem de bireysel katılımcılara yönelik gerçekleştirilmektedir.

1. Eğitim etkinlikleri müzenin eğitimdeki ana rolünü yönlendirmek için üç ana tema çerçevesinde yapılmaktadır.
 - Sait Faik Abasıyanık (Yazar kimdir, yazarın edebiyata katkıları nelerdir, hikayecilik ve Türkiye’de edebiyatın gelişimi)

2. Eğitim ve etkinlikler farklı hedef kitleler dikkate alınarak onların ihtiyaçlarına göre hazırlanmaktadır.

- **Öğretmen ve Öğrenciler:** Bu grubun okul eğitimine destek olmak üzere öğretim programı ile ilişkili etkinlikler; rehberli tur, atölye çalışması, yazarla okuma atölyesi, drama etkinlikleri
- **Gençler:** Genel olarak müzeleri en az ziyaret eden grubu oluşturan bu grubun ilgi ve ihtiyaçlarına uygun programlar hazırlanmaktadır.. (Genç Sait Faik Öykü Yarışması)
- **Yetişkinler:** Müzeye gelen yetişkin gruplarının gelişim özellikleri, kültürel davranışları ve farklı özellikleri dikkate alınarak çeşitli etkinlikler sunulabilir. (Rehberli tur, Sait Faik Hikaye Armağanı)
- **Aileler:** Anne babaların çocukları ile birlikte müzeye gelerek hep birlikte katılacakları etkinlikler hazırlanabilir.

3. Eğitim etkinliklerin hazırlanmasında bir ekip çalışması yapılmalıdır. Eğitimler müze birbirinden bağımsız ya da ilintili olabilir.

- Ekip içinde pedagog-egitimci, edebiyat öğretmeni ve iletişim uzmanı olması
- Destek bir ekip için de metin yazarı, çizer, grafiker, atölye rehberi bulunması

3.5. Sait Faik Abasıyanık Müzesi'nin Yazar-Obje İlişkisi Açısından İncelenmesi

Bu bölümde, Sait Faik Abasıyanık Müzesi'nin bulunduğu bölge ve müzede sergilenen nesneler Abasıyanık'ın hikâyelerinde betimlediği çevre, ada, ev ve objelere yüklediği anlamlar üzerinden irdelenecektir. Bu bağlamda, müzede sergilenen eşyalar hikâyelerde kullanıldığı şekliyle alıntılarla referans verilerek yazarın betimlemeleri somut kılınmaya çalışılacaktır.

Gerek adayla gerek adadaki bu evle özel bir bağı olan Sait Faik Abasıyanık, adayı anlattığı “Haritada Bir Nokta” adlı hikâyesinde, adaya hislerini “Çocukluğumdan

beri haritaya ne zaman baksam gözüm hemen bir ada arar; şehir, vilayet, havalı isimlerinden hemen mavi sahile kayar.” sözleriyle ifade eder.¹³²

Ada ve adadaki ev, yazarın yaşamına ait izleri de derinden yansıtan bir yapıya sahiptir.¹³³ 1944’te yazara siroz teşhisi konulduktan sonra sadece yazları gittiği adadaki evinde daha fazla zaman geçirmeye başlar. Bir çeşit adayı şehre tercih etme eğilimi olduğundan da bahsedilebilir. Sait Faik, “Bir Bahçe” adlı hikâyesinde şehir için “Bir şehirde senelerce oturulur. Bıkılır. Usanılır o şehirden, her yerini gördüm, tanıdım sanılır.” der.¹³⁴ Yeşilliklerle iç içe bu evin ön ve arka cepheli olmak üzere geniş bir bahçesi vardır.

Sait Faik, “Bir Bahçe” adlı hikâyesinde,

“Önümde büyük ağaçlar, hışırtılar içinde sessiz küçük yollar, değişik değişik ağaçların, değişik değişik renkte yaprakları, kırmızıdan, çürük renginden sarıya, yemyeşile, koyu açık yeşile, hatta beyaza kadar dönen bir kuru yaprak mahşeri, sabahın hafif sessizliğinde bir bahçe vardı. Harikulade bir bahçe! Latif bir koruluk. Artık rüzgâr da yoktu. İnsanın içini hem üzen, hem de açan bir sessizliğin göbeğindeki bahçe insana alabildiğine uzaklara, deniz kenarlarına yahut da sabah mahmurluğu içinde genç kızların uyukladığı bir kız mektebine kadar gidiyor hissini veriyordu.”¹³⁵

bahçeyi ayrıntılı olarak betimleyerek bir tema olarak kullanır. Ön bahçede ziyaretçiler tarafından yazara yazılmış mektuplar sergilenmektedir. Bu mektuplar evin çatı katındaki mektup odasında yazılır. Mektuplaşma, yazar-ziyaretçi ilişkisini taze tutarken aynı zamanda onlar arasında etkileşimin sağlanması anlamında bir köprü görevi görür.

¹³² Sait Faik Abasıyanık, Son Kuşlar, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015, s.65.

¹³³ Sait Faik Abasıyanık, **Şehri Unutan Adam**, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2015, s.101.

¹³⁴ Sait Faik Abasıyanık, **Seçme Hikayeler**, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2015, s. 43.

¹³⁵ A.e, s. 93

Şekil 3.1: Sait Faik Abasıyanık Müzesi Dış Görünüm.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Sait Faik Abasıyanık sevgi dolu bir yazardır. “Öylesine Bir Hikaye” adlı kitabında sevmeye;

“Gün onunla ağarır; onunla kararır. bir dakkam yoktu onu düşünmediğim. abi, rüyada gibi yaşırdım. her laf gelir gider ona dayanırdı. insanlar bana bir laf söylerdi. o ne cevap verebilir, diye düşünürdüm. bir şey alacak olsam o alır mıydı acaba? derdim. bir şey yesem içime sinmezdi. biri yol sorsa o gösterir miydi diye kafama sormayınca ve içimde o, yol göstermeyince aptal aptal bakardım. bir güzel şey görsem ona göstermezsem, gösteremediğim için zevk alamazdım güzel şeyden.”¹³⁶

¹³⁶ A.e.,s.7.

şeklinde değinir. “Bir insanı sevmekle başlar her şey” sözünün sahibi Sait Faik, hayatının önemli bir sürecine tanıklık eden Burgaz Ada’daki ev, yazarın vasiyeti üzerine Darüşşafaka’ya bağışlanarak ve müzeye dönüştürülmüştür.

İncelenen yazar evi müzelerinde genellikle durağan sergileme tercih edildiği görülmüştür. Dört kattan oluşan Sait Faik Abasıyanık Müzesi’nde de sergileme; cam bölme ve vitrin içi sunumun yanı sıra, maketler, görsel panolar, replikalar, dijital sunum alanıyla desteklenen bir sergileme tercih edilmiştir. Ev, mümkün olduğunca yazarın yaşadığı dönemki haline uygun düzenlenerek müzeye dönüştürülmüştür. Örneğin, sergilemede kullanılan sonradan yapılan vitrinli mobilyalar odadaki duvar boyasına uygun renkte imal edilmiş, rahle tipi basit desteklemelerle alanda sadelik yakalanmıştır. Sergileme yönü soldan sağa doğrudur.

Evde, yazarın yaşadığı dönemde depo ve sarnıç olarak kullanılan bodrum katı şimdilerde belirli gruplara yönelik çeşitli atölyeler için etkinlik odası, ziyaretçiler için de Sait Faik Abasıyanık’ın belgeselinin izlenebileceği projeksiyonun yer aldığı ve çeşitli teknolojik araçlarla desteklenen bir alan olarak hizmet vermektedir. Bodrum katın duvarlarında, müzedeki aktivitelere katılan çocukların yaptığı resimlerin bulunduğu hol, bir etkinlik alanı olarak kullanılmaktadır. Koridorun sağındaki oda kullanıma açıktır. Kütüphane olarak düzenlenen bu odanın dört duvarı da kitaplıklar bulunur. Kütüphane yakın dönem Edebiyat Tarihi’nin seçkin örnekleri, Dünya Edebiyatı’ndan klasikler, Fransızca ağırlıklı romanlar, Sait Faik Abasıyanık’ın yazılarının yayınlandığı “Varlık”, “Mecmua”, “Ses”, “Yeni Ses”, “Uyanış”, “Yenilik” gibi dönemin önemli dergileri, Türk Edebiyatı’nın önemli isimleri Cahit Sıtkı Tarancı gibi yazarların kitaplarından oluşmaktadır. Odanın ortasında da ahşap bir masa ve dört sandalye vardır.

Müzenin giriş katında, holün solunda aynalı ahşap bir portmanto bulunur. Aynaya tema olarak hikâyelerinde de yer veren Sait Faik’in evinde toplamda üç ayna vardır.

Şekil 3.2: Sait Faik Abasıyanık Müzesi’ndeki Aynalı Portmanto.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

“Plajdaki Ayna” hikâyesinde aynanın işlevselliğinden;

“Ulan benim gözlerim gözlerim fena değilmiş be! Hele şu ağzımın kenarına inen çizgiye bak! Vay anasını!.. İfade veriyor suratıma! Şu karılar da erkekten anlamıyorlar vesselam...diyebilmek için işe yarar.”

olarak bahseder.¹³⁷

Ziyaretçiyi orijinalindeki haliyle karşılayan ön cephedeki ilk oda ”Misafir Odası”dır. Misafir odası, camlı bir bölmeyle iki alana ayrılır.

¹³⁷ A,e., s.8.

Şekil 3.3: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Misafir Odası.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Camlı bölme dışındaki eşyalar vitrin içinde sergilenmektedir. Misafir odasında solda duvarda Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun Mercan Usta adlı hikâye karakterini karikatürize ederek resmettiği sulu boya bir tablo, hemen altında küçük dikdörtgen cam bir vitrin içinde yine Eyüboğlu'nun hediyesi toprak, yeşil üzerine mavi çizgilerin olduğu şarap testisi ve bu hediyein açıklaması bulunur.

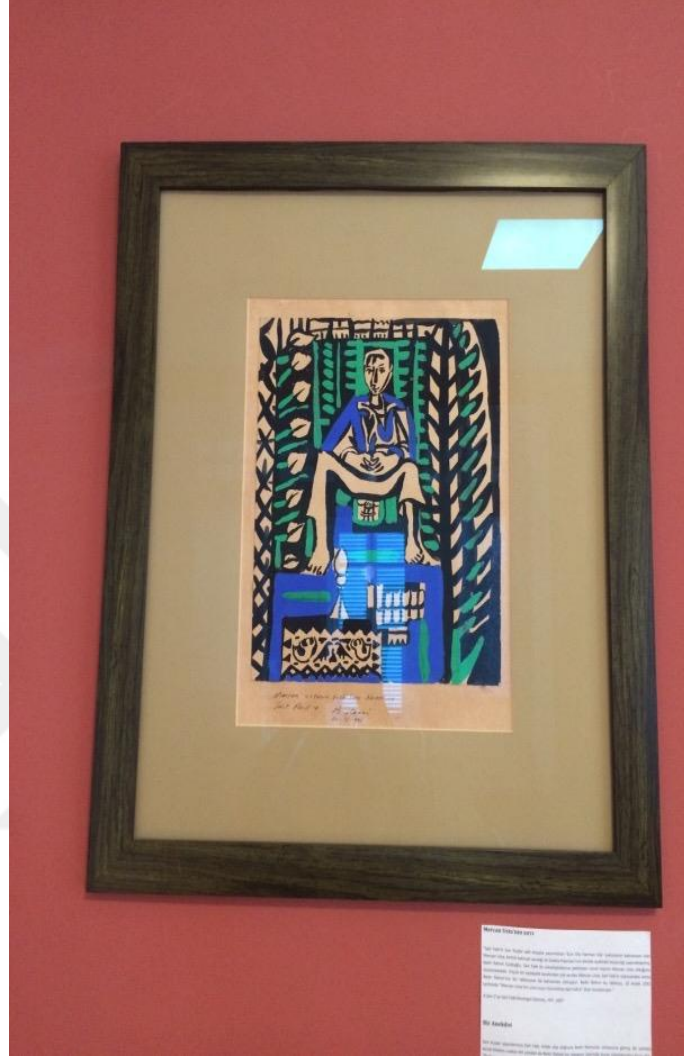
Şekil 3.4: Sait Faik Abasıyanık Müzesi’ndeki Bedri Rahmi Eyüboğlu’nun hediye ettiği testi.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Mercan Usta resminin bir de hikâyesi vardır: Abasıyanık “Son Kuşlar” adlı kitabı yayımlandıktan sonra Eyüboğlu’nun atölyesine gider ve kitabını hediye edip ondan da bir kitap alarak “Yok öyle bedavaya kitap haydi imzala” der. Kitapları birbirlerine verdikten sonra ikisi de okumak için kitabın sayfasını açtığında birbirlerinin kitaplarını aynı şekilde imzaladıklarını görürler: Mercan Usta.

Şekil 3.5: Sait Faik Abasıyanık Müzesi’ndeki Mercan Usta Tablosu.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Eyüboğlu Mercan Usta’yı çizdiği bir resmini, şarap dolu testiyle birlikte yazara hediye eder. Mercan Usta, *Son Kuşlar* kitabındaki “*Gün Ola Harman Ola*” adlı hikâyedeki karakterdir. Sait Faik, Mercan Usta’yı çalışan, paraya ne kadar önem vermiyorsa işine öylesine ehemmiyet gösteren, becerikli bir zanaatkâr –ahşap ustası- olarak tasvir etmektedir. Onunla tanışmak, muhabbet etmek, iki tek atma arzusundadır.¹³⁸ Yazar, Mercan Usta’dan hareketle diğer zanaatkârlara, -kilim dokuyan, yazma boyayan, kalıp döken, çeşmi bülbül üfleyenlere- verilmeyen değer dolayısıyla dünyanın kötü bir yere dönüştüğünden bahsetmektedir. Görüldüğü üzere,

¹³⁸ A.e., .s. 43.

bu eşyalar hikayesiyle yaşanmışlıklarıyla yazarın hayatına tanıklık etme anlamında önemli verilerdir.

Klasik bir salonda bulunan oturma grubu ve sehpa, vazo vb. eşyaların olduğu bölme içindeki alana giriş yasaktır. Yaklaşık 70 cm olan camlı bölme içindeki alanda bir adet çift kişilik, dört adet tek kişilik ahşap üzerine yeşil ağırlıklı çiçek desenlerinin bulunduğu bez kaplamalı koltuk ve üç adet ahşap sehpa bulunur. Evin ilk sahibi olan Spanidus tarafından Abasıyanık ailesine hediye edilmiş bir tablo da sağ duvarda asılıdır. Tablonun orijinali restorasyonda olmakla birlikte bir kopyası orijinalinin yerinde asılı durmaktadır.

Misafir odası ve yemek odası birbirine açılan bir kapıyla bağlantılı durumdadır dolayısıyla kattaki sergi alanı olarak kullanılan ikinci oda yemek odasıdır. Yemek odası da misafir odasında olduğu gibi cam bölmeyle ayrılmıştır. Odaya girişte sol tarafta küçük bir cam vitrin içinde beyaz üzerine mavi işlemlerin olduğu seramik bir vazo bulunur. Masa, sandalye, yemek takımı ve büfe gibi eşyalar yine cam bir bölmeyle genel alandan ayrılmış şekilde sergilenmektedir. Odanın arka köşesinde siyah beyaz basamak basamak bölmeleri olan boş bir çiçeklik bulunur. Günümüzde boş olan çiçeklik Sait Faik'in "Stelyanos Hrisopulos Gemisi" adlı öyküsünde geçen "*Çiçek ve balık isimlerini bilmeyen hikâye yazamaz.*" sözünü anımsatır. Masa, sandalye, büfe ahşaptan yapılmıştır. Masanın üzerindeki yağdanlık, limonluk, sürahi, şekerlik camdır. Büfede açık duran tavlayla, masa üzerindeki porselen yemek takımlarıyla yaşanmışlık hissi veren bu oda kullanımda olan bir alanmış gibi tasarlanmıştır. Yazarın da sık sık evinde davetler verdiği, yemek odasında misafirlerin dolup taşıdığı bilinmektedir.

Şekil 3.6: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Yemek Odası.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Birinci katta koridorun girişe göre sağında ahşap bir merdiven bulunur. Bu merdiven üst kattaki hole çıkar. Duvarda Sait Faik'in annesi Makbule Hanım ve babası Mehmet Faik Bey'in fotoğraflarının da bulunduğu yazarın gençlik yıllarına ait fotoğraflar ve yaşam öyküsü yer almaktadır. Holde üst kısmı ahşap, bacak kısımlarının geçişlerinde makrome örgüsü bulunan masa ve sandalye bulunur. Sait Faik, “Kış Akşamı Maşa ve Sandalye” adlı hikâyesinde,

“Bu boş sandalye birdenbire doluvermeli. Kim gelip oturmalı? Hiç kimseyi istemiyorum. Ama sandalye... Bir insan bekler gibi duran sandalye? Onu yapan sandalyeci yaman adammış doğrusu. Sandalyeye insan bekletmesini bilmiş”¹³⁹

şeklindeki betimlemesiyle eşyalar kadar onların ustasına da değinerek, nesnelerin insanla ilişkisini irdelerken de ustaya duyduğu saygıyı da dile getirir. Bu sayede yazarın eşyayı algılama ve yorumlama biçimine tanıklık edilmektedir.

¹³⁹ A.e., s.87.

Şekil 3.7: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Ahşap Sandalye.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Şekil 3.8: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Ahşap Makrome Örne Masa.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

İkinci katta merdivenin tam karşısındaki oda “Sait Faik’in Yatak Odası”dır. Yazar, “Bir Takım İnsanlar” öyküsünde yatağı;

“Yatak şimdi bütün insanlar için, ekmek kadar azizdir. Yatak bir sevgili, yatak hatıra, yatak çocukluk, güzel rüya, yatak bir bahar, bir deniz kenarı, bir egzotik memleket; bu saniyede insana, dostlarım, yatak ne değildir ki...”

şeklinde tanımlar.¹⁴⁰ Sait Faik, yatak odasını “Şehri Unutan Adam” adlı hikâyesinde odasını;

“Ters yüzüne evime dönüp odama kavuştum. Dört duvar, bir pencere, bir valiz içinde birkaç kitap ve bir demir karyola... Hasılı mukaddes bir hapishane olan odamda düşünmeden, hatta okumadan gezindim durdum”¹⁴¹

şeklinde betimler.

¹⁴⁰ A.e., s.22.

¹⁴¹ Sait Faik Abasıyanık, **Şehri Unutan Adam**, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2015, s 11.

Şekil 3.9: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Yazarın Yatağı.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Yatak odasının kapısında Sait Faik'in tablosu vardır. Odada solda demir bir yatak, üzerinde kırmızı bir sıcak su torbasıyla birlikte mavi beyaz çizgili pijama takımı, yatağın önünde yerde kısmi olarak gözüken bir çift deri ayakkabı, yatağın yanında ahşap komodin, yanında aynalı ahşap tek gözlü dolap, kenarda kitapların bulunduğu küçük kare bir ahşap dolap, yanında aynı zamanda yatağın tam karşısındaki pencerenin önünde, ahşap bir sandalye, üzerinde kitaplar olan çekmeceli bir masa sandalye, masanın sağ yanında sağ duvar kenarında havlunun asılı olduğu havluluk, aynalı ahşap üzerinde lavabo takımı bulunur.

Evin hemen her alanında göze çarpan kâğıt, defter ve kitaplar yazarın hayatının merkezine koyduğu yazma ve okuma eylemini kanıtlar niteliktedir.

Şekil 3.10: Sait Faik Abasıyanık Müzesi’ndeki Yazarın Çalışma Masası.

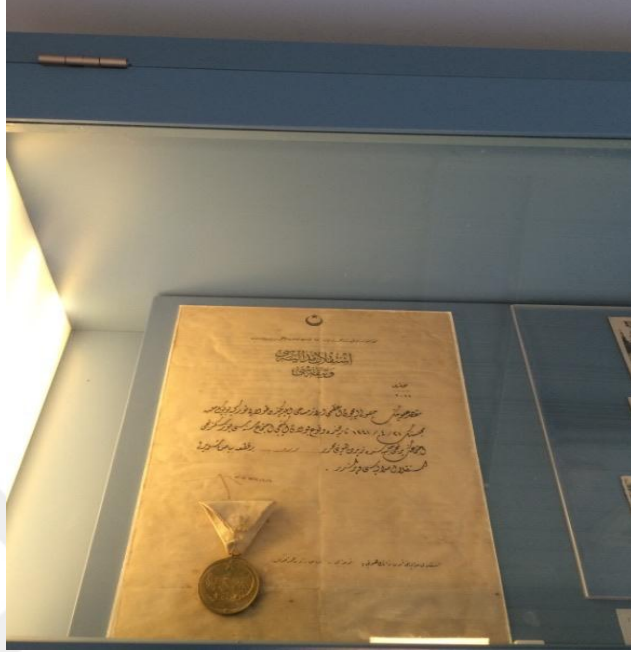

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Birinci katta yatak odasından başka “Sait Faik Abasıyanık’ın Yaşam Öyküsü” adıyla iki oda ve kitap odası olmak üzere toplamda dört oda bulunmaktadır. Yazarın yaşam öyküsünün anlatıldığı, ilk odada, yazarın babasına ait bir İstiklal madalyası, annesine ait cüzdan, kendisine ait nüfus cüzdanı, duvarda Sait Faik ve ailesinin yer aldığı fotoğraflar, yazara ait bir bavul, mezun olduğu Bursa Erkek Lisesi diploması, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi kimliği, öğrenci pasaportu, okul defteri ve yazarın babasının açtığı dükkâna ait belgeler bulunmaktadır.

Yazar, sağlık nedeniyle askere gidememiştir. “Çelme” adlı hikâyesiyle de halkı askerlikten soğuttuğu gerekçesiyle askeri mahkemeye sevk edilmiştir. Yazarın babasının ise müzede sergilenen İstiklal madalyası vardır.

Şekil 3.11: Sait Faik Abasıyanık Müzesi’ndeki Yazarın Babasına Ait İstiklal Madalyası

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019

Şekil 3.12: Sait Faik Abasıyanık Müzesi’ndeki Yazarın Nüfus Cüzdanı

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019

Kabataş Lisesi’nde karıştığı şaka nedeniyle okuldan atılınca Bursa Erkek Lisesi’ne kaydolur ve kendisi bu liseden mezun olmuştur.

Şekil 3.13: Sait Faik Abasıyanık Müzesi’ndeki Yazarın Lise Diploması.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Yazar, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’ni kazanmıştır. Ancak derslerde zorlanmıştır. Özellikle Uygurca dersi nedeniyle okulu bırakmıştır. Müzede yazarın, üniversite kimliği sergilenmektedir.

Şekil 3.14: Sait Faik Abasıyanık Müzesi’ndeki Üniversite Kimliği.

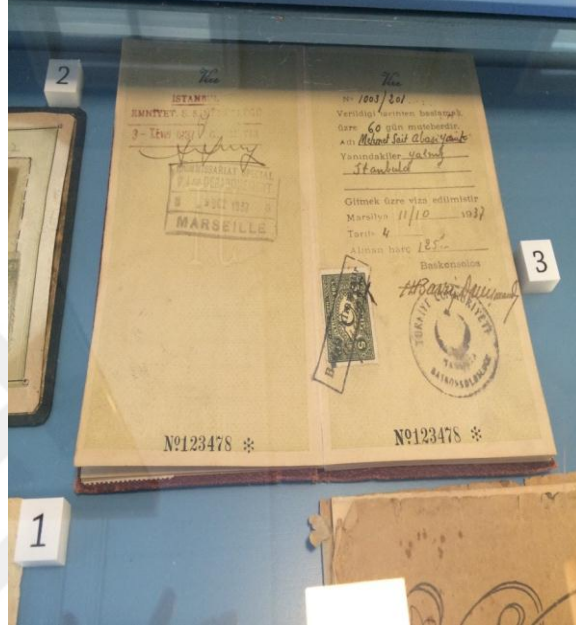

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Abasıyanık, üniversitede zorluk çekince 1931’de babasının isteğiyle İsviçre’ye Ekonomi öğrenimine gönderilmiştir. Ekonomi eğitiminden sıkılan yazar, Fransa’nın

Grenoble şehrine gider. Fransızca öğrenimiyle başlayan bu süreç Grenoble Üniversitesi'nde Edebiyat Fakültesi'ne uzanır. Ve burada yaptığı çeviriler, okuduğu hikayelerden beslendiği hayat hikayesinde yer almaktadır.

Şekil 3.15: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Eğitim İçin Pasaport

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019

Sait Faik'in, lise diploması gibi belgelerin yanı sıra görsel panolar ve Sait Faik, ailesi ve hayatından geçen insanların fotoğraflarıyla desteklenen bir sunum alanı oluşturulmuştur. Bu odada genel anlamda bir hareket vardır. Bavul, çeşitli belgeler, eşyalar oradan oraya sürüklenmiş bir hayatı gözler önüne serer. “Hammal” adlı ilk şiirinde bavulu betimlerken ilişkilendirdiği işçiden ve emekten bahseder:

“Ensesine sokulu
Kamburunu kaşdı
Şu koskoca bavulu
Beş kuruşa taşıdı
Yol yakın, yolcu ırak,
Yola bak, yolcuya bak.
İstersen yolda bırak
Şu koskoca bavulu.”¹⁴²

¹⁴² Sait Faik Abasıyanık, **Mahalle Kahvesi**, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2015, s 11.

Şekil 3.16: Sait Faik Abasıyanık Müzesi’ndeki Yazara Ait Bavul.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

“Sait Faik’in Yaşam Öyküsü II” adlı odada kütüphane ve müsveddeler bulunmaktadır. Yoğun bir çalışmanın sonucu olan hikâyelerine karşın Sait Faik’e öğrencilikle ilgili fikirleri sorulduğunda,

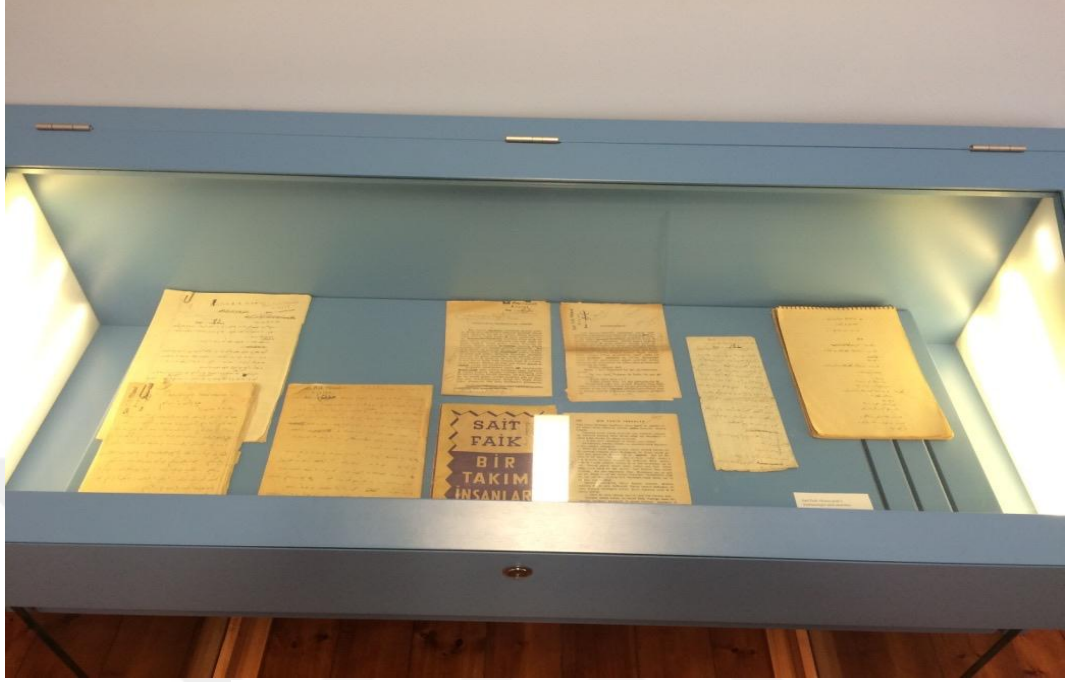
“Hiçbir dersi sevmezdim, talebelik hayatıma ait hatıralarımın hepsini unuttum. Talebelikten nefret ederim.”

şeklinde cevaplar.¹⁴³

Kendisi eğitim hayatından çok hoşnut olmadığını ifade etse de esasen tembel biri olduğu söylenemez. Konu hikâye yazmaya geldiğinde, içindeki bitmek bilmez yazma arzusunun yansıması olan 13 kitap, birçok mektup ve müsveddeler yazma disiplinini ve çalışkanlığını kanıtlar niteliktedir.

¹⁴³ A.e., s. 50.

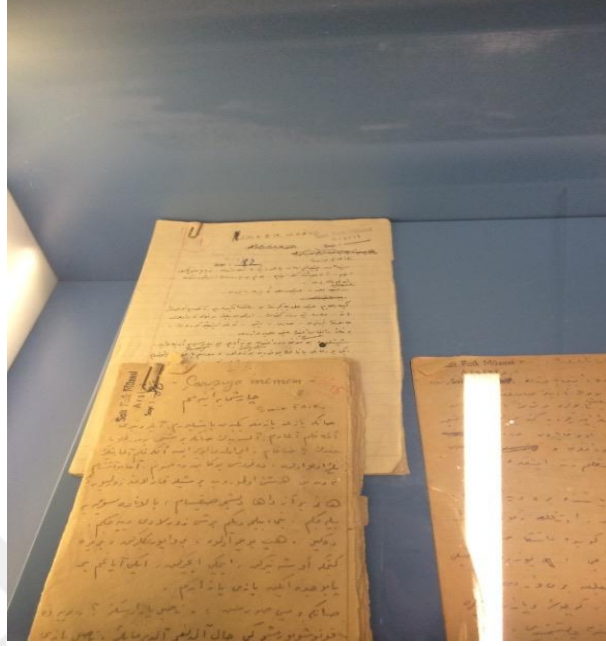
Şekil 3.17: Sait Faik Abasıyanık Müzesi’ndeki Yazarın Hikayeleri.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

1944 yılında yazarın ilk romanı olarak yayınlanan Medar-ı Maişet Motoru Bakanlar Kurulu kararıyla toplatılır. Kitap, kahramanların rahat etmek için hapse girdiğinden bahsetmektedir. Bu kitap toplatılmış, yazarın hapse girmesine neden olması yönüyle önemlidir ve müzede hikâyenin müsveddeleri sergilenmektedir.

Şekil 3.18: Medar-ı Maişet Motoru Hikayesi’nin Müsveddeleri.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Sait Faik’i Sait Faik yapan yazma eyleminin onun hayatında ana faktör olması kaçınılmazdır. Yazar, “Haritada Bir Nokta” adlı hikayesinde yazmaya değinirken adadan da bahseder:

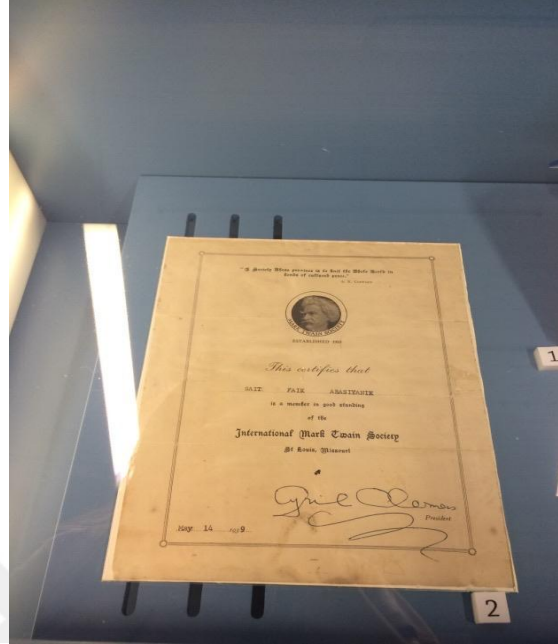
“Söz vermiştim kendi kendime. Yazı bile yazmayacaktım. Yazı yazmak da, bir hırsdan başka neydi? Burada namuslu insanlar arasında sakın, ölümü bekleyecektim. Hırs, hiddet neme gerekti? Yapamadım. Koştu tütüncüye, kalem kağıt aldım. Oturdum. Ada’nın تنها yollarında gezerken canım sıkılırsa küçük değnekler yontmak için cebimde taşıdığım çakımı çıkardım. Kalemi yonttum. Yonttukten sonra tuttum öptüm. Yazmasam deli olacaktım”¹⁴⁴

Yazara ait okka kalem olan bir yazı seti vardır. Yazarın yaşam öyküsünün anlatılmaya devam edildiği “Kitap Odası” adlı diğer oda, bu kattaki diğer odalara oranla küçüktür. Bu odada fotoğraf ağırlıklı bir sergilemenin yanı sıra, yazarın Mark Twain onur ödülü, yazarın Paris’e giderken aldığı sağlık raporu, kullandığı pasaport ve bilet sergilenir.

1953’te Mark Twain Derneği’ne onur üyesi olarak seçilen Sait Faik kendisine gönderilen sertifikayı çoğaltmak ister. Ara Güler’e giderek sertifikanın fotoğrafını çekirtmiştir.

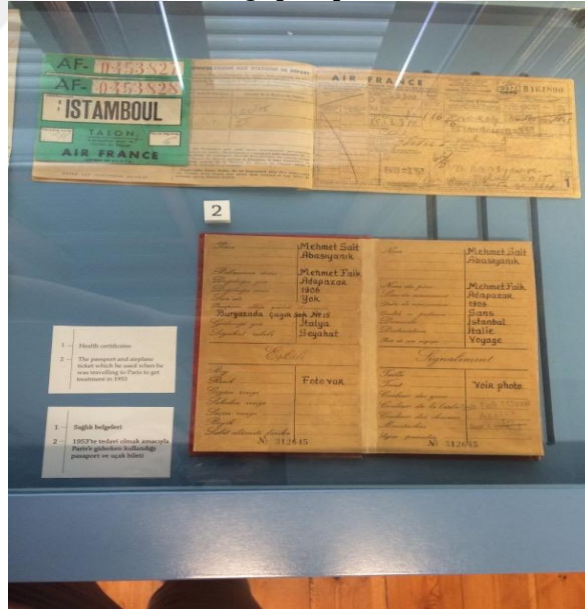
¹⁴⁴ A.e.,s.109.

Şekil 3.19: Mark Twain Ödülü.

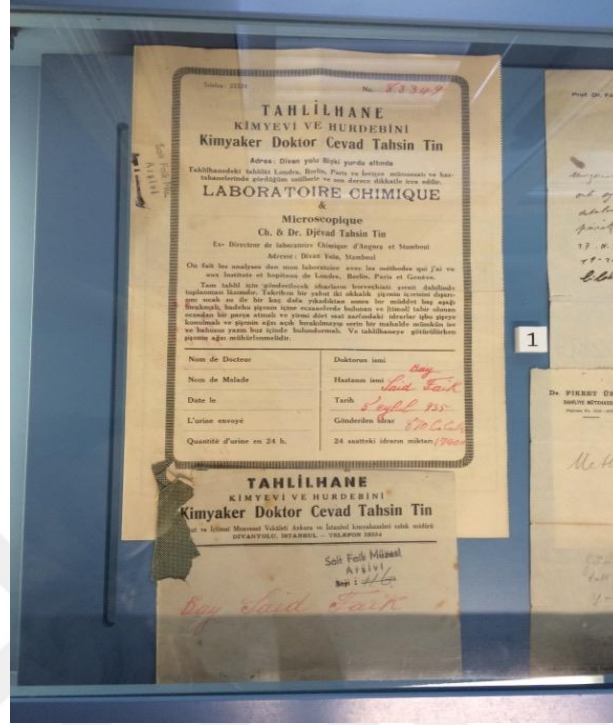
Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Şekil 3.20: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki yazarın tren bileti ve sağlık için aldığı pasaportu.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Şekil 3.21: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki yazara ait sağlık raporu.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

İkinci kattaki dar, dikdörtgen şeklindeki son oda kitap odasıdır. Tek pencere vardır, duvarı mavi boyalıdır. Bu odada yazara ait kitaplar, dergide çıkmış öykülerinin orijinalleri ve yazarın hikâye müsveddeleri ve taslakları bulunur.

Şekil 3.22: Sait Faik Abasıyanık Müzesi’ndeki Kitap Odası.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

İkinci kat holün sağında diğer katların bir tekrarı şeklinde konumlandırılmış merdiven çatı katındaki koridora çıkar. Üst kata çıkıldığında koridorun solunda pencerenin önüne asılarak sergilenen Sait Faik Abasıyanık’a ait Ara Güler tarafından çekilmiş bir fotoğrafın beze basılmış hali görülür. Sait Faik 1953’te Mark Twain Derneği’ne onur üyesi olarak seçildiğinde kendisine gönderilen sertifikayı elinde bulunması için çoğaltmak ister. Bu amaçla Ara Güler’e giderek böyle bir ricada bulunur. Yazar hastalanıp Marmara Kliniği’ne yatırıldığında, Agop Arad kendisini ziyarete giderken yanında Ara Güler’i de götürür, Ara Güler ise fotoğraf makinesinin görülmesinden rahatsız, hasta odasına çekinerek girer. Sait Faik ise kendisine “Ulan gebereceğiz diye fotoğrafımı çekmeye mi geldin” diye takılır.¹⁴⁵ Ara Güler ve Abasıyanık arasında bu şekilde esprili bir ilişki vardır. Ara Güler’in şapkası da müzede sergilenmektedir.

¹⁴⁵ Sevgül Sönmez, **A’dan Z’ye Sait Faik**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2007, s. 88.

Şekil 3.23: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki Ara Güler'in çektiği fotoğrafın bez baskısı.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Şekil 3.24: Sait Faik Abasıyanık Müzesi'ndeki yazara ait şapka.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Üçüncü kat çatı katıdır, alçak tavanlı birinci ve ikinci kata oranla küçüktür. İki odaya açılan çatı katındaki holün sol duvarın sonunda camlı mavi ahşap vitrinde Sait Faik ödülleri sergilenir.

Şekil 3.25: Sait Faik Abasıyanık Müzesi’ndeki Sait Faik Abasıyanık Hikaye Ödülleri.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Koridorda soldaki ilk oda “Sait Faik’in Burgazadası ” adıyla sergilemeye ayrılmıştır. Bu odada camın önünde deri bir koltuk küçük gösterişsiz ahşap bir sehpa bulunur. Penceresinden adanın güzelliğini gözler önüne seren, yemyeşil manzaralı bu oda evin sade odalarından bir diğeridir. Maddi olarak varlıklı kabul edilebilecek Abasıyanık ailesine ait bu ev, tam tersine lüksten uzak bir ev olmasıyla dikkat çeker. Odanın sağ kısmında camlı bir vitrinde sergilenen yazarın günlük yaşantısında eksik etmediği hasır şapkası, yazara ait bir ayakkabı, yazarın topladığı deniz kabukları, ağ, balık tutma malzemeleri gibi eşyalar bulunur.

Şekil 3.26: Sait Faik Abasıyanık Müzesi’ndeki yazara ait balıkçılık malzemeleri.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Yazarla özdeşleşen hasır şapka hikâyelerinde de can bulur. “Bulamayan” adlı hikâyesinde,

“Şapkasını başından hiç çıkarmazdı. Pek nadir çıkardığı zaman demin gördüğünüz şapkalısıyla bu şapkasız adamın münasebeti sanki birdenbire kesilirdi. Şapkanın başa değdiği yerden itibaren soluk, beyaz bir alın başlardı.”

şeklinde betimler.¹⁴⁶

Genel itibarıyla yazara dair fotoğraflarda hasır şapka ve gözlüğün eksik olmadığı görülür. Bu durum, gözlerinin hassas oluşundan kaynaklanır. Yazarın hikâyelerinde şapka gibi göze çarpan bir diğer tema da denizdir. Sait Faik’in denizle bütünleştiği birçok örnek vardır. Balık tutmanın Abasıyanık için bir tutku olduğundan da

¹⁴⁶ A.e., s.9.

“Yaşayacak” adlı hikâyesinde, “Ben denizi, balığı, balık tutanı, ekmeğini denizden insanı çok severim” şeklinde ifade eder.¹⁴⁷ Yine aynı hikâyede

“En mühim mesele elbette ki balığın çıkmasıdır. Balık ilk fırtınalarda, ilk soğuklarda başlar. Hala suları soğumamış denizin yüzünde küçücük balıkların peşinde koşan kolyoz, artık daha derinlere inmiştir. İrıp ağı, ancak balık derine ve kıyıya indiği zaman kolyozu çevirebilir.”¹⁴⁸

“Balıkçısını Bulan Olta” adlı hikâyesinde balık tutma konusundaki tutkusunu

“Bu işi evvelce yaptığı belli: oltayı sallayışı, tartışı... Bir balık tuttu: Balığı çekişi, hiç heyecanlanmayışı bana bu işe yabancı olmadığını anlatıyordu.”

şeklindeki gözlemleyişiyle ve aktarışıyla destekler.¹⁴⁹

Çatı katındaki alçak tavanlı küçük oda, balık tutmayı, denizi anımsatan objelerle, şapkasıyla, mütevazılığı, eşyaların sadeliği ile Sait Faik’i Sait Faik yapan şeylerin sanki bir bütünüdür. Penceresinden bakıldığında, doğanın güzelliklerini önünüze seren, Ayios İonnis Kilisesi’nin görülebileceği manzarasıyla da adaya hâkim konumdadır.

Çatı katındaki son oda “Mektup Odası”dır. Diğer odaya göre daha geniş dikdörtgen şeklindeki bu odada da çift kanatlı tek pencere bulunmaktadır.

¹⁴⁷ A.e., s.22.

¹⁴⁸ A.e., s.21.

¹⁴⁹ A.e., s.58.

Şekil 3.27: Sait Faik Abasıyanık Müzesi’ndeki Mektup Odası.

Kaynak: Hafize Aslan Kişisel Arşiv, 4.5.2019.

Sait Faik Abasıyanık, “İnsan sevdiği insana mektup yazmak için bu saatte kalkmalı ve bir kır kahvesine gitmelidir.” der.¹⁵⁰

Odanın duvarına “Ah bu ilk mektup bir elime geçse onu ben de size göndermek isterdim.” yazısı asılmıştır.¹⁵¹

“Mektup Odası”nda yazarın mektup konusundaki sözlerine yer verilerek ziyaretçiyi mektup yazmaya teşvik eden bir atmosfer bulunur. Bu sözden hareketle, bu kattaki diğer ve evin son odası olan mektup odası yazarın yazmış olduğu mektupların sergilendiği bir odadır. Bunun yanı sıra, müzeyi ziyaret edenlerin yazara mektup yazmasına olanak veren pencere önünde yer alan masa, sandalye ve yazı yazmak için bulunan ekipmanıyla yazar ziyaretçi etkileşimi noktasında önemlidir. Koridorun

¹⁵⁰ Sait Faik Abasıyanık, Az Şekerli, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015, s.37.

¹⁵¹ Sait Faik Abasıyanık, Havuz Başı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015, s.91.

karşısındaki konumuyla sağ ve sol duvar önündeki camlı alanlarda Sait Faik'in göndermiş olduğu ve ona gelen mektuplar, kartlar sergilenir. Odanın karşısında pencere önünde bir masa, bir sandalye, kalemler ve kâğıtlar, ve Sait Faik'in mektup yazma ile ilgili sözleri yer alır. Burada ziyaretçilerin Sait Faik Abasıyanık'a mektup yazmasına elverişli bir hava yaratılmak istenmiştir.

Müze, az eşyalı mütevazı bir görüntüye karşın, iyi bir işçiliğin olduğu mobilyalardan oluşmaktadır. Hikâye kitapları, mektuplar, müsveddeler, yazara ait eşyalar yerinde sergilemeyle titizce düzenlenen Sait Faik Abasıyanık Müzesi, başarılı bir yazar müze evi örneğidir. Ek olarak arşivdeki mektuplar, müsveddeler yazar hakkında bilinenlerin ötesinde yazarın birçok kez düzeltme yaptığı, oldukça ağır eleştirileri dolayısıyla adeta ucundan kan damlayan denemeler yazdığı, hemen her sanat etkinliğini -resim sergileri, tiyatro, sinema- takip ettiği, yeni yazar adaylarına yakınlığı destekleri gibi detaylara ulaşılabilir. Detaylardan hareketle, ne denli işini sevdiği, sanatın birçok dalına yakınlığı, çalışma düzenindeki titizliği gibi hakkında yazılanlardan fazlası gözlemlenebilir. Müze, belgelerin müsveddelerin saklanmasıyla dahi var olan arşiviyle yeni bilgilere ulaşma noktasında oldukça önem taşır.

Aynı zamanda müze, yeni yazarları cesaretlendirmek için Makbule Abasıyanık'ın da vasiyetiyle düzenlenen hikâye yarışmasıyla canlı tutulmakta, her sene hikâye ödülü verilmesiyle bu etkileşim devam etmektedir. Bu vesileyle müzeye olan ilgi birçok yeni yazarın da katkısıyla gün be gün artmaktadır.

Sait Faik Abasıyanık Müzesi, yazarın evinin müzeye dönüştürülmesi esasıyla gerçekleştiğinden var olan eşyanın sergilenmesiyle sürdürülmüştür. Yapılan incelemede yazarın günlük eşyaları, mesleki eşyaları, ev eşyaları, tablolar, yazarla özdeşleşen kıyafetler, mobilyalar, mutfak araçları, mektup ve fotoğraflara rastlanmıştır. Malzeme cinsi ahşap ağırlıklı olmak üzere, bambu, cam, porselen, seramik, mermer, kâğıt, kumaş, deri, pirinç olarak gözlemlenmiştir.

Sait Faik Abasıyanık Müzesi benzeri diğer müze evler incelendiğinde mevcut koleksiyonun günümüze ulaşmasında büyük problemler gözlenmiş, orijinal eşyaların

yerini replikalar almıştır. Sait Faik'in annesi tarafından Darüşşafaka Cemiyeti'ne bağışlanan Sait Faik Abasıyanık Müzesi'nde ise orijinal koleksiyon günümüze ulaştırılmıştır. Dönem şartları göz önüne alınarak Darüşşafaka Cemiyeti'nin müze evde düzenli olarak bir bekçi bulundurma düşüncesi sayesinde hem evdeki hasar için anında aksiyon alınmış hem de koleksiyon korunmuştur. Günümüz dünyasında ise artık müzelerde müze bekçisinden ziyade müze uzmanlarının yer alması daha uygun görülmüş ve bu doğrultuda müze ekibi oluşturulmuştur.

3.6. Sait Faik Abasıyanık Müzesi'nin Avrupa ve Türkiye Müze Ev Örnekleriyle Karşılaştırması

Yazar ev müzelerinin genel amacının bir yaşam alanını yansıtmak olduğu fikrinden yola çıkılarak Avrupa ve Türkiye'deki yazar müzelerinde ev görünümü korunmaya çalışılmıştır. Yazarın kullandığı eşyaların yanı sıra bireyin özel yaşam alanı yatak odası aynı haliyle verilmeye çalışılmıştır. Yazar evi olması dolayısıyla sergilemede kitaplardan, müsveddelerden, mektuplardan, yazı yazma gereçleri ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Yazarın ebeveynlerle ilişkisinin yansıtılması noktasında evin genel havası ve yazarın kişisel alanı olan yatak odasının benzerliği veya farklılığı ölçüsünden yazarın ailesiyle ilişkisi dolaylı yönden aktarılmaktadır. Yazar içe dönükse evde daha sakin bir sergileme seçilmiş, Kafka'nın evinde ise ses efekt sıkça kullanılmış, ışık kullanılarak alanların derinliği arttırılmıştır. Shakespeare Müzesi'nin yanında Shakespeare Center bulunmaktadır. bulunduğu bölge çevresini de etkilemiştir. Burada dönem kıyafetleri ve makyajlarıyla yazarın yaşadığı dönemden insanlar canlandırılmaktadır. Ayrıca müze içinde Shakespeare'in oyunlarının ortaya konması müzeyi yaşayan bir yere dönüştürme konusunda önemli görülmektedir. Dickens Müzesi'nde ise yazarın evden az önce çıkmış olduğu gibi bir his verilmeye çalışılmıştır. *Dickens tarzı Londra yürüyüşleri* düzenlenmektedir. Bu yönüyle müze, kalıplarından ayrılarak şehri etki altına alan bir yapıya dönüşmektedir.

Victor Hugo Müzesi orta sınıf burjuva hayatını yansıttığı görülmüştür. Dante Müzesi'nde ise yazarın hem içsel acıları hem de vatandaş olarak duruşu yaşam

öyküsünden esinlenilerek verilmiştir. Yazarın evi daha yaşanılmış, kullanımda olan bir şekilde tasarlanmıştır. Çehov Müzesi bir okul gibi işlev görmektedir, hem eğitimi destekleyici okulların işletmesini yapmakta hem yazarın oyunlarının sahnelenmesini desteklemekte hem de sergiler açmaktadır. Müzenin bir eğitim mekânına dönüşmesi hem yazarı yaşatmakta hem de nesilleri bilinçlendirmektedir.

“Günümüzde çağdaş müzecilik kavramı içinde, koleksiyonların daha etkili tarzda sergilenmesi için geleneksel metotlar yanında teknolojik araçlardan da yararlanılarak etkili gösterimler müze ziyaretçilerine sunulmaktadır. Müzeler sahip oldukları koleksiyonların hikayelerini ziyaretçilerine anlatmak için kimi zaman basit, kimi zaman da karmaşık, anlatım yöntemlerini seçerek çeşitli şekillerde sergiler tasarlanmaktadır.”¹⁵²

Avrupa ve Türkiye’deki sergilemede çağdaş müzecilik kavramı içerisinde etkileyici unsurlar belirlenerek, Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo1: Müzelerin Sergileme Unsurlarının Karşılaştırılması

	Ses	Işık	Maket/ Canlandırma	Tiyatro	Etkileşim Mekanı
Shakespeare Müzesi	+	-	+	+	+
Çehov Müzesi	+	-	+	+	+
Charles Dickens Müzesi	+	-	-	-	+
Victor Hugo Müzesi		+	-	-	+
Dante Müze Evi	+	-	+	-	-
Franz Kafka Müzesi	+	+	+	-	-
Aşçıyan Müzesi	+	-	+	-	-
Orhan Kemal Müzesi	-	-	+		+
Yahya Kemal Beyatlı Müzesi	-	-	+	-	-

¹⁵² Mutlu Erbay, **Müzelerde Sergileme ve Sunum Tekniklerinin Planlanması**, İstanbul, Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş. 2011, s.89.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Doğumundan itibaren öğrenme süreci de başlayan insanın, genel olarak önce ailede, sonra eğitim kurumunda ve hayatın her alanında eğitimi devam eder. İnsanlar çocuklarını yetiştirirken hayatlarını idame etmesi için bazen dolaylı bazense direkt olarak onları bir mesleğe yönlendirmeye çalışır. Bu süreçte herkesin eğilimi farklıdır. Bireylerin bir kısmı daha yaratıcı mesleklere yönelirken diğer bir kısmı sosyal bilimlere, fen bilimlerine, iktisadi idari bilimlere ilgi duyabilir. Meslek seçimi, eşyayla bağ kurma eğilimi bir nevi insanın ileride ne olacağının da göstergesidir. Hatta çocuklar emeklemeye başladığında önüne çeşitli meslek gruplarının kullandığı araç gereçler konulup çocuğun seçtiği eşyaya göre ileride o mesleğe ilgi duyacağı sonucuna varılan geleneksel bazı ritüeller vardır. Örneğin tarak-kuaför, mezura-terzi, fırça ressam, kepçe-aşçı, vb...

Öğrenme süreciyle birlikte ilerideki hayatı şekillenmeye başlayan birey beste yapabilir mi, kitap yazabilir mi, hesap yapabilir mi gibi çeşitli meslekleri yapıp yapamayacağıyla ilgili sorular biriktirmeye başlar. Bu soruların en kestirme yolu meslek erbaplarını incelemekten geçer. Onları sanatçı yapan detay nedir, hayatı, ailesi, yaşadığı ev, yetiştiği çevre, aldığı eğitim, insan ilişkileri nasıldır, ortaya koyduğu eser için nasıl bir çalışma yapmıştır, yazmaya günde ne kadar zaman ayırmıştır, günün hangi zamanlarını verimli kullanmıştır, yarattığı karakterlere nasıl karar vermiş, konularını nasıl seçmiştir. Bunlar, yaratıcı işleri kapsayan bütün sanatçılar için merak edilen detaylardır. Yazarların röportajları, geriye bıraktığı eserler, ailesi, tanıdıkları, evleri bize yazarla ilgili ipuçları verir. Bazı sanatçılar eserini yaratırken geçen süreci, hayatının sanatına etkilerini anlatırken bazıları bu anlamda daha geri planda kalmayı tercih eder. Sait Faik Abasıyanık da geri planda kalmayı tercih etmiş yazarlardandır. Sait Faik ve onun gibi arka planda kalmayı tercih eden yazarlar için yazar evi müzeleri büyük önem taşımaktadır. Onların yaşam izlerinin bulunduğu bu evler bize yazarla ilgili daha fazla bilgi verebilir. Fakat yazar müze evleri sadece geride durmayı tercih eden yazarlar için değil tüm yazarlar için önemli veri alanlarıdır. Dünyada ve Türkiye’de sanatın farklı alanlarından sanatçılara

ait birçok müze ev vardır. Yazar Evi Müzeleri: Sait Faik Abasıyanık Müzesi Örneği adıyla tez kapsamında ele alınan örnek üzerinden yazar müze evlerini incelemeye yöneliktir. Sait Faik Abasıyanık Müzesi araştırılırken ve incelenirken Türkiye’deki yazar evi müzelerinde araştırılmış ve inceleme yapılmıştır.

Tez kapsamında ele alınan tescilli yazar evi müzeleri haricinde “müze” olarak anılan müze evler de vardır. Örneğin, Diyarbakır’daki Cahit Sıtkı Tarancı Müzesi, Ziya Gökalp Müzesi gibi mekânlar yazarın doğup büyüdüğü evlerdir. 1910 yılında yazarın dünyaya geldiği ev olan, Cahit Sıtkı Tarancı Müzesi Diyarbakır il merkezinin Camii Kebir Mahallesi’nde yer almaktadır. Şair, 35 yaş şiiiri gibi unutulmayacak birçok esere bu evde imzasını atmıştır. 1973 yılında Kültür Bakanlığı tarafından satın alınarak müzeye dönüştürülmüştür. 1806 yılında iki katlı olarak inşa edilen, Ziya Gökalp Müzesi 1876 yılında yazarın doğup büyüdüğü yerdir. 1956 yılında evin haremlik bölümü İl Özel İdaresi tarafından, selamlık bölümü Belediye tarafından kamulaştırılmış, Kültür Turizm Bakanlığı tarafından müzeye dönüştürülerek ziyarete açılmıştır. Bahsedilen bu iki evde koleksiyon bir yaşam alanı izleri taşır. Yazarların özel eşyaları, fotoğrafları, kütüphanesindeki kitapları ile yöresel etnografik eserlerin sergilendiği müzeler sadece yazarların yaşam alanları değil dönemin mimari özellikleri ve yaşam alanıyla ilgili de bilgi vermektedir.

Faruk Nafiz Çamlıbel Müzesi olarak geçen yer yazarın öğrencisi olduğu Kabataş Lisesi’nde bir alan oluşturularak anma mekânı olarak düzenlenmiştir. Yazarın oğlu, kızı ve damadı tüm kişisel eşyalarını bağışlayarak müzeye katkıda bulunmuştur. Buradaki koleksiyon, yazı masası, Atatürk’ün kendi el yazısıyla imzasının yer aldığı fotoğrafı, pasaportu, Meclis kartı, gazete kupürleri, aile albümü, basın kartı, fotoğraf albümleri, kalemleri, kitaplarının son baskıları, büstü, özel eşyalarından oluşmaktadır. Daha önce Marmara Üniversitesi’ne hibe edilen eşyaların bazıları kaybolunca eşinin teşvikiyle başlayan müze fikri Kabataş Erkek Lisesi tarafından desteklenince yazarın kızı Yelis Belgin Çamlıbel’e ait tüm şahsi eşyaları buraya bağışlamış ve babasının adının yaşamasının kendileri için çok önemli olduğunu ifade etmiştir. Bu müze ise anıların yaşatılması açısından önem arz etmektedir.

Edebiyatçıların da çeşitli sebeplerle bir süre kaldığı evlerin müzeye dönüşüm örnekleri de vardır. Ankara'daki Mehmet Akif Ersoy Müzesi de bu örnek içinde yer alır. Ankara'nın Altındağ ilçesinde bulunan, Taceddin Dergâhı olan iki katlı ahşap ev yazarın Kurtuluş Savaşı yıllarında ikamet ettiği, İstiklal Marşı gibi birçok önemli şiiri kaleme aldığı yer olması yönüyle farklıdır. 1949 yılında müzeye dönüştürülmüş, 1982 yılında restorasyon çalışması gerçekleşmiş, 1984 yılında yeniden ziyarete açılmıştır.

Geçmişte örneği bulunmayan, bugün dünyada birkaç denemesi olan kişisel, tarihsel özelliği olmayan esere yönelik olarak düzenlenen kurmaca müzeler ise bambaşka bir müze grubunda yer alır. Türkiye'de Masumiyet Müzesi olarak açılan Orhan Pamuk'un "Masumiyet Müzesi" adlı kitabının kurmaca müze örneğidir. Çıkış noktası roman olan bu müzede herhangi bir yazar yaşamamıştır, romana göre bir hikaye mekanı düzenlenmiştir. Roman 1950-2000 arası İstanbul hayatını anlattığı için sergilenen eşyalar da romanın geçtiği 1950li yıllardan 2000ler arasındaki dönemi yansıtmaktadır. Masumiyet Müzesi, roman mekânın geçtiği şekilde düzenlenerek, kitapta betimlenen eşyalarla oluşturulmuş müze örneğidir. Kitapta tasvir edilen objeler kullanıldığı için müze, hayal edilen ve var olan arasında karşılaştırma yapmaya imkân sunarak betimlenen mekânın içine girmenizi sağlar. Sergilemenin yaşanan bir alan hissi vermesi 1990'lardan itibaren romanı ve müzeyi birlikte düşünen Orhan Pamuk'un ifadesini destekler. Bu müzeden tür olarak farklı bir konumda yer almasına rağmen edebiyat müzesi anlayışını güçlendirmesi, tasvir edileni görünür kılması açısından bahsedilmek istenmiştir.

Son olarak Prens Adaları'nda yer alan müze evler ise yazarların ikinci evleri olan yazlık veya adadaki evleridir. 1900ler sonrası Adalar İstanbullular için yeni bir cazibe merkezi olarak dikkat çekmiştir. İstanbul'un zengin kesimi şehirdeki evlerinin yanı sıra adada ev satın almış, yılın belli bir dönemini burada geçirmiştir. Bu kişiler 90'lı yıllarda genellikle politikacı ve yazarlardır. Reşat Nuri Güntekin, Hüseyin Rahmi Gürpınar evi "müze" adıyla geçse de tescilli olan esas olarak Sait Faik Abasıyanık evi gibi bu evlere örnek teşkil eder. Burada dikkat çekici şeyse adaya has özelliklerin yazarların kitaplarına yansımasıdır. Adadaki sosyal yaşamın, meslek

gruplarının, adaya has özelliklerin yazarların kitaplarındaki konuya ve kurguya yansımaları, yazarların yaşadığı yerde adalı olarak anılmaya başlanması, adalarda sokaklara yazarların ismi verilmesi bu evlerin müzeleştirilme sürecini de başlamıştır. Reşat Nuri Güntekin evi henüz müzeye dönüştürülmesiye de Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın evi belediye tarafından satın alınarak bu anlamda adım atılmıştır. Sait Faik Abasıyanık Müzesi ise yazarın vefatı sonrası annesi tarafından müzeye dönüştürülmesi vasiyet edilerek Darüşşafaka Cemiyeti'ne bağışlanmıştır.

Bu bağlamda, ortak teması edebiyat olan bu müzelerin genellikle yazarların yaşam alanları olduğu görülmüştür. Dolayısıyla koleksiyon günlük eşyalardan oluşur. Bu müze evleri salt ev olmaktan ayıran şey ise yazarın objeyle, ziyaretçinin ise obje ve sanatçıyla kurduğu bağ çerçevesinde şekillenmesidir. Müzedeki eşyaların hikâyelerdeki konumu, eşyaların kazandığı kimlik, başka bir açıdan eşyanın hikâyeye referans olması ve hepsinin ötesinde eşyaların onlara yüklenilen anlamla hisleri görünür kılma görevi, aracılığıdır. Hasır şapkanın Sait Faik'le, uçuşan beyaz eteğin Marilyn Monroe ile, bastonun Sherlock Holmes adlı kitap karakteriyle, ikonik tarzının; siyah beyaz Oxford modeli ayakkabıların, fötr şapkanın, siyah beyaz pantolon ceketin Micheal Jackson ile, inci kolye, siyah elbise Audrey Hepburn ile, pırıltılı pelerinlerin Zeki Müren'le özdeşleşmesi sıradan eşyaların sanatçıyı hatırlatması eşyayla kişi arasında kurulan bağdan kaynaklanmaktadır. Nasıl sürekli kullanılan aksesuar kişiyi hatırlatıyorsa, hikâyede geçen bir eşya da hikâyeyi görünür kılabilir.

Geçmişten günümüze edebiyat müzelerinin en büyük problemi ev müzeye dönüştürülene, bir kurum sahip çıkana kadar eşyaların harap olması ve kaybolması olmuştur. Ahşap evler müze evlerin birçoğunun ahşap olması da evin özel bir bakıma ihtiyacı duymasına neden olmaktadır. Koleksiyonun zarar görmesinin önüne geçilmesi için güvenlik hizmetinin şart olduğu görülmüştür. Sait Faik Abasıyanık Müzesi bunun önüne geçmek için müzenin bakımını üstlenen bir müze bekçisini onaylamıştır, bu sayede müzenin teknik problemlerinin giderilmesi sağlanmıştır. Diğer müze evlere oranla koleksiyonu en az hasar gören müzenin Sait Faik Abasıyanık Müzesi olduğu görülmüştür.

Yazar Evi Müzeleri: Sait Faik Abasıyanık Müzesi Örneği adlı tezde Sait Faik Abasıyanık Müzesi edebiyat müze evi bağlamında incelenmiştir. Sait Faik Abasıyanık Müzesi; genel, tarihi, yazarla ilişkisi, kültürel ve sosyoekonomik konjonktürde incelenmiştir. Yazar Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinde nesneyi ele alışı ve dünya görüşü sosyokültürel ve fiziksel açıdan değerlendirilmiştir.

Tarihi müze ev, tek bir tarihi ev ya da içinde bir evi de barındıran yapılar topluluğunda sürdürülebilirlik, koruma odaklı bir müze türüdür. Müze evin yorumlanması öncelikle yapının mimari özelliğiyle daha sonra da içinde yaşamış ya da bina ile bağlantısı olan şahıslara yöneliktir.¹⁵³ Müze evler toplumun büyük bir çoğunluğun takdirini kazanmış kişilerin hayatının bir döneminde yaşadığı alanlardır. Bugün çoğunlukla İstanbul'da olmak üzere Türkiye'nin çeşitli illerinde birçok yazar evi müzesi vardır.

İstanbul'da da yazarların yaşadığı ya da edebiyatçılara atfedilen mekânlar incelendiğinde, müze evlerin toplum için çeşitli misyonlar yüklenen mekânlar olduğu görülmüştür. Sait Faik Abasıyanık Müzesi'nin genel anlamda yazar müze evleriyle karşılaştırıldığında ortak ve birbirinden ayrılan özelliklerini saptamak için başka yazar evi müzeleri de araştırılmıştır.

Bu tezde yapılan araştırmalar, incelenen kaynaklar ve müze ziyaretleri sonucunda, yazar müze evinin içinde yaşayan kişinin karakterini ve çalıştığı alanı yansıtması beklenmesi sonucuna varılmıştır. Sanatçının hakkında araştırılanlarla uyumu ya da bilinmedik bir yönünün keşfedilmesi başlıca amaçlardandır.

Evin konumu ve karakteri, içindeki eşyalar sanatçının eserinde ne kadar yer bulur, benzer karaktere, aynı sosyal haklara sahip herkes sanatçı olmadığına göre sanatçıyı toplumdan ayırtan şeyin cevabını yaşadığı ev verebilir mi? Sorularına cevap aranmıştır. Sait Faik'in yurt dışında eğitimdeyken babasının dükkan başına geçmesi

¹⁵³ Sherry Butcher, **Historic House Museums: A Practical Handbook for Their Care, Preservation, and Management**, Oxford, Oxford University Press, 1996, s.12.

için çağırıldığında hemen geri dönüşü, annesinin hikaye yazmanın başına bela açtığı gerekçesiyle maddi desteğini kesmesi ardından yazmaya küsüşü, Sait Faik Abasıyanık'ın ebeveynlerinin otoriter yapısını, onlara karşı durmadığını, kabullendiğini göstermektedir. Sait Faik Abasıyanık Müzesi'nin büyük değişiklikler yapılmadan, mümkün olduğunca yaşanılan dönemdeki gibi sergilenmesi, Sait Faik'in evdeki durumunu anlamak açısından oldukça önemlidir. Ancak, 2013 yılındaki restorasyon sonrası değişiklikler yapılmıştır. Bu durum her ne kadar eleştiriye açık olsa da daha detaylı sergileme yazarla ilişki kurmak açısından da olumlu bir etkidir. Öyle ki ev minimal ya da bir yazar evi gibi salaş değildir. Yazılarına yaşamındaki deneyimlerini yansıtan yazarların hayatına tanıklık eden eşyaları önemlidir. Hem dönem şartları, hem ailenin maddi durumunun iyi olması yönleriyle değerlendirilebilecek diğer husus, evde özel yapım mobilyalar vardır. Yazarın hikâyelerinde zanaatkâra dikkat çekmesinin altında evdeki eşyaların usta elinden çıkmasının büyük bir payı olduğunu söylenebilir.

Öykülerinde kendi hayatından kesitler olması, nesneyi derinlemesine irdelemesi ve içselleştirmesi, gündelik eşyaların yazar için aynı zamanla bir malzeme olduğu sonucuna ulaşılabilir. Etkileşim devamlılık için esastır ve bu bağlamda, yazarın hayatına dokunmayı mümkün kılan, yazar ve okuyucuyu buluşturan yazar müze evleri, kültürel anlamda bir dönüm noktası kabul edilebilir. Müzeciliğin yıllar içinde gelişimine bakıldığında, vitrin arkasında sergilenen objelerden daha şeffaf ayrımların olduğu sergilemelere geçilmesi dahi, insanların mekânlarla, eşyalarla etkileşimini arttırmayı amaçlayışın bir sonucu olduğundan bahsedilebilir. Ziyaretçiye, hikâyenin ya da o yaşamın içine girme imkânı sunar.

Sait Faik Abasıyanık Müzesi, yazar mekân, yazar nesne, yazar ilçe ve bunların sanatçının eserine ne derece yansıdığı noktasında incelenmiştir. Eserlerinde hayatına paralel birçok öge barındıran Sait Faik'i algılama noktasında müze önemli bir adımdır. Müze'nin yazarın yaşadığı Burgaz Ada'da bulunması, adaya has öğeleri barındırması açısından önemli bir veri alanıdır. Bu, hem bölgenin bilinirliğini artırır, hem de ziyaret edildiğinde ona has birçok detayın da adada bulunduğunu gösterir.

Bunun dışında şehir ve ada kavramları yazarların bir nevi inzivaya çekildiği, şehre tercih ettiği gibi yorumlamalara neden olur.

Sait Faik Abasıyanık Müzesi'nde sergileme ve envanter incelendiğinde yazarın hikayelerinde eşyayı betimlediği alıntılarla eşyalar kadar Sait Faik Abasıyanık da görünür olduğu sonucuna varılmıştır. Yazar evi müzelerinde sergileme genellikle yaşanılmış bir alan hissi bırakmak üzerinedir. Bu çalışma, Sait Faik Abasıyanık Müzesi'nin ise soyutla somut arasındaki bağ incelenmeye çalışılmıştır. Sait Faik'in kişiliği, yaşadıkları ve ortaya çıkardığı hikâyeler bağlamında onun dünyaya bakışı, evi ya da eşyayı değerlendirdiği noktaya ulaşmak istenmiştir. Abasıyanık'ın evi incelendiğinde onun yaşamının hikâyelerle iç içe geçtiği sonucuna ulaşılmıştır.

Koleksiyonun korunması konusunda oldukça titiz davranılmasına rağmen Sait Faik Abasıyanık evi müze olarak projelendirilirken evin orijinal planına sadık kalınmamıştır. Normalde mutfakın yer aldığı bodrum katı günümüzde kütüphane olarak tasarlanmış ve sergileme buna uygun olarak yapılmıştır. Bir başka örnek Sait Faik'in yatak odası ikinci katta oluşudur. Orijinalde Sait Faik'in yatak odası sergide çatı katındaki "Sait Faik'in Burgazadası" adlı odadır. Bu çalışmaya başlarken yazarın yaşam alanının önemi üzerinde durulmasına rağmen sergilemede orijinal plana sadık kalınmaması mekânın şahsı yansıtmaması konusunda problemlere neden olmuştur. Sergilemede kurguyla iyi bir akış yakalanmasına rağmen yer yer kopukluklar belirgin olmaktadır. Bu durumun, yazarın hayatından referanslar tüm detaylarıyla verilememesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yazar müzelerinin önemine değinilmesine rağmen bu fikir güçlü bir iletişimle işlenmemiş, tanıtım konusunda eksiklikler vardır. Yurt dışı örnekler incelendiğinde Shakespeare Müzesi bölgeyi içine alan bir cazibe merkezinin parçası olurken Türkiye'de edebiyat/yazar müze evlerine hak ettiği değerin verilmediği görülmüştür. Mark Twain ödüllü, durum hikâyeciliği konusunda çizgisi Anton Çehov'a eş değer görülen, Türkiye'nin önemli bir değeri Sait Faik Abasıyanık onca ününe ve başarısına rağmen müzesi yeterli ilgiyi görmemektedir. Sait Faik Hikâye ödülü dışında ses getiren tanıtım çalışmaları yapılmayışı müzeyi gölgede bırakmıştır.

Burgazada denilince akla Sait Faik Abasıyanık gelmesine rağmen bu iyi işlenmemiştir. Yazarı okumayan ve adaya gitmeyenler için Burgazada Sait Faik ilişkisi eksik kalmaktadır.

Günümüzde müze deneyimini etkili hale getirmek için klasik veya çağdaş sergileme yöntemleri kullanılmaktadır. Aşıyan Müzesi sergi gezilirken verilen sesli rehber cihazlarında yazarın yaşadığı dönemden sesler vardır. Koleksiyonunun çoğunluğunu replika olan Aşıyan Müzesi sadece ses kullanarak ziyaretçiyle yazar arasında bir köprü oluşturmayı başarmıştır.

Darüşşafaka Cemiyeti'nin Sait Faik Abasıyanık Müzesi binasının bakımı ve müzenin koleksiyonu korumaya yönelik çalışmaları eşyaların günümüze aktarılmasında oldukça önemlidir. Hikâye yarışmalarının devam etmesi ise müzeyi yaşayan bir müzeye dönüştürmekte ve toplumu yazmaya teşvik etmektedir. Bunun dışında müzede çocuk gruplarına yönelik yapılan çalışmalar geliştirilebilir. Yazarın hikâyeleri drama etkinlikleriyle görünür hale gelebilir, Abasıyanık'ın hikâyelerinden oluşan tiyatro oyunları belirli dönemlerde müzede oynanabilir ya da Shakespeare Müzesi'ndeki gibi dönem kıyafetleriyle canlandırmalar yapılabilir. Böylelikle müze bir eğitim alanı olarak da daha etkin kullanılabilir. Müzedeki "Mektup Odası"ndaki "Sait Faik Abasıyanık'a Mektup" projesi ise yazarla ziyaretçi arasında etkileşimi sürekli hale getirmektedir. Bir öneri olarak yazarın hikâyelerinde eşyayı betimlediği alıntılarla etiket bilgileri yeniden düzenlenirse eşyalar kadar Sait Faik Abasıyanık da görünür olabileceği düşünülmüştür. Müzede eşyaların sergilendiği odalarda ilgili hikâyelerde eşyanın geçtiği bölümler ya da hikâyenin tamamı sesli rehber ya da kulaklıkla dinlenebilir hale getirilebilir. Ziyaretçinin yazarın hikâyelerine dokunabileceği hissi müzede daha hissedilebilir hale gelecektir.

KAYNAKÇA

- Abasıyanık, Sait Faik: **Açık Hava Oteli**, Ankara: Bilgi Yayın Evi, 1980.
- Abasıyanık Sait Faik: **Bütün Eserleri**, Ankara: Bilgi Yayınevi, 2001.
- Abasıyanık, Sait Faik: **Mahalle Kahvesi**, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015.
- Abasıyanık, Sait Faik: **Seçme Hikâyeler**, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015.
- Abasıyanık, Sait Faik: **Son Kuşlar**, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015.
- Abasıyanık, Sait Faik: **Semaver**, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015.
- Abasıyanık, Sait Faik: **Şehri Unutan Adam**, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2015.
- Akyol, Ceyhan, Okan Akyol: **Prens Adaları (İstanbul) Kıyı Balıkçılık Av Araçları**, İzmir: 2011.
- Aliağaoğlu, Alpaslan, Mehmet Narlı: “Edebi Miras Turizmi ve Türkiye’de Edebi Mekânlar”, **Bilig**, Sayı 60, 2012.
- Andı, M. Fatih: “Sait Faik Abasıyanık'ın Şiirleri”, **İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri** [Çevrimiçi], 0.19 (2005): 7-15. Web. 13 Oct. 2015
- Artan, Elif Çiğdem: “Saklama ve Sunma Arasında Bir Zihniyet”, **Genç Sanat**, Nisan 2014.
- Carole Després: “The Meaning of Home: Literature Review and Directions for Future Research and Theoretical Development”, **Journal of Architectural and Planning Research**, 1991.

- Düz, Nazan: “Çevrenin Sanatçı Yaratıcılığına Etkileri ve Sanat Eğitimi”, **Akademik Bakış Dergisi**, Sayı 19, Mart 2010.
- Emekli, Gözde: “Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm”, **Ege Coğrafya Dergisi**, Sayı 15, 2006.
- Erbay, Fethiye: Müze Yönetimini Kurumsallaştırma Çabası, İstanbul, Mimarlık Vakfı Enstitüsü, 2009.
- Erbay, Mutlu: Müzelerde Sergileme ve Sunum Tekniklerinin Planlanması, İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 2011.
- Ergün, Perihan: **Sait Faik 90 Yaşında**, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1996.
- Eyüboğlu, Bedri Rahmi: **Sait’ten Hatıralar**, Kaynak Dergisi, Haziran 1957.
- Gültekin, Ali, Lale Çaklı: “Sait Faik Abasıyanık ve Andre Gide’de İnsan ve Doğa Sevgisi” **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, cilt 6, 2005, s. 4.
- Koç, Murat: **Yeni Türk Edebiyatı’nda İstanbul Adaları**, İstanbul: Eren, 2010.
- Kuş, Selmin: “Edebiyat ve müze: bir roman ve müze olarak Masumiyet Müzesi”, Yeditepe Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010
- Naci, Fethi: **Sait Faik’in Hikâyeciliği**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1998.
- Öneş, Ali Avni: “Sait Faik Hayatı ve Eserleri”, **Yenilik Dergisi**, 1954, s. 244.
- Özdemir, Nebi: “Turizm ve Edebiyat”, **Milli Folklor**, sayı 82, 2009, s. 32-41.

- Öztürk, Tuncay: “Sait Faik Hikâyeciliğinde Merkez ve Taşra Arasında Bir Kaçış Olarak Ada”, **Turkish Studies** - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 6/4, Türkiye, 2011, s. 1-4.
- Sönmez, Sevgül: **A’dan Z’ye Sait Faik**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2007.
- Butcher, Sherry: **Historic House Museums: A Practical Handbook for Their Care, Preservation, and Management**, Oxford, Oxford University Press, 1996, s. 12.
- Taşçıoğlu, Melike: **Bir Görsel İletişim Platformu Olarak Mekân**, İstanbul: Yem Yayın, 2013.
- Taşdelen, Vedat: Edebiyat Eğitimi: Hermeneutik Bir Yaklaşım. **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı 169, 2006, s. 42-55.
- Timur, Feridun: **Dante Alighieri, Hayatı, Sanatı, Eserleri**, İstanbul 1954, s. 5.
- Tuğlacı, Pars: **Tarih Boyunca İstanbul Adaları-2**, İstanbul: Say Yayınları, 1992.
- Uyguner, Muzaffer: **Sait Faik**, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1991.
- Varol Akçe, Neslihan: **Sanatçı Müzeleri: Müzeolojik Bağlamda Bir Değerlendirme ve Türkiye için Model Önerisi**, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul: 2011, s. 4- 10.
- Vexliard, Alexandre: Yaratıcılık Teorileri ve Eğitim, Araştırma Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Dergisi, Cilt 4, 1966, s. 110.

Yeniçeri, Zuhâl:

Başkent Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Psikoloji Bölümü Dergisi Pivolka, 2012 Eylül,
Sayı:23, s. 1.

Yücebaş, Hilmi:

**Bütün Cepheleriyle Sait Faik: Hayatı,
Hatıraları, Eserleri,** İnkılap ve Aka, İstanbul,
1964, s. 45.

İTERNET KAYNAKLARI

Çevrimiçi: Darüşşafaka, <https://www.darussafaka.org/haberler/2015/sait-faik-muzesi-icom-un-kurumsal-uyesi-oldu/>, Erişim Tarihi 18 Ocak 2017.

Çevrimiçi: <http://demhist.icom.museum/shop/shop.php?detail=1255432597>, 13 Haziran 2015.

Çevrimiçi: <http://en.unesco.org/creative-cities/home>, Erişim Tarihi 18 Ocak 2017.

<https://www.darussafaka.org/haberler/2015/sait-faik-muzesi-icom-un-kurumsal-uyesi-oldu/>, Erişim Tarihi 18 Ocak 2017.

<https://icom.museum/en/>, 1.05.2019.

Çevrimiçi: <http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr/> 1.5.2019.

Çevrimiçi: saitfaikmuzesi.org/ 1.5.2019.

Çevrimiçi: <http://earsiv.sehir.edu.tr/>, 1.5.2019.

Çevrimiçi: <https://www.sozcu.com.tr/2014/yazarlar/soner-yalcin/orhan-kemal-611234/1.5.2019>.

Çevrimiçi: <http://www.smartbeyoglu.com/firma/24317/orhan-kemal-muzesi.html>, 1.5.2019.

Çevrimiçi: <https://www.nhm.ac.uk/> 1.5.2019.

Çevrimiçi: <http://www.rmkmuseum.org.tr/koleksiyon/>, 1.5.2019.

Çevrimiçi: <https://bees.techno-science.ca/>, 1.5.2019

Çevrimiçi: <https://www.museocasadidante.it/en/1.5.2019>.

Çevrimiçi: <http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr>

Çevrimiçi: <https://www.kulturportali.gov.tr>

Çevrimiçi: <http://www.askerimuze.tsk.tr>

Kaynak: <http://www.winesofcanada.com/mead.html>, 25.5.2019

Çevrimiçi: <http://www.tcdd.gov.tr/>, 1.5.2019.

Çevrimiçi: <https://www.ilav.org/haber.php?haber=istanbul-lale-muzesi-acildi&no=36>, 27.5.2019

Çevrimiçi: <https://www.shakespeare.org.uk/>, 27.5.2019

Çevrimiçi: <https://www.florenceartmuseums.com/dante-house-museum/>, 1.5.2019

Çevrimiçi: <http://www.maisonsvictorhugo.paris.fr/en/museum-collections/place-des-vosges-apartment-visit>,1.5.2019

Çevrimiçi: <https://www.museocasadidante.it/museo/primopiano>/1.5.2019

Çevrimiçi: <https://www.bbc.com/news/av/entertainment-arts-16883569/simon-callow-celebrating-dickens>,1.5.2019

Çevrimiçi: <http://www.karabatakdergisi.com/gezi/charles-dickens-muzesi>,1.5.2019

Çevrimiçi: http://www.cumhuriyet.com.tr/koseyazisi/273235/Sait_Faik_icin_yasamin_anlami.html,1.5.2019

Çevrimiçi: <https://openluchtmuseum.nl/en/ride-tram>,27.5.2019

